

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ο ΠΑΠΠΟΣ

(ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ)
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΜΕΘΟΔΟΝ.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ
Μετὰ εἰκονογραφιών.
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ «ΚΛΑΜΟΥ»

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩΝ «Ο ΚΛΑΜΟΣ»
Β. ΣΕΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐκτὸς τῆς βορειοανατολικῆς γωνίας τῆς πλατείας Γεωργίου τοῦ Α΄
Διευθυνόμενα ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ Β. ΠΑΣΧΑ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1883.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΜΕΤΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΠΙΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ο ΠΑΠΠΟΣ

1883 696

(ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ)

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΜΕΘΟΔΟΝ.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ

• Μετά εικονογραφιών.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ «ΚΑΔΜΟΣ»

ΕΝ ΠΑΤΡΑΣΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ο «ΚΑΔΜΟΣ»

Β. ΞΕΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς γωνίας τῆς πλατείας Γεωργίου τοῦ Α΄,
Διευθυνόμενα ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ Β. ΠΑΣΧΑ.

1883.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Ο ΠΑΠΠΟΣ.

Η.

Ἐὶ ἀτμόπλοιον.

— Πάππε, θὰ ὑπάγωμεν σήμερον εἰς τὸν περίπατον; ἠρώτησεν ὁ μικρὸς Κίμων τὸν πάππον του.

— Πηγαίνωμεν, Κίμων, ἀφοῦ μάλιστα ὁ καιρὸς εἶναι τόσον ὠραῖος.

— Ποῦ νὰ ὑπάγωμεν;

— Ὅπου θέλεις.

— Ἐγὼ, πάππε, ἀγαπῶ πολὺ τὴν θάλασσαν. Θέλετε νὰ καταβῶμεν εἰς τὴν θάλασσαν;

— Διατί ὄχι; Πηγαίνωμεν λοιπὸν εἰς τὴν θάλασσαν ἀφοῦ τὸ προτιμᾶς.

Ὁ γέρον ἔλαβε τότε ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸν μικρὸν Κίμωνα καὶ ἐξεκίνησαν.

Ὁ γέρον καὶ τὸ παιδίον ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ παραθαλάσσιον ἐκάθησαν ἐπάνω εἰς ἓνα βράχον.

Ὁ καιρὸς ἦτον ὠραῖος καὶ ἡ θάλασσα ἤσυχος. Μακρὰν, πολὺ μακρὰν, διεκρίνετο ἓν ἀτμό-

πλοιοιον τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὅτι διηυθύνετο εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκάθηντο ὁ γέρον καὶ τὸ παιδίον.

— Διατί, πάππε, ἠρώτησεν ὁ μικρὸς Κίμων, δὲν φαίνεται διόλου τὸ σκάφος τοῦ ἀτμοπλοίου ἐκείνου ἀλλὰ φαίνονται μόνον τὰ κατάρτια του;

— Διὰ νὰ τὸ ἐννοήσης αὐτὸ, Κίμων, πρέπει νὰ μάθης πρῶτον διάφορα πράγματα.

— Ποῖα πράγματα; Δὲν ἤμπορεῖτε νὰ μοῦ τὰ εἰπῆτε;

— Εὐχαρίστως, μικρέ μου.

2.

Κόσμος καὶ Γῆ.

— Γνωρίζεις, Κίμων, πῶς λέγεται τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον κατοικοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι;

— Τὸ γνωρίζω. Λέγεται Κ ό σ μ ο ς.

— Ὅχι, δὲν λέγεται Κ ό σ μ ο ς, ἀλλὰ λέγεται Γῆ.

— Λοιπὸν Γῆ καὶ Κόσμος δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πράγμα;

— Ὅχι, Κίμων, ἡ Γῆ εἶναι μέρος τοῦ Κόσμου.

— Καὶ τότε τί λέγεται Κόσμος;

— Κόσμος λέγεται ὅ,τι βλέπομεν ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν μας.

Δηλαδή Κόσμος λέγεται ὁ Ἡλιος, ἡ Σελήνη, ἡ Γῆ, τὰ Ἄστρα καὶ τὰ λοιπά.

Ἡ Γῆ μάλιστα εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν εἶναι καὶ αὐτὴ ἐν ἄστρον καθὼς ὅλα τὰ ἄλλα καὶ τίποτε περισσότερον.

— Καὶ ὁ Οὐρανὸς τί πρᾶγμα εἶναι ;

— Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγομεν Οὐρανὸν δὲν εἶναι ἄλλο πρὸς χάος, δηλαδή ἀπέραντον διάστημα εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται ἐσκορπισμένα ὁ Ἡλιος, ἡ Σελήνη, τὰ Ἄστρα καὶ τέλος ἡ Γῆ.

— Λοιπὸν τὰ Ἄστρα, ἡ Σελήνη καὶ ὁ Ἡλιος δὲν εἶναι κολλημένα ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν;

— Ὅχι, Κίμων, ἀλλὰ καθὼς σοῦ εἶπα, ὁ Οὐρανὸς εἶναι ἀπλῶς χάος εἰς τὸν ὁποῖον κινεῖται ἐλευθέρως μυριάδες ἀστέρων.

— Ἦντο οἱ Ἀστέρες εἶναι πολὺ μικροί ;

— Ἐξ ἐναντίας εἶναι μεγάλοι καὶ μάλιστα πολλοὶ μεγαλειότεροι ἀπὸ τὴν Γῆν.

— Ἀλλὰ διατί φαίνονται τόσον μικροί ;

— Διότι εὐρίσκονται πολὺ μακρὰ ἀπὸ ἡμᾶς.

3.

Οἱ ἀστέρες.

— Θέλεις τώρα νὰ ἐννοήσης, Κίμων, διατί οἱ ἀστέρες, ἂν καὶ εἶναι πολὺ μεγαλειότεροι ἀπὸ τὴν Γῆν, φαίνονται ὅμως τόσον μικροί ;

— Καὶ ἐρωτᾷτε ἂν θέλω ; εἶπεν ὁ Κίμων, θὰ σᾶς

παρακαλέσω μάλιστα νὰ μοῦ διηγηθῆτε αὐτό.

— Βλέπεις εἰς τὴν κορυφὴν ἐκεῖνου ἐκεῖ τοῦ λόφου τίποτε;

— Μάλιστα, βλέπω ἓνα δενδράκι.

— Καὶ ὅμως ὅ,τι σὺ λέγεις δενδράκι εἶναι πλωρίος πλάτανος.

— Ἀλλὰ τότε διατί φαίνεται τόσον πολυμικρός;

— Διότι εὐρίσκεται μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς. Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὸν πλάτανον καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς ἄλλα πράγματα.

Παρατηρεῖς εἰς τὴν θάλασσαν ἐκεῖνο τὸ ἀτμόπλοιον τὸ ὁποῖον ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος μας;

— Μάλιστα.

— Ὑποθέτεις ὅτι αὐτὸ τὸ ἀτμόπλοιον εἶναι τόσον μικρὸν ὅσον φαίνεται;

— Ὁχι βέβαια.

— Διατί τότε φαίνεται ἀπὸ ἐδῶ τόσον μικρὸν;

— Βέβαια διότι καὶ αὐτὸ καθὼς καὶ ὁ πλάτανος εὐρίσκονται πολὺ μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Ἀφοῦ λοιπὸν, μικρὲ μου, ὁ πλάτανος καὶ τὸ ἀτμόπλοιον φαίνονται τόσον μικρὰ, διότι εὐρίσκονται μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς, φαντάσου τί δύναται νὰ συμβῇ διὰ τὰ ἄστρα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται πολλὰς χιλιάδας μίλια μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς.

Πόσον απέχει ὁ ἥλιος ἀπὸ τὴν γῆν.

— Ἐννοεῖται, Κίμων, ὅτι καὶ ὁ ἥλιος καθὼς καὶ ἡ Σελήνη φαίνεται τόσον μικρὸς, διότι καὶ αὐτὸς εὐρίσκεται πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν Γῆν.

— Καὶ πόσον μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς εὐρίσκεται ὁ ἥλιος ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Διὰ νὰ ἐννοήσῃς αὐτὸ πρέπει νὰ μάθῃς πρῶτον τί πράγμα εἶναι τὸ μίλιον.

— Τί λέγεται λοιπὸν μίλιον, πάππε μου;

— Ἰπάρχει, Κίμων, τὸ γερμανικὸν μίλιον καὶ τὸ ἀγγλικὸν μίλιον.

— Τί πράγμα εἶναι τὸ ἓν καὶ τί τὸ ἄλλο;

— Τὸ ἀγγλικὸν μίλιον ἔχει χίλια ἑξακόσια ἐννέα μέτρα καὶ τὸ γερμανικὸν χίλια ὀκτακόσια πεντήκοντα δύο μέτρα.

— Καὶ μέτρον πάλιν τί λεγεται;

— Λέγεται μέτρον, Κίμων, ὁ γαλλικὸς πήχυς, αὐτὸς δὲ κάμνει σχεδὸν ἓνα καὶ ἥμισυ πήχυν ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας. Τώρα ἀφοῦ ἔμαθες τί λέγεται μίλιον, σοῦ λέγω ὅτι, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἀστρονόμων, ὁ ἥλιος εὐρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τὴν Γῆν εἴκοσι ἓν ἑκατομμύρια μίλια:

— Ἐἴκοσι ἓν ἑκατομμύρια μίλλια; ἐφώνησεν ὁ Κίμων.

— Ναί, μικρὲ μου. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσῃς

ἀκόμη καλλίτερον πόσον μακρὰν ἀπὸ τὴν Γῆν εὐρίσκεται ὁ ἥλιος, μάθε τὸ ἐξῆς.

Γνωρίζεις βέβαια μὲ πόσῃ ταχύτητι τὸ κωνόνιον ἐκσφενδονίζει τὴν σφαῖράν του.

Ἄς ὑποθέσωμεν τώρα ὅτι εἰς τὸν ἥλιον κατοικοῦν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἔχουν κανόνια.

Ἄν οἱ κάτοικοι τοῦ ἡλίου ρίψουν ἀπὸ ἐκεῖ ἐν κανόνιον εἰς πόσον καιρὸν φαντάζεσαι ὅτι ἡ σφαῖρα τοῦ κωνονίου δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Γῆν ;

— Βέβαια εἰς ὀλίγα λεπτά.

— Πῶς τὸ ὑποθέτεις αὐτὸ, Κίμων ;

— Ἴδου πῶς τὸ ὑποθέτω. Τὸν περυσμένον χρόνον ὑπῆγα μὲ τὸν πατέρα μου εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον γίνονται τὰ γυμνάσια τοῦ πυροβολικοῦ καὶ εἶδα ὅτι ἡ σφαῖρα τοῦ κωνονίου τρέχει ὡς ἀστραπή. Ἀπὸ αὐτὸ λοιπὸν ὑποθέτω ὅτι μία σφαῖρα κωνονίου ἂν ριφθῆ ἀπὸ τὸν ἥλιον θὰ δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Γῆν τὸ πολὺ εἰς δέκα λεπτά.

— Εἰς δέκα λεπτά ! Πόσον ἀπατάται, μικρέ μου !

Β.

Σχέσις τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν γῆν.

— Εἰς πόσα λεπτά λοιπὸν μία σφαῖρα φθάσει ἀπὸ τὸν ἥλιον εἰς τὴν Γῆν ; ἠρώτησεν ὁ Κίμων μὲ ἀπορίαν.

— Δέν φθάνουν λεπτά δι' αὐτὸ, Κίμων.

— Τότε εἰς πόσας ὥρας;

— Δέν φθάνουν οὔτε ὥραι.

— Τότε εἰς πόσας ἡμέρας φθάνει εἰς τὴν Γῆν ἀπὸ τὸν Ἥλιον.

— Δέν φθάνουν μικρὲ μου, οὔτε ἡμέραι.

— Φαίνεται λοιπὸν ὅτι μὲ περιπαίξεις, πάππε μου.

— Διόλου δὲν σὲ περιπαίζω, μικρὲ μου. Ὁμιλῶ σπουδαίως, καὶ σοῦ λέγω ὅτι διὰ νὰ φθάσῃ μία σφαῖρα κανονίου ἀπὸ τὸν Ἥλιον εἰς τὴν Γῆν, θὰ περάσουν ὄχι λεπτά ἢ ὥραι ἢ ἡμέραι ἀλλὰ δλόκληρα ἔτη.

— Ἔτη! ἐφώνηξε μὲ θυματατρὸν ὁ Κίμων.

— Ναί, μικρὲ μου, ἔτη!

— Καὶ πόσα;

— Εἴκοσι πέντε, τὰ ὁποῖα μᾶς κάμνουν ἐννεὰ χιλιάδας καὶ ἑκατὸν τριάκοντα μίαν ἡμέραν.

— Εἴκοσι πέντε ἔτη! Ἀδύνατον πάππε!

— Καὶ μολοντοῦτο εἶναι βεβαιότατον. Ὁ ὑπολογισμὸς αὐτὸς ἔγεινεν ἀπὸ τοὺς ἀστρονόμους μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν.

Φαίνεται ὁμῶς ὁ Ἥλιος τότε μικρὸς διότι εὐρίσκεται, καθὼς σοῦ εἶπα, πολὺ μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς.

— Εἶναι λοιπὸν πολὺ μεγάλος ὁ Ἥλιος;

— Ὁ Ἥλιος εἶναι τότεν μεγαλείτερος ἀπὸ

τὴν Γῆν, ὥστε μὲ αὐτὸν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν
ΕΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΑΣ ΟΓΔΟΗ-
ΚΟΝΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΧΙΛΙΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΡΙΑΚΟ-
ΣΙΑΣ ΕΞΗΚΟΝΤΑ ΔΥΟ ΓΑΙΑΣ.

Μὲ ἄλλους λόγους, Κίμων, ὁ Ἥλιος εἶναι ἐν
ἐκατομμύριον τριακοσίας ὀγδοήκοντα τέσσαρας
χιλιάδας καὶ τριακοσίας ἐξήκοντα δύο φο-
ρὰς μεγαλείτερος ἀπὸ τὴν Γῆν.

Ὁ Κίμων ἔσειε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐδυτολεύ-
ετο νὰ πιστεύσῃ τοὺς λόγους τοῦ γέροντος.

— Μὴ σείρῃς τὴν κεφαλὴν σου, Κίμων, εἶπεν
ὁ πάππος. Οἱ ἀστρονόμοι κατεμέτρησαν μὲ ἐρ-
γαλεῖα πόσον ἀπέχει ὁ Ἥλιος ἀπὸ τὴν Γῆν καὶ
πόσον εἶναι μεγαλείτερος ἀπὸ αὐτὴν!

Οἱ ἀριθμοὶ τοὺς ὁποίους σοῦ ἀνέφερα εἶναι
πραγματικοί!

Ἄν τῶρα δύνασαι νὰ σηκωθῆς αὔριον πολὺ
πρωτὶ, καὶ νὰ ἔλθωμεν ἐδῶ πρὶν ἀνατεῖλῃ ὁ Ἥ-
λιος, θὰ σοῦ διηγηθῶ καὶ ἄλλα περίεργα πράγ-
ματα.

6.

Ἡ πρωΐα.

Πραγματικῶς τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ γέρον καὶ
τὸ παιδίον ἐξεκίνησαν πολλὰ πρωτὶ.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ παραθαλάσσιον μόλις
ὁ Ἥλιος ἤρχιτε ν' ἀνατέλλῃ καὶ νὰ χρυσόνη
τὴν κορυφὴν τοῦ ἀντικρυνοῦ βουνοῦ.

— Παρατήρησε, Κίμων, αὐτὸ τὸ περιέργον, εἶπεν ὁ γέρον.

— Ποῖον ;

— Ὁ ἥλιος, καθὼς βλέπεις, ἀνέτειλε, καὶ ἐνῶ φωτίζει τὴν κορυφὴν ἐκείνου τοῦ βουνοῦ, δὲν ἔφθασεν ἀκόμη ἐδῶ εἰς τὴν πεδιάδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἡμεῖς εὐρισκόμεθα.

— Ἀλλὰ διατί γίνεται αὐτό ;

— Θὰ σοῦ τὸ εἰπῶ ἀμέσως. Παρατήρησε τώρα ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ὁ ἥλιος καταβαίνει εἰς τὴν μέσην τοῦ βουνοῦ, ὕστερον θὰ φωτίσῃ καὶ τοὺς πρόποδας δηλαδὴ τὴν ρίζαν τοῦ βουνοῦ καὶ τελευταῖον θὰ φωτίσῃ καὶ τὴν πεδιάδα.

— Λοιπὸν, διατί γίνεται αὐτό ;

— Τοῦτο γίνεται διότι ἡ Γῆ τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν δὲν εἶναι ἐπίπεδος, δηλαδὴ ἴσια, καθὼς φαίνεται.

— Τί σχῆμα λοιπὸν ἔχει ἡ Γῆ ;

— Ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη ὡς μία σφαῖρα ἢ ὡς ἓν πορτογάλιον.

— Αὐτὸ εἶναι δυνατὸν ; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Ναί, Κίμων, ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη ὡσάν πορτογάλιον καθὼς θὰ πεισθῆς περὶ τούτου ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον.

Παρατηρεῖς βέβαια ὅτι τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον στεκόμεθα εἶναι ἐπίπεδον, δὲν εἶναι ἀληθές ;

— Μάλιστα.

— Ἐμπρὸς μᾶς ἔχομεν τὴν θάλασσαν καὶ ὀπισθὲν μᾶς τὸ ὄρος ἐκεῖνο. Τώρα ἀπὸ ποῖον μέρος, Κίμων, ἀνατέλλει ὁ ἥλιος ;

— Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης.

— Αὐτὸ λοιπὸν τὸ μέρος λέγεται Ἀνατολή. Διότι ἀνατολή λέγεται τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ ἥλιος ἀνατέλλει.

Τὸ δὲ μέρος τὸ ἀντικρυνὸν, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται καὶ τὸ βουνὸν ἐκεῖνο, λέγεται Δύσις.

Τώρα Κίμων, ἀν ἡ Γῆ ἦτον ἐπίπεδος ἔπρεπε καθὼς ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, νὰ φωτίζῃ διὰ μιᾶς ὅλον τὸ βουνὸν ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως εἰς τοὺς πρόποδας, καὶ ὄχι νὰ φωτίζῃ πρῶτον τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον τὴν μέσην του, ἀργότερα τοὺς πρόποδάς του καὶ τελευταῖόν τὴν πεδιάδα.

7.

· Η ἰστρογγυλότης τῆς Γῆς. ·

— Ἐνθυμεῖσαι, Κίμων, χθὲς ὅταν εὐρισκόμεθα ἐδῶ, τὸ ἀτμόπλοιο τὸ ὁποῖον ἤρχετο πρὸς τὸ μέρος μᾶς ;

— Μάλιστα.

— Χθὲς μὲ ἠρώτησες διατί δὲν φαίνεται διόλου τὸ σκάφος του ἀλλὰ μόνον τὰ κατάρτια του.

—Ναί, καὶ μοῦ ὑπεσχέθητε ὅτι θὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσετε.

—Λοιπὸν, ἂν ἐμέναμεν ἐδῶ χθές περισσοτέραν ὥραν, θὰ παρατηροῦτες ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ ἀτμόπλοιον ἐπλησίαζε, τοσοῦτον ἤρριζε νὰ διακρίνεται καὶ τὸ σκάφος του.

Τώρα, διατί νὰ μὴ φαίνεται ὅλον τὸ ἀτμόπλοιον, μικρὸν μὲν διότι εἶναι μακρὰν, ἀλλὰ ὀλόκληρον, δηλαδὴ καὶ τὸ σκάφος του καὶ τὰ κατάρτια του;

—Διατί, ἤρωτιται ὁ κίμων

— Διότι ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη ἐπομένως καὶ ἡ θάλασσα εἶναι στρογγύλη. Λοιπὸν ἡ στρογγυλότης τῆς Γῆς ἐμεσολάβει μεταξὺ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον εὐρισκόμεθα καὶ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο τὸ ἀτμόπλοιον, αὕτη δὲ ἡ στρογγυλότης τῆς μιᾶς ἔκρυπτε τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀτμοπλοίου, δηλαδὴ τὸ σκάφος του.

Ἵστερον ἀπὸ ὀλίγον, ὅταν τὸ ἀτμόπλοιον ἐπλησίασε περισσότερον, τότε ἤρχισε νὰ διακρίνεται βαθμηδὸν καὶ τὸ σκάφος του, τοῦτο δὲ ὁ ὀλίγιστος ἐστὶν ἡ στρογγυλότης τῆς Γῆς, ἡ ὁποία ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον εὐρισκόμεθα.

— Αὐτὸ εἶναι πολὺ περίεργον, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Ἀλλὰ μὴ νομίσῃς ὅτι καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἐκεῖνο, διέκρινον διὰ μιᾶς ὀλόκληρον τὸ βουνὸν, πλησίον εἰς τὸ ὁποῖον εὐρισκόμεθα ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως εἰς τοὺς πρόποδας.

— Ἦ δὲ κριναν λοιπόν;

— Καὶ αὐτοὶ ἤρχισαν νὰ διακρίνουν πρῶτον τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ βουνοῦ, ἐφ' ὅσον δὲ ἐπλησίαζον εἰς τὴν ξηρὰν ἤρχισαν νὰ διακρίνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ χαμηλότερα μέρη τοῦ βουνοῦ, τελευταῖον δὲ ὅταν ἐπλησίασαν πολὺ, παρενόησαν καὶ τοὺς πρόποδας του.

Τοῦτο βέβαιον σήμερον εἶναι, Κίμων, ὅτι ἡ Γῆ

εἶναι στρογγύλη, ὥστε κανεῖς πλέον δὲν ἀμφιβάλλει περὶ αὐτοῦ.

Σὺ ἐπίσθης περὶ τούτου;

— "Ὅχι ἀκόμη ὅλως διόλου, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Τότε θὰ σοῦ ἀναφέρω καὶ μερικὰς ἄλλας ἀποδείξεις διὰ νὰ σὲ πείσω καθ' ὀλοκληρίαν περὶ τῆς στρογγυλότητος τῆς Γῆς.

§.

••• Ὅριζων.

— Γνωρίζεις, Κίμων, τί λέγεται Ὅριζων;

— "Ὅχι.

— Λέγεται Ὅριζων τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπομεν ὀλόγουρά μας ὅταν στεκώμεθα εἰς μίαν ἐκτεταμένην πεδιάδα ἢ εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς ὑψηλοῦ βουνοῦ.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ὅριζων ὅπου καὶ ἂν στεκώμεθα, εἴτε εἰς βουνὸν ὑψηλὸν, εἴτε εἰς ἐκτεταμένην πεδιάδα, φαίνεται πάντοτε κυκλωτερής.

Ἄλλὰ φαίνεται κυκλωειδὴς διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ σχῆμα τῆς Γῆς εἶναι στρογγύλον.

— Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ ἐννοῶ πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Διὰ νὰ τὸ ἐννοήσης λοιπὸν καλλίτερα θὰ σοῦ ἀναφέρω ἓν παράδειγμα.

"Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Γῆ εἶναι ἓν πορτογά-

λιον καὶ ὅτι ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ πορτογάλιον περιπατεῖ ἓνας μύρμηξ.

Εἰς ὅποιον μέρος τοῦ πορτοκαλίου καὶ ἂν σταθῇ ὁ μύρμηξ θὰ ἔχη ὀρίζοντα κυκλοτερῆ διὰ τὸν λόγον ὅτι καὶ τὸ πορτογάλιον ἔχει σχῆμα στογγύλον.

Τώρα ποῖον ὀρίζοντα θὰ εἶχεν ὁ μύρμηξ ἂν ἀντὶ νὰ περιπατῆ ἐπάνω εἰς τὸ πορτογάλιον ἐπεριπατοῦσεν ἐπάνω εἰς μίαν τράπεζαν;

Βέβαια, θὰ εἶχεν ὀρίζοντα τετράγωνον διότι καὶ ἡ τράπεζα ἔχει σχῆμα τετράγωνον.

Λοιπὸν, Κίμων, ἂν ἡ Γῆ εἶχε σχῆμα ὄχι στρογγύλον ἀλλὰ τετράγωνον, νὰ ἦσαι βέβαιος ὅτι τότε καὶ ὁ ὀρίζων μας θὰ ἦτο τετράγωνος.

Ἄν πάλιν ἡ Γῆ εἶχε σχῆμα ἐξάγωνον ἢ ὀκτάγωνον, τότε πάλιν ὁ ὀρίζων μας θὰ ἦτον ἐξάγωνος ἢ ὀκτάγωνος.

9.

Ἐκαὶ ἄλλαι ἀποδείξεις τῆς στρογγυλότητος τῆς Γῆς.

Ἄλλ' ὑπάρχουν, Κίμων, καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις ὅτι ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη.

— Ποῖκι εἶναι αὐταὶ αἱ ἀποδείξεις;

— Θὰ σοῦ τὰς εἶπω ἀμέσως.

Πλοῖα ἀναχωροῦν ἀπὸ ἓν μέρος καὶ διευθύνονται πάντοτε εἰς τὸ ἴδιον μέρος. Παραδείγμα-

ρος χάριν διευθύνονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Εἰξεύρεις ποῦ εὐρίσκονται ὑπερὸν ἀπὸ ἀρκετὸν καιρὸν τὰ πλοῖα ἐκεῖνα;

—Ποῦ;

— Εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ἀνεχώρησαν.

Τώρα πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γείνη τοῦτο ἂν ἡ Γῆ δὲν εἶναι στρογγύλη;

—Καὶ ἔγεινε πραγματικῶς αὐτὸ, νὰ εὐρεθῇ τὸ πλοῖον εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ἀνεχώρησεν;

—Ὅχι μόνον ἔγεινε, ἀλλὰ καὶ γίνεται πολὺ συχνά.

Ἄν ὅμως δὲν ἐπέστθης ἀκόμη ὅτι τὸ σχῆμα τῆς Γῆς μας εἶναι στρογγύλον, δύναμαι νὰ σοῦ ἀναφέρω καὶ ἄλλας ἀποδείξεις.

—Σὰς ἀκούω, πάππε, μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν.

—Πολὺ καλά. Εἶδές ποτε ἔκλειψιν τοῦ Ἡλίου ἢ τῆς Σελήνης;

—Μάλιστα. Δὲν λέγεται ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου ὅταν σκοτεινιάζῃ ὁ Ἥλιος;

—Βέβαια. Τώρα, εἰξεύρεις διατί σκοτεινιάζει ὁ Ἥλιος ἢ ἡ Σελήνη;

—Δὲν τὸ εἰξεύρω.

— Διὰ νὰ ἐννοήσῃς λοιπὸν αὐτὸ χρεωστῶ νὰ σοῦ εἰπῶ μερικὰ ἄλλα πράγματα.

10.

Ἐκλειψὲς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης.

— Ἀπὸ τὰ ἄστρα τὰ ὁποῖα βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν μόνον ὁ Ἥλιος ἔχει φῶς ἰδικόν του.

Οἱ ἄλλοι δὲ ἀστέρες τοὺς ὁποίους βλέπομεν δὲν ἔχουν φῶς ἰδικόν των ἀλλὰ τὸ δανεῖζονται ἀπὸ τὸν Ἥλιον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Σελήνη, μολονότι μᾶς φωτίζει τὴν νύκτα, δὲν ἔχει ἰδικόν της φῶς.

— Τότε ποῦ εὐρίσκει τὸ ὠραῖον φῶς μὲ τὸ ὁποῖον μᾶς φωτίζει;

Αὐτὸ δὲν εἶναι φῶς τῆς Σελήνης ἀλλὰ τοῦ Ἡλίου. Ἡ μᾶλλον αὐτὸ εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ φωτὸς τοῦ Ἡλίου εἰς τὴν Σελήνην καὶ τίποτε περισσότερον.

Ὅταν λοιπὸν, Κίμων, σκοτεινιάζῃ ὁ Ἥλιος, ἢ μᾶλλον, ὅταν γίνεται ἔκλειψις Ἡλίου, συμβαίνει τὸ ἐξῆς.

Ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη καὶ ἡ Γῆ, διότι καὶ οἱ τρεῖς κινουῦνται εἰς τὸ κενὸν καθὼς θὰ μάθῃς ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον, ἔρχονται εἰς τὴν ἰδίαν γραμμὴν.

Τότε μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἡλίου μεσο-

λαβεῖ ἡ Σελήνη, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς σκοτεινιάζει τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου.

— Ἀλλὰ τί ζητεῖ ἡ Σελήνη τὴν ἡμέραν εἰς τὸν Οὐρανόν; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Μὴ λησμονεῖς, μικρέ μου, τὰ ἐξῆς. Ὅτι ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, δηλαδή ὁ Ἡλιος, ἡ Σελήνη, τὰ Ἄστρα, ἡ Γῆ καὶ τὰ λοιπὰ, κινουῦνται πάντοτε εἰς τὸ χάος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ὀνομάζομεν Οὐρανόν, ἂν δὲ δὲν τὰ βλέπωμεν τὴν ἡμέραν, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν Οὐρανόν, ἀλλὰ γίνεται διότι τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου εἶναι πολὺ ζωηρὸν καὶ μᾶς ἐμποδίζει νὰ τὰ διακρίνωμεν τὴν ἡμέραν.

— Τώρα ἐνόησα πῶς γίνεται ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου, ἀλλὰ πῶς γίνεται ἡ ἔκλειψις τῆς Σελήνης;

— Τότε πάλιν συμβαίνει τὸ ἐξῆς.

Σοῦ εἶπον ὅτι ἡ Σελήνη δὲν ἔχει φῶς ἰδικόν της καὶ ὅτι τὸ φῶς τὸ ὁποῖον βλέπομεν εἰς αὐτὴν τὸ δανείζεται ἀπὸ τὸν Ἡλιον.

— Μάλιστα.

— Ὅταν λοιπὸν πάλιν ὁ Ἡλιος, ἡ Σελήνη καὶ ἡ Γῆ ἐμβοῦν ἀκριβῶς εἰς τὴν ἰδίαν γραμμὴν, μεταξὺ δὲ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης εὐρεθῆ ἡ Γῆ, τότε αὐτὴ ἐμποδίζει τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου νὰ φωτίσῃ τὴν Σελήνην.

Τότε αὐτὴ σκοτεινιάζει καὶ λέγομεν ὅτι ἔχο-
μεν ἔκλειψιν τῆς Σελήνης.

Π Η .

Σχῆμα τῆς Γῆς.

— Ἠννόησα πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Κίμων, μὲ
ποῖον τρόπον γίνεται ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἥλιου
καὶ τῆς Σελήνης ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω
ἀκόμη ἐν πρῶγμα.

— Ποῖον;

— Πῶς ἀπὸ τὴν ἔκλειψιν τοῦ Ἥλιου καὶ
τῆς Σελήνης ἀποδεικνύεται ἡ στρογγυλότης τῆς
Γῆς.

— Θὰ τὸ ἐννοήσης, ἀμέσως, Κίμων.

Σοῦ εἶπα ὅτι, ὅταν γίνεται ἔκλειψις τῆς Σε-
λήνης, τότε ἡ σκιά τῆς Γῆς μεσολαμβάνει μεταξὺ
τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης καὶ τὴν σκοτει-
νιάζει.

— Μάλιστα.

— Τώρα, ἐνθυμεῖται τί σχῆμα ἔχει αὐτὴ ἡ
σκιά τῆς Γῆς ἐπάνω εἰς τὴν Σελήνην;

— Νομίζω ὅτι ἔχει σχῆμα δίσκου.

— Ναί, δηλαδὴ ἔχει σχῆμα στρογγύλου.
Ἄλλ' εἰναι δυνατόν ἡ σκιά αὐτὴ νὰ εἶναι στρογ-
γύλη, ἂν καὶ ἡ Γῆ δὲν εἶχε σχῆμα στρογγύλου;
Ἐννοεῖς ὅτι ἂν ἡ Γῆ εἶχε σχῆμα τρίγωνον,

τετράγωνον ἢ πεντάγωνον, τότε καὶ ἡ σκιά αὐτῆς ἐπάνω εἰς τὴν Σελήνην θὰ εἶχε βέβαια τὸ ἴδιον σχῆμα, θὰ ἦτο δηλαδὴ τρίγωνος, τετράγωνος ἢ πεντάγωνος.

Πιστεύω τώρα νὰ ἐννόησες καλῶς, Κίμων, πῶς ἀπὸ τὴν ἐκλείψιν τῆς Σελήνης ἀποδεικνύεται ἡ στρογγυλότης τῆς Γῆς.

12.

Μέγεθος τῆς Γῆς.

— Σοῦ εἶπα, Κίμων, πόσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ Ἥλιος ἀπὸ τὴν Γῆν. Θέλεις τώρα νὰ μάθῃς καὶ πόσον μεγάλη εἶναι ἡ Γῆ;

— Καὶ ἐρωτᾶτε, πάππε μου;

— Ἐνθυμεῖσαι τί λέγεται μέτρον;

— Μάλιστα ὁ γαλλικὸς πῆχυς.

— Καὶ αὐτὸς μὲ πόσους ἰδικούς μας πῆχους ἰσοδυναμεῖ;

— Περίπου μὲ ἓνα καὶ ἥμισυ πῆχυν ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας.

— Τώρα ἀν ὑποθέσῃς ὅτι μὲ μίαν κλωστήν τυλίξομεν ὅλην τὴν Γῆν, εἰξεύρεις πόσον μῆκος θὰ ἔχη αὐτὴ ἡ κλωστή;

— Πόσον;

— Θὰ ἔχη περίπου ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ Ο ΗΛΙΘΟΣ

ΡΙΑ ΜΕΤΡΑ ἢ περίπου ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΑΣ ΜΙΛΙΑ.

Ἄν πάλιν ὑποθέσωμεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ τρυπήσωμεν τὴν Γῆν ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ἕως εἰς τὸ ἄλλο καὶ νὰ περάσωμεν μίαν βελόνην ἢ μίαν κλωττήν, αὐτὴ ἢ κλωττὴ θὰ ἔχη μῆκος δώδεκα ἑκατομμύρια ἑπτακοσίας πεντήκοντα τρεῖς χιλιάδας καὶ ἑννεακόσια ἐξήκοντα ὀκτὼ μέτρα, ἢ ἑπτὰ χιλιάδας καὶ ἑννεακόσια μίλια.

Τώρα, ὑπόθεσις, Κίμων, ὅτι εἶναι δυνατόν διὰ μέσου τῆς Γῆς ν' ἀνοίξωμεν ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον ἕως εἰς τὸ ἄλλο δρόμον καὶ ὅτι μέσα εἰς τὸν δρόμον αὐτὸν ὑπάρχει σιδηρόδρομος.

Ἐπιπέθεσις περιπέθεσις ὅτι αὐτὸς ὁ σιδηρόδρομος διατρέχει ἑκατὸν μίλια τὴν ἡμέραν.

Διὰ νὰ ἔβγῃ ὁ σιδηρόδρομος ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον τῆς Γῆς εἰς τὸ ἄλλο ἀπὸ τοῦ προηγουμένως περάσει ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Γῆς, εἰς πόσας ἡμέρας φαντάζεσθαι ὅτι δύναται νὰ κάμῃ αὐτὸν τὸν δρόμον.

— Ἄν γνωρίζω.

— Εἰς ἑβδομήκοντα ἑννέα ἡμέρας.

Ἄν πάλιν ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπάρχει σιδηρόδρομος ὁλόγυρα τῆς Γῆς, ὅτι τὴν τυλίσσει ὡς ζώνην καὶ ὅτι διατρέχει καὶ αὐτὸς ἑκατὸν μίλια τὴν ἡμέραν, διὰ νὰ διατρέξῃ ὁ σιδηρόδρομος αὐτὸς ὅλην τὴν Γῆν ὁλόγυρα θὰ χρειασθῆ διακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας.

Κίνησις τῆς Γῆς.

— Εἶπατε, πάππε, ὅτι ἡ Γῆ ὄχι μόνον εἶναι στρογγύλη ὡς σφαῖρα ἀλλὰ καὶ ὅτι κινεῖται καὶ αὐτὴ εἰς τὸν Οὐρανὸν καθὼς κινοῦνται ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη καὶ τὰ Ἄστρα.

— Μάλιστα.

— Ἐγὼ ὅμως βλέπω ὅτι ἡμεῖς στεκόμεθα ἀκίνητοι καὶ ὅτι ἐξ ἐναντίας κινοῦνται ὁλόγυρα εἰς τὴν Γῆν ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη, καὶ τὰ Ἄστρα.

— Καὶ ἐν τούτοις, Κίμων, ἀπικτᾶται. Οὔτε ὁ Ἥλιος κινεῖται ὁλόγυρα εἰς τὴν Γῆν, καθὼς φαίνεται καὶ καθὼς νομίζεις, οὔτε ἡ Σελήνη, οὔτε οἱ Ἀστέρες.

— Ἀλλὰ τί τότε γίνεται;

— Ἡ Γῆ κινεῖται ὁλόγυρα εἰς τὸν ἐκυτόν της καθὼς θὰ ἐκινεῖτο ἐν πορτογάλιον ἂν τὸ ἐτροπούταμεν μὲ μίαν μεγάλην βελόνην.

— Ἀλλὰ διατί ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι γίνεται τὸ ἐναντίον;

— Διότι μᾶς ἀπικτᾶ ἡ ὄρασίς μας.

— Ὁμολογῶ ὅτι αὐτὸ δυσκολεύομαι γὰρ τὸ ἐγνοήσω, ἀπήντησεν ὁ Κίμων.

— Ὅταν ὅμως σοῦ ἀναφέρω ἐν ἡ δύο παραδείγματα, πιστεύω ὅτι θὰ τὸ ἐννοήσης.

Ἐταξείδευτες ποτέ, Κίμων, μὲ σιδηρόδρομον;
— Μάλιστα.

— Ὅταν ἐταξείδευες μὲ τὸν σιδηρόδρομον
παρετήρεις διόλου ἔξω ἀπὸ τὴν ἀμαξάν;

— Μάλιστα. Καὶ τὸ εὕρισκον αὐτὸ πολὺ δια-
σκεδαστικόν.

— Ἐβλεπες τίποτε περίεργον;

— Μοῦ ἐφάνετο πολὺ περίεργον τὸ ἐξῆς. Ἐ-
φάνετο ὅτι ἔτρεχον μὲ μεγάλην ταχύτητα τὰ
δένδρα, οἱ ἀγροὶ, αἱ οἰκίαι καὶ τὰ λοιπά.

— Ἀλλὰ πραγματικῶς, ἔτρεχον τὰ δένδρα,
οἱ ἀγροὶ καὶ αἱ οἰκίαι;

— Ὁχι βέβαια.

— Ὡστε τοῦτο ἦτον ἀπλῆ ἀπάτη τῶν ὀ-
φθαλμῶν σου.

Ἐνῶ ἔρευγες σὺ μὲ τὸν σιδηρόδρομον ἐνόμι-
ζες ὅτι τρέχουν τὰ δένδρα καὶ αἱ οἰκίαι.

Ἀλλὰ τὸ ἴδιον, Κίμων, συμβαίνει καὶ διὰ
τὸν ἥλιον.

Ὁ ἥλιος μένει ἀκίνητος, καθὼς δὲν κινουῦν-
ται τὰ δένδρα καὶ αἱ οἰκίαι ὅταν ταξιδεύωμεν
μὲ τὸν σιδηρόδρομον, ἡ δὲ Γῆ κινεῖται ὀλόγυρα
εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς διάστημα εἰκοσιτεσσά-
ρων ὠρῶν.

Αὐτὴ μάλιστα ἡ κίνησις τῆς Γῆς ὀλόγυρα εἰς
τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς διάστημα εἰκοσι τεσσάρων
ὠρῶν κάμνει τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα.

•Ημερονύκτιον.

—Καὶ πῶς γίνεται ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ, ἠρώ-
τησεν ὁ Κίμων.

—Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλούστατον.

Σοῦ εἶπον ὅτι ὁ Ἥλιος μένει ἀκίνητος εἰς τὴν
θέσιν του, καὶ ὅτι κινεῖται ἡ Γῆ ὁλόγυρα εἰς τὸν
ἑαυτὸν της, καθὼς κινεῖται ἐν πορτογάλιον ὅν
τὸ τρυπήσωμεν μὲ μίαν μεγάλην βελόνην.

—Μάλιστα.

—Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη, τὸ
ἡμισυ μέρος αὐτῆς εὐρίσκεται ἀντικρυ εἰς τὸν
Ἥλιον καὶ ἐπομένως φωτίζεται ἀπὸ αὐτὸν, τὸ
δὲ ἄλλο ἡμισυ εὐρίσκεται εἰς τὸ σκότος.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φωτίζεται ἀπὸ τὸν
Ἥλιον ἔχει ἡμέραν, τὸ δὲ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁ-
ποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ σκότος ἔχει νύκτα.

Ἐνόησες καλὰ τὸ πρᾶγμα, Κίμων; ἠρώτη-
σεν ὁ γέρον.

—Μάλιστα.

—Διὰ τὴν ἐννοήσῃς ὅμως ἀκόμῃ καλλίτερα
πῶς συμβαίνει τοῦτο, σοῦ ὑπόσχομαι τὸ ἐσπέ-
ρας νὰ σοῦ ἀποδείξω πῶς γίνεται ἡ ἡμέρα καὶ
πῶς ἡ νύξ εἰς τὸ φῶς ἐνὸς κυρίου.

Τότε δὲν θὰ σοῦ μείνη πλέον καμμία ἀμφι-
βολία.

Ἡμέρα καὶ Νύξ.

Τὸ ἔσπερος μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ Κίμων εἶπε.

—Μοῦ ὑπειστέθητε, πάππε, νὰ μοῦ ἀποδείξῃτε τὸ ἔσπερος εἰς τὸ φῶς τοῦ κηρίου πῶς γίνεται ἢ ἡμέρα καὶ ἢ νύξ.

—Μάλιστα.

—Πῶς λοιπόν;

—Διὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω τοῦτο, Κίμων, χρειάζομαι ἓνα κηρίον καὶ ἓν πορτογάλιον.

Ἵσταν ἔβρον αὐτὰ, ὁ γέρον εἶπεν.

—Ἄς ὑποθέσωμεν τώρα, Κίμων, ὅτι αὐτὸ τὸ πορτογάλιον εἶναι ἢ Γῆ, καὶ ὅτι τὸ φῶς τοῦ κηρίου εἶναι ὁ Ἥλιος.

Καὶ ἐνῶ ἔλεγεν αὐτὰ, ἐπλησίασε τὸ πορτογάλιον εἰς τὸ φῶς τοῦ κηρίου.

Εἶπέ μοι λοιπόν, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, τὸ φῶς τοῦ κηρίου φωτίζει ὁλόκληρον τὸ πορτογάλιον;

—Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Κίμων, φωτίζει μόνον τὸ ἡμισυ μέρος τοῦ πορτογαλίου.

—Τὸ ἴδιον λοιπόν, μικρέ μου, συμβαίνει καὶ διὰ τὴν Γῆν.

Ἐπειδὴ ἢ Γῆ κινεῖται ὁλόγουρα εἰς τὸν ἑαυτὸν της εἰς εἴκοσι τέσσαρας ὥρας, τὸ ἡμισυ μέρος αὐτῆς εὐρίσκεται δῶδεκα ὥρας ἀντικρυ

εἰς τὸν Ἥλιον καὶ ἐπομένως φωτίζεται ἀπὸ αὐ-
τὸν, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ μέρος εὐρίσκεται δώδε-
κα ὥρας εἰς τὸ σκότος.

Τὸ μέρος λοιπὸν τὸ ὁποῖον φωτίζεται ἀπὸ
τὸν Ἥλιον ἔχει ἡμέραν, καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ
ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ σκότος ἔχει νύκτα.

Ὅταν ἡμεῖς ἔχωμεν ἡμέραν, οἱ ἄλλοι ἄνθρω-
ποι, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται κάτω ἀπὸ ἡμᾶς, ἔ-
χουν νύκτα.

Καὶ ὅταν πάλιν ἡμεῖς ἔχωμεν νύκτα ἐκεῖνοι
ἔχουν ἡμέραν.

16.

Αἱ ὥραι τοῦ ἔτους.

— Τώρα λοιπὸν αὐτὴν τὴν στιγμὴν, εἶπεν ὁ
Κίμων, ὑπάρχουν μέρη τῆς Γῆς εἰς τὰ ὁποῖα εἶ-
ναι ἡμέρα;

— Ναὶ, Κίμων.

Αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰς ἄλλα μέρη τῆς Γῆς
ὁ Ἥλιος μόλις ἀνατέλλει, ἄλλα μέρη ἔχουν με-
σημέριον, εἰς ἄλλα ὁ Ἥλιος μόλις δύει καὶ ἄλ-
λα ἔχουν μεσονύκτιον.

Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ ἡμερονυκτίου, θὰ
σοῦ ἀναφέρω τὸ ἐξῆς περίεργον.

— Ποῖον; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Ὑπάρχουν μέρη εἰς τὰ ὁποῖα ἡ νύξ διαρ-
κεῖ ἕξ μῆνας.

“Αλλους ἔξ μῆνας δὲ διαρκεῖ καὶ ἡ ἡμέρα.

—“Ἡ νύκτα καὶ ἡ ἡμέρα διαρκοῦν ἀπὸ ἔξ μῆνας; εἶπε μὲ θαυμασμὸν ὁ Κίμων.

“Αλλὰ τότε λοιπὸν ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι κοιμοῦνται ἔξ ὀλοκλήρους μῆνας;

—“Ὅχι, δὲν ἔχουν ἔξ ὀλοκλήρους μῆνας σκότος, ἀλλὰ ὑπάρχει πάντοτε ὀλίγον φῶς, καθὼς εἶναι τὸ φῶς τῆς ἑσπέρας, ὕστερον ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου.

Ἐκτὸς τούτου εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἄγριοι.

Περιπλέον οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων εἶναι καὶ σπάνιοι διότι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπικρατεῖ τρομερὸν ψῦχος.

—Αὐτὸ εἶναι πολὺ περίεργον, εἶπεν ὁ Κίμων.

Σὰς παρκαλῶ πολὺ, πάππε, νὰ μοῦ ἐξηγήσητε πῶς γίνεται τοῦτο.

—Μὴ βιάζεσαι, Κίμων, τὸ πρᾶγμα θὰ ἔλθῃ μὲ τὴν σειρὰν του.

“Ἄλλ’ εἶπέ μοι πρῶτον, γνωρίζεις τί λέγονται ὥραι τοῦ ἔτους;

—Μάλιστα, εἶπεν ὁ Κίμων.

—Καὶ πόσαι εἶναι;

—Τέσσαρες.

—Καὶ εἰς ὕρας πῶς ὀνομάζονται αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους;

==Βέβαια. Ὀνομάζονται "Ανοιξίς, Θέρος, Φθινόπωρον καὶ Χειμῶν.

==Καὶ γνωρίζεις πότε ἔχομεν "Ανοιξίν, πότε Θέρος, πότε Φθινόπωρον καὶ πότε Χειμῶνα;

==Ἡ "Ανοιξίς διαρκεῖ ἀπὸ τὰς ἐννέα Μαρτίου ἕως εἰς τὰς ἐννέα Ἰουνίου.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὠραιοτέρα ὥρα τοῦ ἔτους, εἶπεν ὁ Κίμων.

—Καὶ τὸ θέρος;

—Αὐτό, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Καλοκαίριον, διαρκεῖ ἀπὸ τὰς ἐννέα Ἰουνίου ἕως εἰς τὰς ἑνδεκα Σεπτεμβρίου.

Τὸ φθινόπωρον διαρκεῖ ἀπὸ τὰς ἑνδεκα Σεπτεμβρίου ἕως εἰς τὰς ἐννέα Δεκεμβρίου.

Ὁ δὲ Χειμῶν, τὸν ὁποῖον ἐγὼ τοῦλάχιστον διόλου δὲν ἀγαπῶ, διαρκεῖ τρεῖς μῆνας καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰς ἐννέα Δεκεμβρίου ἕως τὰς ἐννέα Μαρτίου.

17.

(Συ. ἐχθρ.)

—Ἐγὼ τοῦλάχιστον, εἶπεν ὁ Κίμων, ἀγαπῶ περισσότερον τὴν "Ανοιξίν. Δὲν εἰξεύρω διατί ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸ Καλοκαίριον καὶ τὸν χειμῶνα.

—Διατί, Κίμων, δὲν ἀγαπᾷς τὸ Καλοκαίριον καὶ τὸν Χειμῶνα; ἠρώτησεν ὁ πάππας.

—Διότι, εἶπεν ὁ Κίμων, τὸ Καλοκαίριον ἡ

ζέστη είναι ανυπόφορος, τὸν δὲ Χειμῶνα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι τὸ ψῦχος ὑπερβολικόν, δὲν δύναται τις νὰ ἐβγῆ ἔξω ἀπὸ τὰς βροχὰς καὶ τὰς χιόνας.

— Καὶ ὁμῶς, εἶπεν ὁ γέρον, καὶ αἱ τέσσαρες ὄραι τοῦ ἔτους εἶναι ἀναγκαῖαι.

— Ἄλλ' ἐγὼ δὲν ἐννοῶ εἰς τί ἀναγκαιοῖ τὸ Καλοκαίριον καὶ ὁ Χειμῶν.

— Ἴδου εἰς τί ἀναγκαιοῦν αὐταὶ αἱ δύο ὄραι, μικρὲ μου.

Γνωρίζεις ποῖα εἶναι ἡ κυριωτέρη τροφή τοῦ ἀνθρώπου;

— Μάλιστα, ὁ ἄρτος.

— Καὶ ἀπὸ τί γίνεται ὁ ἄρτος;

— Ἀπὸ σιτάριον, κριθάριον ἢ καλαμπόκι.

— Καὶ πότε οἱ γεωργοὶ σπείρουσιν τὸ σιτάριον;

— Τὸ σπείρουσιν τὸ Φθινόπωρον.

— Ναί, τὸ Φθινόπωρον· καὶ γνωρίζεις διατί τὸ σπείρουσιν τὸ Φθινόπωρον καὶ ὄχι τὸν Χειμῶνα ἢ τὸ Καλοκαίριον;

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Τὸ σπείρουσιν τὸ Φθινόπωρον, διότι τὸν Χειμῶνα ἀπὸ τὰς κακοκαιρίας οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ὀργώσων τὴν γῆν.

Τὸ σιτάριον διὰ νὰ φυτρώσῃ πρέπει μέγα εἰς τὴν γῆν νὰ μουσκεύσῃ.

Ἔρχεται λοιπὸν ἀμέσως μετὰ τὸ Φθινόπω-

ρον ὁ Χειμὼν μὲ τὰς συχνὰς βροχὰς του, αἱ βροχαὶ δὲ αὐτὰ μούτκεύουν τὸ σιτάρι.

Ἄν ὁ Χειμὼν διήρκει περισσότερον ἀπὸ τρεῖς μῆνας, τὸ ψῦχος καὶ αἱ χιόνες θὰ ἐμπόδιζον τὸ σιτάριον νὰ φυτρώσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ.

Περιπλέον ἀπὸ τὰς ἀδιακόπους βροχὰς ὁ σπόρος θὰ ἐσάπιζε μέτα εἰς τὴν γῆν.

Διὰ τοῦτο ἔρχεται ἀμέσως ἡ "Ανοιξίς.

Τὴν "Ανοιξίν παύει τὸ ψῦχος, τὰ σπικρὰ φυτρώνουν καὶ ἀναπτύσσονται καὶ σχηματίζεται ὁ στάχυς, μέσθ εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάρχει τὸ σιτάρι.

Πρέπει ὅμως ὁ στάχυς νὰ ξηρανθῇ διὰ νὰ τὸν θερίσουν, νὰ τὸν ἀλωνίσουν καὶ νὰ τὸν καθρίσουν, ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὰ λοιπὰ.

Δι' αὐτὸ ὕστερον ἀπὸ τὴν "Ανοιξίν ἔρχεται τὸ Καλοκαίριον.

Τότε ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου εἶναι ὑπερβολικὴ, ἡ θερμότης δὲ αὐτὴ ὠριμάζει καὶ ξηραίνει τοὺς στάχους.

18.

Χρησιμότης τῶν ὥρων τοῦ ἔτους.

— Ἀλλὰ αἱ τέσσαρες ὥροι τοῦ ἔτους, Κίμων, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, δὲν χρησιμεύουν καὶ δὲν ἀναγκαιοῦν μόνον διὰ τὰ σιτηρά.

— Καὶ εἰς τί ἄλλο χρησιμεύουν; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

—¹ Ἄς ἔλθωμεν, παραδείγματος χάριν, εἰς τὰ δένδρα.

Αὐτὰ ἀνθίζουν τὴν Ἐνοιξιν, ὅταν δὲν ὑπάρχει οὔτε πολὺ ψυχρός, οὔτε ὑπερβολικὴ θερμότης, καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν βλάπτονται τὰ τρυφερὰ ἄνθη των.

Ἐπὶ τὰ ἄνθη σχηματίζεται ὁ καρπός, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ὠριμάτη ἀπικεῖται θερμότης.

Διὰ τοῦτο ὕστερον ἀπὸ τὴν Ἐνοιξιν ἔρχεται τὸ θέρος.

Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν Χειμῶνα, τότε τὰ δένδρα ξεκουράζονται τρόπον τινὰ καὶ ἀναλαμβάνουν τὰς δυνάμεις των διὰ τὴν καρποφορήσουν καὶ πάλιν.

Ὅπως ὁ ὕπνος ἀναγκαιοῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν ξεκουράζεται ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας, τοιοῦτρόπως καὶ ὁ Χειμῶν εἶναι ἀναγκαῖος διὰ τὰ δένδρα.

Ἄλλ' ὁ Χειμῶν χρησιμεύει καὶ δι' ἄλλα πράγματα.

—Εἰς τί χρησιμεύει ἀκόμη ὁ Χειμῶν; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

—Χρησιμεύει εἰς τὸ ἐξῆς, ἀπήντησεν ὁ γέρον.

Ἄν ἓνα χρόνον δὲν ἐγίνετο Χειμῶν, τὸ Καλοκαίριον θὰ ὑπῆρχον τόσα πολλὰ ἔντομα, ὥ-

στε θλ̄ ὑπερέρχμεν φρικτὰ, ἐνῶ τὸ ψῦχος τοῦ Χειμῶνος καταστρέφει αὐτὰ τὰ ἔντομα, ἂν ὄχι καθ' ὀλοκληρίαν, τοῦλάχιστον κατὰ μέγα μέρος.

—Τί λέγονται ἔντομα;

—Λέγονται ἔντομα, Κίμων, αἰ μυῦσι, αἰ κόριζαι, οἱ φύλλοι, οἱ κώνωπες καὶ τὰ παρόμοια.

Διὰ τὰ ἐννοήσης τοῦτο καλλίτερα, κάμε μίαν παρατήρησιν.

Ὅταν ὁ Χειμὼν εἴναι ὀριμὸς, τὸ Καλοκαίριον ὑπάρχουν ὀλίγα ἔντομα, καὶ ὅταν πάλιν ὁ Χειμὼν δὲν εἴναι πολὺ ψυχρὸς, τότε καὶ τὰ ἔντομα αὐτὰ εἶναι πολλά.

Ἄλλ' ὅταν ὁ Χειμὼν δὲν εἴναι βαρὺς, παρατηρήθη περιπλέον ὅτι τὸ Καλοκαίριον ὑπάρχουν καὶ περισσότεραι ἀσθένειαι.

19.

Ποικιλία τῆς φύσεως.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνον αὐτοὶ οἱ λόγοι, Κίμων, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ πάνσοφος Δημιουργὸς ἔκαμε τὴν Ἄνοιξιν, τὸ θέρος, τὸ Φθινόπωρον καὶ τὸν Χειμῶνα.

— Ἄς ἀκούσωμεν καὶ τοὺς ἄλλους λόγους, πάππε, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι κάθε ἡμέραν τρώγομεν τὸ ἴδιον φαγητόν.

Φαντάζεσθε ὅτι τοῦτο θὰ μᾶς εὐχαριστοῦσιν.

— Ὅχι βέβαια.

— Λοιπὸν, καθὼς ὁ στόμαχός μας θὰ ἐκουράζετο καὶ θὰ ἀηδίαζεν ἂν ἔτρωγε πάντοτε τὸ ἴδιον φαγητόν, τοιοῦτοτρόπως θὰ ἐκουράζετο καὶ ἡ ὄρασίς μας ἂν ἔβλεπεν ἀκατάπαυστα ὅλον τὸ ἔτος ἄνθη καὶ πρασινάδας.

Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀπειρῷ αὐτοῦ σοφίᾳ ἐστόλισε τὸ ἔτος μὲ τὴν Ἄνοιξιν, τὸ Θέρος, τὸ Φθινόπωρον καὶ τὸν Χειμῶνα. Διὰ νὰ μὴ κουράζη ἡ μονοτονία τὴν ὄρασίς μας.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου ἔκαμες καὶ μίαν ἄλλην παρατήρησιν;

— Ποίαν; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Τώρα, ὅποταν εἶναι Καλοκαίριον καὶ ὑπάρχει ζέστη ὑπερβολικὴ, δὲν ἐπιθυμοῦμε τὸ ψυχρὸν; Δὲν λέγεις πότε νὰ ἔλθῃ ὁ Χειμῶν νὰ κάθημαι πλησίον εἰς τὴν φωτίαν, ἐνῶ ἔξω θὰ βρέχη ἢ θὰ πίπτῃ χιὼν;

— Μάλιστα, μάλιστα, τοῦτο εἶναι ἀληθές, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Καὶ πάλιν τὸν χειμῶνα, ὅταν ὕστερον ἀπὸ τὰς ἀδιακόπους βροχὰς καὶ τὴν ἀκατάπαυστον χιὼνα δὲν δύναται νὰ ἐκβῆς εἰς τὴν περίπατον δὲν λέγεις;

«Οὐρ! πότε νὰ ἔλθῃ τὸ Καλοκαίριον διὰ νὰ δύναμαι νὰ πηγαίνω εἰς τὸν περίπατον;».

— Καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθές, εἶπεν ὁ Κίμων.

— Ἄλλ' ἀκριβῶς τοῦτο, μικρὲ μου, δηλαδὴ τὸ νὰ περιμένωμεν μὲ ἀνυπομονησίαν τὸν μὲν Χειμῶνα πότε νὰ ἔλθῃ τὸ Καλοκαίριον, καὶ τὸ Καλοκαίριον πότε νὰ ἔλθῃ ὁ Χειμῶν, καὶ τοῦτο, λέγω, εἶναι ποικιλία τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέλους θὰ ἐβαρυνόμεθα ἂν τίποτε δὲν ἐπεριμέναμεν, ἂν τίποτε δὲν ἠλπίζαμεν.

20.

Ἄφρικὴ καὶ Σιθῆρία.

— Θὰ ἤκουσες βέβαια, Κίμων, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, ὅτι ὑπάρχουν μέρη τῆς Γῆς εἰς τὰ ὁποῖα ὅλον τὸ ἔτος ὑπάρχει καύτων τόσο ὑπερβολικὸς, ὥστε οἱ ἄνθρωποι, ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρουν ἐξ αἰτίας τοῦ καύτωνος τὰ ἐνδύματάτων, περιπατοῦν σχεδὸν γυμνοί.

— Μάλιστα, ἤκουσα ὅτι τοιοῦτος ὑπερβολικὸς καύτων ὑπάρχει εἰς τὴν Ἄφρικὴν.

— Ἀλλὰ γνωρίζεις διατὶ εἰς τὴν Ἄφρικὴν ὑπάρχει ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος ὑπερβολικὸς καύτων;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Κίμων.

— Σοῦ εἶπον ὅτι ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη ὡς σφίρα.

Εἰς τὸ μέσον λοιπὸν τῆς Γῆς ὁ Ἥλιος ρίπτει τὰς ἀκτῖνάς του κατ' εὐθεῖαν, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὁ καύτων γίνεται μεγαλείτερος.

Σημείωτε τὴν ὅτι ἡ Ἀφρικὴ εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῆς Γῆς, ἐπομένως αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου πίπτουν κατ' εὐθεῖαν ἐπάνω εἰς αὐτήν.

Ἦκουστε πάλιν ὅτι εἰς ἄλλο μέρος τῆς Γῆς ὑπάρχει ψυχρὸς ὑπερβολικὸν, καὶ ὅτι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅλον τὸν χειμῶνα ὑπάρχουν πάγοι καὶ χιόνες.

—Μάλιστα, εἶπεν ὁ Κίμων, εἶναι ἡ Σιβηρία.

—Ἡ Σιβηρία λοιπὸν εὐρίσκεται εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Γῆς, εἰς τὸ ὁποῖον αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου δὲν πίπτουν κατ' εὐθεῖαν ἀλλὰ πλαγίως, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχουν μεγάλην δύναμιν.

Ὅστε εἰς μὲν τὴν Ἀφρικὴν, ἐπειδὴ αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου πίπτουν κατ' εὐθεῖαν, ὑπάρχει πάντοτε ὑπερβολικὸς καύτων, εἰς δὲ τὴν Σιβηρίαν, ἐπειδὴ αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου πίπτουν πλαγίως, καὶ ἐπομένως χωρὶς δύναμιν, ὑπάρχει ὅλον τὸ ἔτος ὑπερβολικὸν ψυχρὸς.

21.

Ἐπίσεκτον ἔτος.

—Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι ἡ Γῆ κινεῖται ὀλόγυρα εἰς τὸν ἐαυτὸν τῆς εἰς εἴκοσι τέσσαρες

ώρας, καὶ ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔχομεν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα.

Ἐκτὸς τῆς κινήσεως αὐτῆς ἡ Γῆ κινεῖται καὶ ὁλόγυρα εἰς τὸν Ἥλιον, αὐτὴ δὲ τὴν κίνησιν τὴν κάμνει εἰς τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας καὶ ἕξ ὥρας.

Δι' αὐτὸ τὸ ἔτος ἔχει τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας.

Ἔτος λοιπὸν λέγομεν τὸν καιρὸν, τὸν ὁποῖον ἡ Γῆ χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν κίνησιν τῆς ὁλόγυρα εἰς τὸν Ἥλιον.

— Ἀλλὰ τὸ ἔτος, εἶπεν ὁ Κίμων, ἔχει τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας καὶ ἕξ ὥρας.

Τί γίνονται λοιπὸν αὐταὶ αἱ ἕξ ὥραι;

— Ἴσως ἤκουσες νὰ λέγουν, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, ὅτι τὸ δεῖνα ἔτος εἶναι Βίσεκτον.

Ἐπίσης χρεωστῶ νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι ὁ Φεβρουάριος μῆν, ἐν ᾧ συνήθως ἔχει εἰκοσιοκτὴ ἡμέρας, εἰς κάθε τέσσαρα ἔτη ἔχει εἰκοσιεννέα ἡμέρας.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ εἰκοστὴ ἐνάτη ἡμέρα τοῦ Φεβρουαρίου εἶναι αἱ ἕξ ὥραι ἐκάστου ἔτους, αἱ ὁποῖαι εἰς τέσσαρα ἔτη κάμνουν εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, δηλαδὴ ἐν ἡμερονύκτιον.

Διαφορὰ ἡμερονυκτίων.

—Σοὶ εἶπον ἐπίσης, Κίμων, ὅτι ἡ Γῆ κινεῖται δλόγυρα εἰς τὸν Ἥλιον εἰς τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας καὶ ἕξ ὥρας.

—Μάλιστα.

—Σοῦ ἐξήγησα πῶς γίνεται τὸ ἡμερονύκτιον καὶ τὸ ἔτος. Τὸ ἐννόησες καλὰ;

—Μάλιστα, πολὺ καλὰ, ἀπήντησεν ὁ Κίμων.

—Μάθε τώρα ὅτι αὐτὴν τὴν κίνησιν, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, τὴν ὁποίαν ἡ Γῆ κάμνει δλόγυρα εἰς τὸν Ἥλιον, δὲν τὴν κάμνει κανονικὴν, ἀλλὰ ὀλίγον λοξήν.

— Τί ἐννοεῖτε μὲ αὐτὸ; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

—Παρατήρησε τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ἥλιος ἀνατέλλει καὶ εἰς τὸ ὁποῖον δύει.

Εἶναι τὸ ἴδιον πάντοτε;

—Ὅχι.

—Τὸ Καλοκαίριον ὁ Ἥλιος εὐρίσκεται εἰς τὸ μέρος τῆς Γῆς εἰς τὸ ὁποῖον κατοικοῦμεν περισσότερον καιρὸν καὶ τὸν Χειμῶνα μένει ὀλιγώτερον.

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον αἱ ἡμέραι εἶναι μεγαλείτεραι τὸ Καλοκαίριον καὶ μικρότεραι τὸν Χειμῶνα.

—Πῶς γίνεται αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Ἐπειδὴ ὁ Ἥλιος τὸ Καλοκαίριον μένει εἰς τὸν ὀρίζοντα περισσότερον καιρὸν, διὰ τοῦτο αἱ ἡμέραι τὸ Καλοκαίριον εἶναι μεγαλείτεραι ἀπὸ τὰς νύκτας.

Καὶ πάλιν, ἐπειδὴ τὸν Χειμῶνα ὁ Ἥλιος μένει εἰς τὸν ὀρίζοντά μας ὀλιγώτερον καιρὸν, δι' αὐτὸν τὸν λόγον αἱ ἡμέραι εἶναι πολὺ μικρότεραι ἀπὸ τὰς νύκτας.

23.

Καύσων καὶ ψυχῶς.

— Ἀλλὰ διεπί οὗτος ὁ Ἥλιος τὸ Καλοκαίριον καίει τόσον πολὺ, ἐνῶ τὸν Χειμῶνα καίει τόσον ὀλίγον; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Ἐνθυμεῖται τί σοῦ εἶπον πρὸ ὀλίγου διὰ τὴν Σιθηρίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν;

— Μάλιστα.

— Καὶ τί σοῦ εἶπον; ἠρώτησεν ὁ γέρον.

— Ὅτι εἰς τὴν Σιθηρίαν αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου δὲν πίπτουν κατ' εὐθεῖαν ἀλλὰ λοξὰ, καὶ δι' αὐτὸ ἐκεῖ γίνεται ὑπερβολικὸν ψυχῶς.

Καὶ πάλιν, ὅτι εἰς τὴν Ἀφρικὴν γίνεται ὑπερβολικὸς καύσων, διότι αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου πίπτουν κατ' εὐθεῖαν ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν κατοίκων τῆς.

— Λοιπόν, Κίμων, τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ δι' ἡμᾶς.

Τὸ Καλοκαίριον ὁ ἥλιος εὐρίσκεται ἀκριβῶς ἐπάνω ἀπὸ τὰς κεφαλὰς μας καὶ μᾶς ῥίπτει τὰς ἀκτῖνάς του κατ' εὐθείαν.

Διὰ τοῦτο τὸ Καλοκαίριον ὁ καύσων εἶναι ὑπερβολικὸς.

Ἄπ' ἐναντίας τὸν Χειμῶνα, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εὐρίσκεται πολὺ πλαγίως, αἱ ἀκτῖνες πίπτουν λοξαί, καὶ ἐπομένως αὐταὶ αἱ ἀκτῖνες δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ μᾶς θερμάνουν.

Διὰ τοῦτο τὸν Χειμῶνα ἔχομεν ὑπερβολικὸν ψῦχος.

24.

Καύσων καὶ ψῦχος.

(Συνέχεια.)

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσης τοῦτο καλλίτερα, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, δύνασαι νὰ κάμῃς καὶ ὁ ἴδιος μίαν δοκιμὴν.

— Ποίαν; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Ἐχομεν αὐτὸ τὸ ἀναμμένον κηρίον.

Πλησιάσθε τώρα τὸν δάκτυλόν σου εἰς τὸ φῶς τοῦ κηρίου ἀπὸ τὰ πλάγια.

Ὁ Κίμων ἔκαμεν ὅτι ὁ γέρον εἶπε.

— Καίεται ὁ δάκτυλός σου ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ κηρίου;

— "Οχι, ἀπήντησεν ὁ Κίμων.

— Τώρα, βάλε τὸν δάκτυλόν σου ἀκριβῶς ἐπάνω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ κηρίου.

Ὁ Κίμων ἔκαμεν ὅ,τι τοῦ εἶπεν ὁ γέρον.

— Καίεσαι τώρα;

Ὁ Κίμων ἠναγκάσθη ν' ἀπομακρύνῃ περισσότερο τὸν δάκτυλόν σου ἀφ' ὅτον τὸν εἶχε πλησιάσει ἀπὸ τὰ πλάγια, διότι πραγματικῶς ἐκαίετο.

— Μάλιστα, καίομαι, ἐφώναξεν ὁ Κίμων.

— Τὸ ἴδιον λοιπὸν, Κίμων, συμβαίνει καὶ διὰ τὸν ἥλιον.

Τὸ Καλοκαίριον καίει ὑπερβολικᾶ, διότι πίπτει κατ' εὐθείαν εἰς τὰς κεφαλὰς μας, τὸν δὲ Χειμῶνα καίει πολὺ ὀλιγώτερον, διότι αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἡλίου πίπτουν λοξὰ ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν.

25.

Ἑξάμηνον ἡμερονύκτιον.

— Ἄλλ' αὐτὰ τὰ ὁποῖα μοῦ διηγεῖσθε, πάππε, εἶπεν ὁ Κίμων, εἶναι πράγματα περίεργα.

— Ναί, μικρέ μου, αὐτὰ εἶναι πράγματα πολὺ περίεργα.

Τόσον περίεργα, ὥστε, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὰ συλλογισθῇ, αἰσθάνεται ἀπερίγραπτον θαυμα-

σμὸν διὰ τὸν ἀπαράμιλλον καλλιτέχνην, ὁ ὁποῖος μὲ μόνον τὸν λόγον του ἔκαμεν ὅσα βλέπομεν εἰς τὸν κόσμον, δηλαδή τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην, τοὺς Ἀστέρας, τὴν Γῆν, τὰ δένδρα, τὰ φυτὰ, τοὺς ὠκεανούς, τὰς θαλάσσας κτλ.

— Νομίζω ὅτι δὲν μοῦ ἐξηγήσατε, πάππε, διὰ ποῖον λόγον εἰς μερικὰ μέρη τῆς Γῆς, καθὼς εἰς τὴν Σιβηρίαν, παραδείγματος χάριν, διαρκεῖ ἕξ μῆνας ἢ ἡμέρα καὶ ἄλλους ἕξ ἢ νύξ.

— Θὰ προσπαθήσω, παιδί μου, νὰ σοῦ ἐξηγήσω καὶ αὐτό.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι αὐτὸ τὸ πορτογάλιον εἶναι ἡ Γῆ καὶ αὐτὸ τὸ κηρίον ὁ Ἥλιος.

Ὅταν τὸ κηρίον φωτίζει τὸ πορτογάλιον εἰς τὸ μέσον, τὰ δύο ἄκρα τοῦ πορτογαλίου, δηλαδή οἱ δύο πόλοι τῆς Γῆς, φωτίζονται καὶ αὐτοὶ ἀλλὰ πολὺ ἀσθενῶς.

Τώρα, ἂν ὁ Ἥλιος ἐπιπτε πάντοτε εἰς τὸ μέσον τῆς Γῆς, ἢ μὲ ἄλλους λόγους, ἂν ἡ Γῆ ἐστρέφετο πάντοτε κανονικῶς δλόγυρα εἰς τὸν Ἥλιον, γνωρίζεις τί ἠθελε συμβῆ;

— Τί θὰ συνέβαιnen; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Οἱ πόλοι τῆς Γῆς θὰ εἶχον ἀδιάκοπον πορείαν Δηλαδή ὁ Ἥλιος θὰ περιστρέφετο ἀδιάκόπως εἰς τὸν δρίζοντα.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἥλιος δὲν φωτίζει ἀκριβοῦς τὸ μέσον τῆς Γῆς, ἀλλὰ κλίνει ποτὲ μὲν πρὸς

τὸ ἓν μέρος καὶ ἄλλοτε πρὸς ἄλλο, διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ Ἥλιος κλίνη πρὸς τὸν βόρειον Πόλον — διότι ἐλησμόνησα νὰ σοὶ εἶπω ὅτι τὰ δύο ἄκρα τῆς Γῆς ὀνομάζονται Πόλοι, δηλαδὴ ὁ ἓνας ὀνομάζεται Βόρειος Πόλος καὶ ὁ ἄλλος Νότιος — ὅταν λοιπὸν ὁ Ἥλιος κλίνη πρὸς τὸν βόρειον Πόλον τῆς Γῆς, καὶ τὸ τοιοῦτον διαρκεῖ ἕξ μῆνας, τότε οἱ κάτοικοι τοῦ ἄλλου Πόλου, δηλαδὴ τοῦ Νοτίου, ἐπὶ ἕξ ὀλοκλήρους μῆνας δὲν βλέπουν τὸν Ἥλιον καὶ ἐπομένως ἔχουν ἕξ μῆνας νύκτα.

Καὶ πάλιν ὅταν ὁ Ἥλιος κλίνη πρὸς τὸν Νότιον Πόλον τῆς Γῆς, τὸ ὁποῖον πάλιν διαρκεῖ ἕξ μῆνας, τότε πάλιν οἱ κάτοικοι τοῦ Βορείου Πόλου ἐπὶ ἕξ ὀλοκλήρους μῆνας ἔχουν νύκτα.

Τώρα ἤκουσες ἴσως ὅτι εἰς τὰ ἄκρα τῆς Γῆς ὑπάρχει πάντοτε δριμύ ψυχρος καὶ ὅτι τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶναι πάντοτε σκεπασμένα μὲ χιόνια καὶ πάγους.

Τοῦτο γίνεται διότι ὁ Ἥλιος φωτίζει τοὺς Πόλους πλαγίως, καὶ αἱ ἀκτίνες του δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ διαλύσουν τὰς χιόνια καὶ τοὺς πάγους.

26.

• Η Σελήνη •

Μίαν φορὰν ὁ πάππος καὶ ὁ Κίμων ὑπῆγαν καὶ πάλιν εἰς τὸν περίπατον.

Ἦτο ἐσπέρα· ἀλλ' ἡ Σελήνη μόλις διεκρίνετο εἰς τὸν οὐρανόν.

— Διατί ἡ Σελήνη, ἠρώτησεν ὁ Κίμων τὸν γέροντα, ἄλλοτε εἶναι φωτισμένη ὀλόκληρος καὶ ἄλλοτε ἡ ἡμίσεια καὶ ὡς τώρα;

— Θὰ σοῦ ἐξηγήσω ἀμέσως τὴν ἀπορίαν σου αὐτήν, παιδί μου.

Ἴδου τί συμβαίνει.

Καθὼς ἡ Γῆ κινεῖται ὀλόγυρα εἰς τὸν Ἥλιον εἰς τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας καὶ ἐξ ὄρθου καὶ μᾶς κάμνει τὸ ἔτος, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ Σελήνη κινεῖται ὀλόγυρα εἰς τὴν Γῆν, διὰ τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται δορυφόρος τῆς Γῆς.

— Ἀλλὰ πρὶν μοῦ ἐξηγήσετε αὐτὸ, πάππε, εἶπεν ὁ Κίμων, ἔχω νὰ σᾶς κάμω μίαν ἐρώτησιν.

— Ποῖον, μικρέ μου;

— Πόσον ἡ Σελήνη εἶναι μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν Γῆν;

Διότι, ἀφοῦ ὁ Ἥλιος εἶναι μεγαλιέτερος ἀπὸ τὴν Γῆν, καὶ ἡ Σελήνη θὰ ἦναι μεγαλιέτερα, ἐπειδὴ φαίνεται τόσον μεγάλη ὅσον ὁ Ἥλιος.

— Ὁχι, Κίμων, εἶπεν ὁ πάππος.

Ἡ Σελήνη ἐξ ἐναντίας εἶναι πολὺ μικροτέρα ἀπὸ τὴν Γῆν.

— Καὶ πόσον εἶναι μικροτέρα;

— Εἶναι μικροτέρα ἀπὸ τὴν Γῆν τεσσαράκοντα

ἑννέα φορές, φαίνεται ὅμως μεγαλειτέρα διότι εὐρίσκεται πολὺ πλησίον μας.

27.

Φάσεις τῆς Σελήνης.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὸ διατί ἡ Σελήνη φωτίζεται ἄλλοτε ὁλόκληρος καὶ ἄλλοτε μέρος μόνον αὐτῆς.

Σοῦ εἶπον ὅτι ἡ Σελήνη κινεῖται ὁλόγυρα εἰς τὴν Γῆν.

Τὴν κίνησίν της αὐτὴν τὴν κάμνει εἰς διάστημα εἴκοσι ἑννέα ἡμερῶν.

Σοῦ εἶπον ἐπίσης ὅτι ἡ Σελήνη δὲν ἔχει φῶς ἰδικόν της, καὶ ὅτι τὸ φῶς τὸ ὁποῖον βλέπομεν εἰς αὐτὴν εἶναι ἀντανάκλασις ταῦ φωτός τοῦ Ἡλίου.

Τὸ ἐνθυμεῖσαι;

= Μάλιστα, τὸ ἐνθυμοῦμαι, ἀπήντησεν ὁ Κίμων.

= Γνωρίζεις, βέβαια, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, ὅτι ἔχομεν τέσσαρας φάσεις ἢ τέσσαρα τέταρτα τῆς Σελήνης.

= Μάλιστα, εἶπεν ὁ Κίμων.

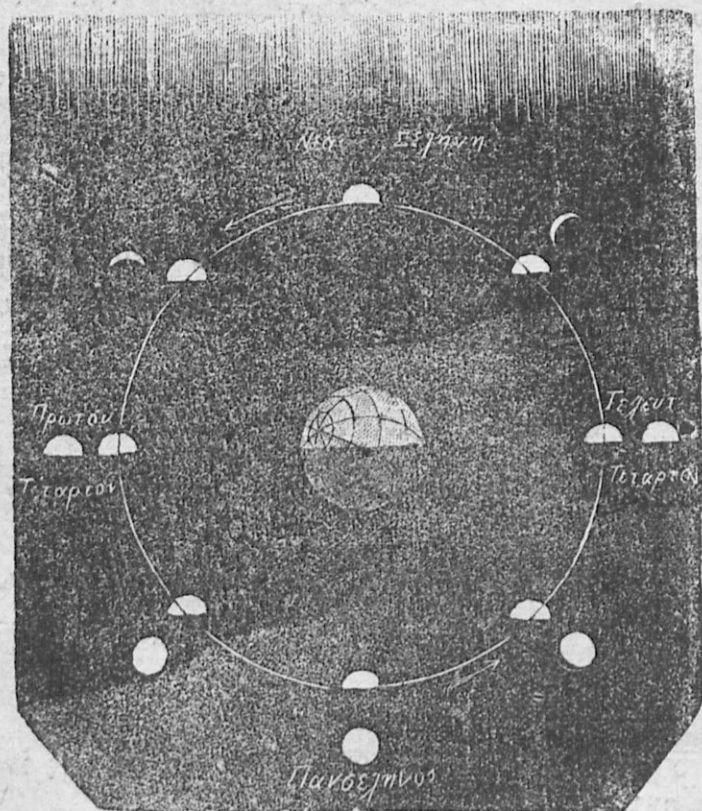
= Καὶ γνωρίζεις πῶς αὐταὶ αἱ φάσεις ὀνομάζονται;

= Μάλιστα· ὀνομάζονται πρῶτον τέταρτον, Πανσέληνος, τρίτον τέταρτον, Νέα Σελήνη.

== "Ας αρχίσωμεν τώρα ἀπὸ τὴν Πανσέληνον.
Λέγομεν ὅτι ἔχομεν Πανσέληνον ὅταν φωτί-
ζεται ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς Σελήνης.

Τότε συμβαίνει τὸ ἀκόλουθον.

Ἡ Σελήνη εὐρίσκεται ἀντικρυ εἰς τὸν "Ἡλιον
καὶ φωτίζεται ὁλόκληρος ἀπὸ αὐτόν.

Φάσεις τῆς Σελήνης.

Ἡμεῖς βλέπομεν τότε τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο

τῆς Σελήνης τὸ ὁποῖον φωτίζεται καὶ λέγομεν ὅτι εἶναι Πανσέληνος.

Ἄλλοτε πάλιν ὁ ἥλιος, ἡ Σελήνη καὶ ἡ Γῆ εὐρίσκονται εἰς θέσιν τοιαύτην, ὥστε ἡμεῖς δὲν βλέπομεν διόλου τὸ μέρος τῆς Σελήνης τὸ ὁποῖον φωτίζει ὁ ἥλιος.

Τότε ἔχομεν τὸ τελευταῖον τέταρτον.

Ὅταν ἔχωμεν τὸ τελευταῖον αὐτὸ τέταρτον, ἡ Σελήνη εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ ἥλιου καὶ τῆς Γῆς, τὸ δὲ φωτιζόμενον πρόσωπον τῆς Σελήνης εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ὄχι πρὸς τὴν Γῆν.

Διὰ τοὺς ὁμοίους λόγους σχεδὸν γίνονται καὶ τὰ ἄλλα τέταρτα, κατὰ τὰ ὁποῖα βλέπομεν μέρος τῆς Σελήνης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

I.

Αἱ Ἕπειροι.

— Τώρα, γνωρίζεις, Κίμων, τί λέγεται Ἕπειρος;

— Μάλιστα, πάππε.

— Ἐπίσης γνωρίζεις καὶ πόσαι εἶναι αἱ Ἕπειροι;

— Μάλιστα. Είναι πέντε.

— Καὶ ἐνθυμεῖσαι πῶς ὀνομάζονται;

— Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρικὴ, Ἀμερικὴ καὶ Ὀκεανία.

— Πολὺ καλὰ. Καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς πέντε Ἠπειροὺς ποία σ' ἐνδιαφέρει περισσότερο;

— Ἡ Εὐρώπη, πάππε.

— Καὶ διατί;

— Διότι εἰς αὐτὴν κατοικῶ. Περιπλέον οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι πλεόν ἐξευγενισμένοι.

— Μόνον οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, Κίμων, εἶναι ἐξευγενισμένοι;

— Ὁχι, ἐπίσης ἐξευγενισμένοι εἶναι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλ' αὐτὴ ἡ Ἠπειρος μ' ἐνδιαφέρει ὀλιγώτερον διότι εὐρίσκεται πολὺ μακρὰν.

— Τότε καὶ ἐγὼ ἔχω σκοπὸν νὰ σοῦ ὁμιλήσω περὶ τῆς Εὐρώπης καὶ νὰ σοῦ διηγηθῶ μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα πιστεύω νὰ σ' εὐχαριστήσουν.

2.

Οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς.

— Εἶπες, Κίμων, ὅτι αἱ Ἠπειροὶ εἶναι πέντε καὶ ὅτι ἀπὸ αὐτὰς σ' ἐνδιαφέρει περισσότερο ἡ Εὐρώπη.

—Μάλιστα.

—'Αλλά γνωρίζεις πόσοι είναι οί κάτοικοι τῆς Εὐρώπης;

—'Οχι.

—Οὔτε οί κάτοικοι ὅλης τῆς Γῆς;

—Οὔτε αὐτὸ δὲν τὸ γνωρίζω, πάππε μου.

—Λοιπὸν, οί κάτοικοι ὅλης τῆς Γῆς εἶναι ἓνα διλιόνιον καὶ τετρακόσια τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια. Εἰξεύρεις δὲ τί εἶναι διλιόνιον;

—Μάλιστα, χίλια ἑκατομμύρια μᾶς κάμνουν ἓν διλιόνιον.

—Εὖγε. Τώρα εἰς τὴν Εὐρώπην κατοικοῦν τριακόσια δέκα τρία περίπου ἑκατομμύρια. Θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ πόσα κατοικοῦν καὶ εἰς τὰς ἄλλας τέσσαρας Ἡπείρους;

—Θὰ σὰς παρακαλέσω μάλιστα.

—Λοιπὸν ἀπὸ ὅλας τὰς Ἡπείρους περιττοτέρους κατοίκους ἔχει ἡ Ἀσία· εἰς αὐτὴν κατοικοῦν ὀκτακόσια τριάκοντα ἑκατομμύρια.

Ἵσπερον ἀπὸ τὴν Ἀσίαν ἔρχεται ἡ Εὐρώπη καὶ μετὰ τὴν Εὐρώπην ἡ Ἀφρική.

—Πόσοι ἄνθρωποι κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀφρικήν, πάππε μου;

—Περίπου διακόσια πέντε ἑκατομμύρια.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν κατοικοῦν ὀγδοήκοντα ἕξ ἑκατομμύρια καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν μόνον

τέσσαρα ἑκατομμύρια καὶ τετρακόσρια χιλιάδες.

Ἄλλὰ πρὶν ἐπανέλθω εἰς τὴν Εὐρώπην, Κίμων, ἴσως εἶναι καλὸν νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ μερικά ἄλλα πράγματα, τὰ ὅποια εἶναι καλὸν νὰ γνωρίζης.

— Ποῖα εἶναι αὐτὰ, πάππε μου;

3.

Αἱ διάφοροι φυλαί.

— Ὅμοιάζουν μεταξύ των ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, Κίμων;

— Μάλιστα.

— Ἄλλὰ δὲν ἐννοῶ ὁμοιότητα ἂν ὅλοι ἔχουν ὀφθαλμοὺς, μύτην, στόμα καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰξεύρεις τί λέγονται χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου;

— Μάλιστα.

— Τότε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὰ ἴδια χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου;

— Ὁχι βέβαια.

— Λοιπὸν ἐνεκα τῶν διαφόρων χαρακτηριστικῶν οἱ ἄνθρωποι διαιροῦνται εἰς πέντε φυλάς.

— Μάλιστα, τώρα τὸ ἐνθυμήθην, τὸ ἔμαθον εἰς τὴν φυσικὴν γεωγραφίαν.

— Καὶ πῶς ὀνομάζονται αὐταὶ αἱ φυλαί;

— Μία λέγεται Λευκὴ ἢ Καυκασία.

Λευκή φυλή

— Καὶ ποῖα χαρακτηρι-
στικά ἔχουν οἱ ἄνθρωποι αὐ-
τῆς τῆς φυλῆς;

— Ἔχουν χρῶμα ἄσπρον
καὶ κεφαλὴν αὐγοειδῆ. Εἰς αὐ-
τὴν τὴν φυλὴν ἀνήκομεν καὶ
ἡμεῖς. Οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς
φυλῆς κατοικοῦν ὡς ἐπὶ τὸ

πλεῖστον εἰς τὴν Εὐρώπην.

— Εὗγε, Κίμων. Καὶ πῶς λέγεται ἡ δευ-
τέρα φυλή;

Μογγολική.

— Ἡ δευτέρα φυλή λέγεται
Μογγολική, οἱ κάτοικοι αὐτῆς
τῆς φυλῆς ἔχουσι πρόσωπον πλα-
τὺ καὶ τετράγωνον, ὀφθαλμοὺς
στενοὺς καὶ αἱ σιαγόνες τῶν ἐξέ-
χουν.

Οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἀνή-
κουν εἰς τὴν μογγολικὴν φυλὴν κατοικοῦν εἰς
τὴν κεντρικὴν καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν.

— Λοιπὸν οἱ Κινέζοι ἀνήκουν εἰς αὐτὴν τὴν
φυλὴν;

— Μάλιστα, καὶ οἱ Κινέζοι καὶ οἱ Ἰάπωνες.

— Πῶς λέγεται, Κίμων, ἡ τρίτη φυλή;

Αιθιοπική φυλή.

= Αιθιοπική ἢ νιγριτική. Οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς φυλῆς ἔχουσι τὸ χρῶμα μαῦρον, τὰς τρίχας κοντὰς καὶ σγουράς, καὶ τὰ χεῖλη παχέα. Εἰς τὴν φυλὴν αὐτὴν ἀνήκουσιν οἱ Μαῦροι.

= Καὶ ἐνθυμεῖσαι, Κίμων, τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δύο ἄλλων φυλῶν καὶ πῶς αὐταὶ ὀνομάζονται;

= Αἱ δύο ἄλλαι ὀνομάζονται Ἀμερικανική καὶ ἡ ἄλλη Μαλαϊκὴ φυλή. Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀμερικανικῆς φυλῆς ἔχουν χρῶμα χαλκοῦ, πρόσωπον στενὸν καὶ κρανίον πιεσμένον.

Ἀμερικανική φυλή.

Τέλος ὅσοι ἄνθρωποι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μαλαϊκὴν φυλὴν ἔχουν πλατεῖαν μύτην, καὶ μέγα στόμα.

Αἱ διάφοροι θρησκεῖαι.

— Εὖγε, Κίμων, βλέπω ὅτι ἐνθυμεῖσαι καλῶς τὴν φυτικὴν γεωγραφίαν, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ἔμαθες καὶ ἂν ἐνθυμῆσαι εἰς πόσας μεγάλας τάξεις διαιροῦνται ὅλαι αἱ θρησκεῖαι.

== Αὐτὸ δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι, πάππε μου.

== Γνωρίζεις τοῦλάχιστον τί λέγεται θρησκεία;

== Νομίζω ὅτι θρησκεία λέγεται ὁ τρόπος μὲν τὸν ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι ἐκφράζουν τὸ σέβας αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν.

== Πολὺ καλά. Ὑπάρχουν λοιπὸν δύο μεγάλα τάξεις θρησκειῶν.

== Ποῖα εἶναι αὐταὶ αἱ τάξεις;

== Ὁ πολυθεϊσμός, καὶ ὁ μονοθεϊσμός.

== Τί θὰ εἴπῃ πολυθεϊσμός;

== Λέγεται πολυθεϊσμός ἡ εἰδωλολατρεία, ἡ θρησκεία ἐκείνη διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι πιστεύουν πολλοὺς Θεούς.

== Καὶ τί λέγεται μονοθεϊσμός;

== Λέγεται μονοθεϊσμός ἡ θρησκεία ἐκείνη διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι πιστεύουν ἕνα μόνον Θεόν.

Τώρα οἱ πολυθεῖστές διακροῦνται πάλιν εἰς πολλὰ εἶδη θρησκειῶν καὶ εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μονοθεῖστές.

== Πόσοι εἶναι αὐτοί, πάππε μου;

== Ὀκτακόσια περίπου ἑκατομμύρια. Πολυθεῖσται ἢ εἰδωλολάτραι εἶναι οἱ Κινέζοι, οἱ Ἰάπωνες, οἱ Ἰνδοί, καθὼς καὶ οἱ ἄγριοι τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ὠκεανίας.

Οἱ μονοθεῖσται πάλιν διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις.

== Ἡὼς λέγονται αὐταὶ αἱ τάξεις;

== Λέγονται Ἰουδαῖοι, Μωαμεθανοὶ καὶ Χριστιανοί.

== Λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ εἶναι μονοθεῖσται;

== Βέβαιον, διότι καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ ἡμεῖς πιστεύουν εἰς ἓνα μόνον Θεόν.

== Καὶ πόσοι εἶναι οἱ Ἰουδαῖοι, πάππε μου;

== Οκτὼ ἑκατομμύρια.

== Καὶ οἱ Μουτουλμάνοι πόσοι εἶναι;

== Ἐκκτὸν ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια. Αὐτοὶ πάλιν διαιροῦνται εἰς δύο μεγάλας αἱρέσεις.

== Ἡὼς ὀνομάζονται αὐταὶ αἱ αἱρέσεις;

== Οἱ Μουτουλμάνοι διαιροῦνται εἰς Σουνῖτας καὶ Σῖττας.

== Ποῖοι λέγονται Σουνῖται, πάππε μου, καὶ ποῖοι εἶναι;

== Καθὼς ἡμεῖς ἔχομεν ἱερὸν βιβλίον τὸ Εὐαγγέλιον, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουν ἓν ἱερὸν βιβλίον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζουν Κοράνιον.

Ὅσοι λοιπὸν Ὀθωμανοὶ πιστεύουν μόνον τὸ Κοράνιον αὐτοὶ λέγονται Σῖτται. Ὅσοι πάλιν πιστεύουν ἐκτὸς τοῦ Κορανίου καὶ εἰς ἄλλας προφορικὰς παραδόσεις, αὐτοὶ λέγονται Σουνῖται.

Αἱ αἵρέσεις.

—Εἶπατε, πάππε μου, ὅτι μονοθεῖσται, ἐκτὸς τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, εἶναι καὶ οἱ Χριστιανοί.

—Μάλιστα.

—Καὶ πόσοι εἶναι οἱ Χριστιανοί;

—Τριακόσια ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια.

Ἄλλὰ καὶ οἱ Χριστιανοί, Κίμων, δικροῦνται καὶ αὐτοὶ εἰς τρεῖς μεγάλας αἵρέσεις.

—Ποῖτι εἶναι αὐταὶ αἱ αἵρέσεις, πάππε μου;

—Οἱ Χριστιανοί δικροῦνται εἰς ὀρθόδοξους, εἰς Καθολικοὺς καὶ εἰς Δικηματουρούμενους.

—Καὶ πόσοι εἶναι οἱ Ὀρθόδοξοι;

—Περίπου ἑννενήκοντα ἑκατομμύρια. Γνωρίζεις ποῖτι εἶναι οἱ Ὀρθόδοξοι;

—Ὅχι.

—Ὀρθόδοξοι εἴμεθα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνας, οἱ Ῥῶσσοι, οἱ Μολδοβλάχοι, οἱ Σέρβοι, οἱ Μαυροβούνιοι, οἱ Βούλγαροι καὶ μερικοὶ ἄλλοι.

Ἄλλη αἵρεσις τοῦ χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ Καθολικὴ.

—Πόσοι εἶναι οἱ Καθολικοί, πάππε μου;

—Εἶναι διακόσια ἑκατομμύρια, αὐτοὶ δὲ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τοὺς ὀρθόδοξους.

—Καὶ ποῖτι εἶναι Καθολικοί;

—Καθολικοὶ εἶναι, Κίμων, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἰ-

σπανοί, οί Πορτογάλλοι, οί Ίταλοί, καθώς καί πολλοί Γερμανοί, Αὐτριακοί καί Ἄγγλοι.

Τελευταῖον ἀπό τούς Καθολικοὺς ἐχωρίσθησαν οί Διαμαρτυρούμενοι.

==Καί αὐτοί πόσοι εἶναι;

==Εἶναι τόσοι ὅσοι καί οί Ὀρθόδοξοί· δηλαδή ἐννενήκοντα ἑκατομμύρια. Αὐτοί κατοικοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γερμανίαν καί τὴν Ἀμερικὴν.

6.

Δευτερεύουσαι φυλαί.

==Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι οί ἄνθρωποι ἀνήκουν εἰς πέντε μεγάλας φυλάς δηλ. τὴν Λευκὴν ἢ Καυκασίαν, τὴν Μογγολικὴν, τὴν Αἰθιοπικὴν, τὴν Ἀμερικανικὴν καί τὴν Μαλαϊκὴν.

==Μάλιστα, τὸ ἐνθυμοῦμαι.

==Οἱ κάτοικοι πάλιν τῆς Εὐρώπης διαίρουνται εἰς ἄλλας τρεῖς φυλάς.

==Καί πῶς ὀνομάζονται αὐταί αἱ φυλαί;

==Ἡ μία λέγεται Ἑλληνορωμαϊκὴ, ἡ δευτέρη Γερμανικὴ καί ἡ τρίτη Σλαβικὴ.

==Ποῖοι ἀνήκουν εἰς τὴν Ἑλληνορωμαϊκὴν φυλάν;

==Ἀνήκομεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, καθὼς καί

οἱ Γάλλοι, οἱ Ἴταλοὶ, οἱ Πορτογάλοι, οἱ Ἰσπανοί, οἱ Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Ῥουμάνοι ἢ Βλάχοι.

== Καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν πόσοι ἀνήκουν;

== Οἱ Γερμανοί, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ὀλλανδοί, οἱ Δανοὶ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Νορβηγίας.

== Ποῖοι δὲ ἀνήκουν εἰς τὴν Σλαυικὴν φυλὴν,

— Οἱ Ῥῶσσοι, πολλοὶ Αὐστριακοί, οἱ Σέρβοι, οἱ Μαυροβούνιοι καὶ οἱ Βούλγαροι.

== Καὶ γνωρίζετε, πάππε μου, πόσοι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες ἀνήκουν εἰς τὴν Ἑλληνορωμαϊκὴν φυλὴν;

== Μάλιστα, ἑννενήκοντα ἑκατομμύρια.

== Καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν πόσοι ἀνήκουν;

== Ὡσαύτως ἑννενήκοντα ἑκατομμύρια.

== Καὶ εἰς τὴν Σλαυικὴν;

== Ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια.

Ἄλλ' ἐλησιμονήσατε νὰ εἰπῆτε, πάππε μου, εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκουν οἱ Τοῦρκοι.

== Ἐχεις δίκαιον, Κίμων. Αὐτοὶ καθῶς καὶ οἱ Οὐγγροὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

γ.

Αἰ γλῶσσασι.

== Βέβαια, Κίμων, ὅταν ὁμιλῇ ἕνας Ἄγγλος ἢ ἕνας Τοῦρκος δὲν ἐννοεῖς τί λέγει.

== Μάλιστα, δὲν ἐννοῶ.

= Διατί;

= Διότι ὁμιλεῖ ἄλλην γλῶσσαν.

= Φέλεις λοιπὸν νὰ μάθης, Κίμων, πόσαι γλῶσσαι ὁμιλοῦνται εἰς τὸν κόσμον;

= Εἶμαι πολὺ περίεργος νὰ τὸ μάθω.

= Ὅμιλοῦνται εἰς τὸν κόσμον ὀκτακόσκι ἐξήκοντα γλῶσσαι, καὶ πέντε χιλιάδες διάλεκτοι.

= Τί θὰ εἴπῃ διάλεκτος, πάππε μου;

= Ὅταν ἡ γλῶσση ὁμιλεῖται περὶ ἀλλογμένη, λέγεται διάλεκτος. Παραδείγματος χάριν, ἡ τσακωνικὴ καὶ ἡ ἄλβανικὴ λέγονται διάλεκτοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Σοῦ εἶπον ἐπίτης ὅτι ὅσαι αἱ γλῶσσαι εἶναι ὀκτακόσκι ἐξήκοντα. Ἀπὸ αὐτὰς πάλιν εἰς τὴν Εὐρώπην ὁμιλοῦνται μόνον πεντήκοντα δύο.

= Καὶ ποῦ ὁμιλοῦνται αἱ ἄλλαι;

= Ἐκατὸν πεντήκοντα τρεῖς γλῶσσαι ὁμιλοῦνται εἰς τὴν Ἀσίαν, ἑκατὸν δέκα πέντε εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τετρακόσκι εἴκοσι δύο εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἑκατὸν δέκα ἑπτὰ εἰς τὴν Ὠκεανίαν.

Ἄλλ' ἄς ἐπανεέλθωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην διότι εἶπες ὅτι αὐτὴ σὲ ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπὸ τὰς ἄλλας Ἠπειρούς.

Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης

= Σοῦ εἶπον, Κίμων, πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Εὐρώπη καὶ εἰς πόσας φυλάς διαιροῦνται οἱ κάτοικοι αὐτῆς;

= Μάλιττα.

= Πιστεύω τώρα νὰ γνωρίζῃς ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχουν πολλὰ βασίλεια ἢ κράτη.

= Καὶ πόσα βασίλεια ὑπάρχουν εἰς τὴν Εὐρώπην;

Ἐπάρχουν δεκάξ. Ἐκτὸς αὐτῶν τῶν δεκάξ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα μικρότερα διὰ τὰ ὁποῖα θὰ σοῦ ὁμιλήσω ἄλλοτε.

Καὶ πῶς ὀνομάζονται αὐτὰ τὰ κράτη;

= Ὀνομάζονται Ἑλλάς, Τουρκία, Ἀγγλία, Γαλλία, Ῥωσσία, Ἀυστρία, Ἰταλία, Γερμανία, Ἰσπανία, Πορτογαλία, Βέλγιον, Ὀλλανδία, Σουηδία, Νορβηγία, Ἑλβετία καὶ Δανία.

Τὰ κράτη πάλιν αὐτὰ διαιροῦνται εἰς ἑπτὰ μεγάλα, τρία μεσαῖα καὶ ἕξι μικρά.

= Ὡς πρὸς τί εἶναι μεγάλα αὐτὰ τὰ κράτη, πάππε μου;

= Ἐς πρὸς τὸ μέγεθος, δηλαδὴ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας τῶν.

= Καὶ ποῖα ἀπὸ τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης εἶναι τὰ μεγάλα;

= Μεγαλειτέρα κράτη τῆς Εὐρώπης, Κίμων, εἶναι ἑπτὰ.

= Ποῖα;

= Ἡ Ῥωσσία, ἡ Αὐστρία, ἡ Γαλλία, ἡ Τουρκία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Γερμανία καὶ ἡ Σουηδία.

= Καὶ πόσον μεγάλη εἶναι ἡ Ῥωσσία;

= Ἡ Ῥωσσία ἔχει, Κίμων, ἐκτεταμένους χώρας καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν. Μὴ λησμονεῖς ὅμως ὅτι ἐγὼ σοῦ ὁμιλῶ μόνον περὶ τῆς Εὐρώπης. Ἐπομένως θὰ σοῦ εἰπῶ πόσῃν ἑκτασιν ἔχει ὅχι ὅλη ἡ Ῥωσσία, ἀλλὰ μόνον ἡ εὐρωπαϊκὴ.

= Λοιπὸν πόσῃν ἑκτασιν ἔχει, πάππε μου, ἡ εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία;

= Γνωρίζεις τί λέγεται τετραγωνικὸν μίλιον;

= Μάλιστα. Ἐκτασις γῆς τετράγωνος, τῆς ὁποίας κάθε πλευρὰ ἔχει μῆκος ἑνὸς μιλίου. Καθὼς τετραγωνικὸς πῆχυς λέγεται τετράγωνον, τοῦ ὁποίου κάθε πλευρὰ ἔχει μῆκος ἑνὸς πῆχυος.

= Λοιπὸν ἡ εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία, Κίμων, ἔχει ἑκτασιν 97,000 τετραγωνικῶν μιλίων.

9.

Ἐκτασις τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

= Μετὰ τὴν Ῥωσσίαν ποία εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ἐπικράτεια τῆς Εὐρώπης, πάππε μου;

— Ἡ Αὐστρία. Αὐτὴ ἔχει ἕκτασιν 11,300 τετραγωνικῶν μιλίων.

— Καὶ μετὰ τὴν Αὐστρίαν ποία ἔρχεται;

— Ἡ Γαλλία, τῆς ὁποίας ἡ ἕκτασις εἶναι 9,600 τετραγωνικὰ μίλια.

Ἵστερον ἀπὸ τὴν Γαλλίαν ἔρχεται ἡ Τουρκία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐκτείνεται ὄχι μόνον εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Ἐγὼ ὅμως θὰ σοῦ ἀναφέρω ἐδῶ μόνον περὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

— Καὶ πόσῃν ἕκτασιν ἔχει ἡ εὐρωπαϊκὴ Τουρκία;

— Ἐχει 9,400 τετραγωνικὰ μίλια, ἀλλὰ μὴ λησμονήσης ὅτι ἔνεκα τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου πολλὰ χωρὶ τῆς Τουρκίας ἔγειναν ἀνεξάρτητοι, ὥστε καὶ ἡ ἕκτασις αὐτῆς ὀλιγόστευτε σημαντικῶς.

Ἵστερον ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ἔρχεται ἡ Ἰσπανία.

— Καὶ αὐτὴ ποίαν ἕκτασιν ἔχει;

— 9,200 τετραγωνικὰ μίλια. Μετὰ τὴν Ἰσπανίαν ἔρχεται ἡ Γερμανία, ἡ ὁποία ἔχει ἕκτασιν 8,468 τετραγωνικὰ μίλια· ἡ τελευταία ἀπὸ τὰ μεγάλα κράτη ὡς πρὸς τὴν ἕκτασιν τῆς χώρας εἶναι ἡ Σουηδία.

— Καὶ πόσῃν ἕκτασιν ἔχει ἡ Σουηδία;

— 8,100 τετραγωνικὰ μίλια.

Ἑκτασις τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

(Συνέχεια).

— Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν διαίρουσιν εἰς μεγάλα, εἰς μεταῖα καὶ εἰς μικρά.

— Μάλιστα.

— Καὶ ὅτι τὰ μεγάλα κράτη εἶναι ἑπτὰ.

= Μάλιστα.

= Τὰ μεταῖα πάλιν εἶναι τρία.

= Ποῖα εἶναι αὐτά;

= Ἡ Νορβηγία, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἰταλία.

= Πόσῃν ἑκτασιν ἔχει ἡ Νορβηγία;

= 5,800 τετραγωνικὰ μίλια.

= Καὶ ἡ Ἀγγλία;

5,700.

= Λοιπὸν ἡ Ἀγγλία εἶναι τόσον μικρά;

— Ναί, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ καθὼς καὶ ἡ Ῥωσία ἔχει ἑκτεταμένους χώρας εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἴσως ἤκουσες ὅτι αἱ Ἰνδῖαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τελευταία ἀπὸ τὰ μεταῖα κράτη εἶναι ἡ Ἰταλία.

— Αὐτὴ πόσῃν ἑκτασιν ἔχει;

— Ἡ Ἰταλία ἔχει ἑκτασιν 5,400 τετραγωνικὰ μίλια.

Τελευταῖα ἔρχονται τὰ μικρὰ κράτη τῆς
Εὐρώπης, τὰ ὁποῖα, καθὼς σοῦ εἶπον, εἶναι ἕξι.

--- Ποῖα εἶναι αὐτά;

--- Ἡ Πορτογαλία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Ἑλβετία, ἡ
Δανία, ἡ Ὁλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει ἔκτασιν 1680 τετραγων-
ικὰ μίλια, ἡ μικρὰ μας Ἑλλάς 950, ἡ Ἑλβε-
τία 750, ἡ Δανία 700, ἡ Ὁλλανδία 650, καὶ τὸ
Βέλγιον ἔχει ἔκτασιν 550 τετραγωνικὰ μίλια.

II.

Οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων κρατῶν.

--- Ἀλλ' ὅπως ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώ-
ρας των, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ κράτη τῆς
Εὐρώπης καὶ ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν διακρίνον-
ται εἰς μεγάλα, εἰς μεσαῖα καὶ εἰς μικρά.

--- Ποῖα εἶναι τὰ μεγάλα, πάππε μου.

--- Ἡ Ῥωσία, ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ἡ
Αὐστρία, ἡ Ἰταλία, καὶ ἡ Ἀγγλία.

--- Πότους κατοίκους ἔχει ἡ Ῥωσία;

--- Ἡ εὐρωπαϊκὴ Ῥωσία ἔχει ἑβδομήκοντα
δύο ἑκτομμύρια κατοίκους, ἀλλὰ περιπλέον
ἔχει δώδεκα περίπου ἑκτομμύρια εἰς τὴν Ἀ-
σίαν. Ὅστε ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ῥωσίας ὑπερ-
βαίνουν τὰ 83,000,000. Ἀλλὰ πολὺ περισσο-
τέρους ἀνθρώπους ἐξουσιάζει ἡ Ἀγγλία.

--- Πότους κατοίκους εξουσιάζει ἡ Ἀγγλία, πάππε μου;

--- Εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ Ἀγγλία, τὴν ὁποίαν ἀπαρτίζουν, καθὼς γνωρίζεις ἡ Ἀγγλία, ἡ Σκωτία καὶ ἡ Ἰρλανδία, ἔχει μόνον 32,000,000, ἀλλ' εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου ἔχει ἄλλα 203,000,000. Ὡστε ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Ἀγγλίας συμποσοῦται περίπου εἰς 235,000,000 ψυχάς:

Ἡ Γερμανία, Κίμων, ἔχει 41,000,000 κατοίκους, ἡ Γαλλία 38,000,000, ἡ Αὐστρία 36,000,000 καὶ τέλος ἡ Ἰταλία, ἡ ὁποία εἶναι μικροτέρα ἀπὸ τὰς ἄλλας πέντε, ἔχει 28,000,000 κατοίκους.

Μεταῖα κράτη ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν εἶναι, Κίμων, πέντε, δηλαδὴ ἡ Ἰσπανία, ἡ Τουρκία, τὸ Βέλγιον, ἡ Σουηδία, καὶ ἡ Πορτογαλία.

--- Καὶ πόσον πληθυσμὸν ἔχουν αὐτὰ τὰ κράτη;

Ἡ Ἰσπανία ἔχει 17,000,000, τὸ Βέλγιον 5,000,500, ἡ Σουηδία 4,000,500, καὶ ἡ Πορτογαλία 4,500,000.

--- Ἀλλὰ διατί ἀφήκατε τὴν Τουρκίαν, πάππε μου;

--- Αὐτὴ, Κίμων, καθὼς γνωρίζεις διαιρεῖται εἰς εὐρωπαϊκὴν, ἀσιατικὴν καὶ ἀφρικανικὴν.

Ἡ ἀσιατικὴ Τουρκία ἔχει 13,000,000 καὶ

20,000,000 ἡ ἀφρικανική. Ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ἡ ὁποία πρὸ τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἦτο πολὺ μεγαλειτέρα, σήμερον ἔχει περίπου 7,500,000, συμπεριλαμβανομένων τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, αἵτινες κατέχονται ἤδη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 1,200,000 περίπου.

Εἰς τὰ μεσαῖα κράτη δυνάμεθα, Κίμων, νὰ κατατάξωμεν καὶ τὴν Ῥουμανίαν ἢ Μολδοβλαχίαν.

Αὕτη πρὸ τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου, ὁ ὁποῖος ἐγείνεν εἰς τὰ 1877 ἐξηρτάτο ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, ἔπειτα ὁμῶς ἕνεκα τοῦ πολέμου ἐγείνεν ἀνεξάρτητος καὶ ἔχει 4,500,000.

12.

Τὰ μικρὰ κράτη.

Μᾶς ἔμειναν τώρα, Κίμων, τὰ μικρὰ Κράτη. Αὐτὰ εἶναι πέντε.

Ποῖα εἶναι αὐτά;

Ἡ Ὀλλανδία, ἡ Ἑλβετία, ἡ Νορβηγία, ἡ Δανία καὶ ἡ Ἑλλάς.

Ἡ Ὀλλανδία ἔχει 3,500,000 κατοίκους.

Ἡ Ἑλβετία 3,000,000.

Ἡ Νορβηγία 2,000,000.

Ἡ Δανία 1,800,000.

Καὶ ἡ Ἑλλάς μᾶς 2,000,000.

Εἰς τὰ μικρὰ Κράτη ἴσως πρέπει νὰ προσθήσωμεν, Κίμων, τὴν Σερβίαν, ἡ ὁποία πρὸ τοῦ τελευταίου Ῥωσσοτουρικοῦ πολέμου εἶχε 1, 200,000, σήμερον δὲ ἔχει καὶ αὐτὴ 1,600,000 κατοίκους.

Τὴν Βουλγαρίαν, ἡ ὁποία ἐξαρτᾶται μὲν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ ἔχει ἰδικίτερον ἡγεμόνα, καὶ ἡ ὁποία ἔχει περίπου 2,300,000.

Καὶ τέλος τὸ Μαυροβούνιον, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ἔγεινε μετὰ τὸν πόλεμον ἀνεξάρτητον, καὶ ἔχει περίπου 300,000 κατοίκους.

13.

Αἱ διαφόραι πρωτεύουσαι.

— Εἰςέυραις, Κίμων, τί λέγεται πρωτεύουσαι ἐνδὸς κράτους;

— Μάλιστα, πάππε μου, ἡ πόλις ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ ὁ βασιλεὺς τοῦ κράτους ἐκείνου.

— Πολὺ καλὰ. Καὶ ἐνθυμεῖται πόσα εἶναι τὰ διάφορα κράτη τῆς Εὐρώπης;

— Μάλιστα, δεκαεξί.

— Γνωρίζεις τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν τῶν κρατῶν;

— Γνωρίζω μόνον μερικὰς.

— Ἄς ἴδωμεν λοιπόν. Ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος;

— ὦ! αὐτὸ πλέον τὸ γνωρίζω. Αἱ Ἀθῆναι.

— Καὶ εἰξεύρεις πόσοι ἄνθρωποι κατοικοῦν εἰς τὰς Ἀθῆνας;

— 90,000.

— Εὖγε. Ἀλλὰ περὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ περὶ τῆς Ἑλλάδος σοῦ λέγω ἄλλοτε περισσότερα.

Καὶ τῆς Τουρκίας ἡ πρωτεύουσα ποία εἶναι;

— Ἡ Κωνσταντινούπολις.

— Πολὺ καλὰ. Ἄλλοτε ὅμως θὰ σοῦ εἰπῶ πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Κωνσταντινούπολις. Περὶ αὐτῆς θὰ σοῦ εἰπῶ ἀρκετὰ πράγματα. Ἄς ἀφήσωμεν λοιπόν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰς ἄλλας πρωτεύουσας τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

Εἰξεύρεις πῶς λέγεται ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλίας;

— Μάλιστα, Λονδῖνον.

— Καὶ πόσους κατοίκους ἔχει, Κίμων;

— Δὲν γνωρίζω.

— Τὸ Λονδῖνον ἔχει τρία ἑκατομμύρια καὶ ἑξακοσίας χιλιάδας περίπου κατοίκους. Αὐτὸ εἶναι ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Εὐρώπης καὶ καίται εἰς τὸν ποταμὸν Τάμεσιν.

Καὶ ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας;

— Καὶ τοῦτο τὸ εἰξεύρω. Οἱ Παρίσιαι.

--- Γνωρίζεις πόσον πληθυσμόν ἔχουν οἱ Πα-
ρίσιοι;

--- Ὁχι.

--- Ἐχουν δύο ἡμισυ περίπου ἑκατομμύρια.

Καὶ οἱ Παρίσιοι δὲ κεῖνται ἐπάνω εἰς τὸν πο-
ταμὸν Σηκουάναν.

Τώρα πῶς λέγεται ἡ πρωτεύουσα τῆς Ῥωσ-
σίας;

--- Πετρούπολις.

--- Καὶ αὐτὴ, Κίμων, εὐρίσκεται ἐπάνω εἰς
τὸν ποταμὸν Νεύαν, καὶ ἔχει περὶ τὰς ὀκτα-
κοσίας χιλιάδας κατοίκους. Καὶ τῆς Αὐστρίας
ἡ πρωτεύουσα εἰξεύρεις πῶς ὀνομάζεται;

--- Μάλιστα, Βιέννη.

--- Αὐτὴ κεῖται ἐπάνω εἰς τὸν ποταμὸν Δού-
ναβιν καὶ ἔχει περισσοτέρους ἀπὸ ἑπτακοσίας χι-
λιάδας κατοίκους. Ἐχομεν ἔπειτα τὴν Ἰταλίαν.
Γνωρίζεις πῶς ὀνομάζεται ἡ πρωτεύουσά της;

--- Ἡ σημερινὴ ὀνομάζεται Ῥώμη.

--- Διατί λέγεις ἡ σημερινή;

--- Διότι ἡ Ἰταλία ἠλλαξε πολλὰς πρωτευού-
σας, ὡς π. χ. τὸ Τουρίνον, τὴν Φλωρεντίαν καὶ
τὴν Νεάπολιν.

--- Καὶ εἰξεύρεις πόσους κατοίκους ἔχει ἡ
Ῥώμη;

--- Ὁχι.

--- Ἐχει τριακοσίας περίπου χιλιάδας

κατοίκους καὶ εὐρίσκεται ἐπάνω εἰς τὸν ποταμὸν Τίβεριν.

Ἐχομεν τῶρα τὴν Γερμανίαν. Πρωτεύουσα τῆς Γερμανίας εἶναι τὸ Βερολῖνον μὲ ἐννεακοσίας ἐβδομήκοντα περίπου χιλιάδας κατοίκους καὶ εὐρίσκεται ἐπάνω εἰς τὸν ποταμὸν Σπραϊόν.

Πρωτεύουσα τῆς Ἰσπανίας, Κίμων, εἶναι ἡ Μαδρίτη, ἡ ὁποία ἔχει περὶ τὰς τριακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας κατοίκους.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πορτογαλίας ὀνομάζεται Λιταβῶν, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ὑπολογίζονται εἰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας ψυχάς.

Τοῦ Βελγίου ἡ πρωτεύουσα καλεῖται Βρυξέλλαι μὲ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδας κατοίκων.

Ἡ Ὀλλανδία ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Αἴην μὲ ἑκατὸν χιλιάδας περίπου ψυχάς. Ἡ πρωτεύουσα τῆς Σουηδίας καλεῖται Στοκχόλμη μὲ ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδας κατοίκων. Εἰς τὴν Χριστιανίαν, πρωτεύουσαν τῆς Νορβηγίας, κατοικοῦσιν ἐβδομήκοντα περίπου χιλιάδες ψυχαί· εἰς τὴν Κοπενάγην, ἣτις εἶναι πρωτεύουσα τῆς Δανίας, κατοικοῦσι διακόσμιαι περίπου χιλιάδες ψυχαί καὶ τέλος εἰς τὴν Ζυρίχην πρωτεύουσαν τῆς Ἑλβετίας, κατοικοῦσιν εἴκοσι περίπου χιλιάδες ἄνθρωποι.

Ἑλλάς καὶ Τουρκία.

—Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι ἡ Εὐρώπη ἔχει πολλὰ βασίλεια ἢ κράτη, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὰ ποῖον σ' ἐνδιαφέρει περισσότερο;

— Ἡ Ἑλλάς, πάππε μου, καὶ ἡ Τουρκία.

—Καὶ διατί σ' ἐνδιαφέρουν περισσότερο αὐτὰ τὰ δύο κράτη;

—Ἡ Ἑλλάς μ' ἐνδιαφέρει διότι εἶμαι Ἕλλην.

—Καὶ ἡ Τουρκία;

—Αὐτὴ μ' ἐνδιαφέρει διότι εἰς αὐτὴν κατοικοῦν οἱ περισσότεροι Ἕλληνες.

—Γνωρίζεις, Κίμων, ὅτι ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλ' ἡ Τουρκία ἐνθυμεῖται ποῦ εὐρίσκεται;

—Ἡ Τουρκία ὑπάρχει, καθὼς εἶπατε, καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Ὅστε ἔχομεν εὐρωπαϊκὴν, ἀσιατικὴν καὶ ἀφρικανικὴν Τουρκίαν.

—Σὺ δὲ ἐνδιαφέρεσαι καὶ διὰ τὰς τρεῖς;

—Ὅχι, πάππε μου. Διὰ τὴν Ἀφρικανικὴν Τουρκίαν σχεδὸν δὲν ἐνδιαφέρομαι, διότι εἰς αὐτὴν οἱ Ἕλληνες εἶναι πολὺ ὀλίγοι.

Ἐνδιαφέρομαι ὅμως πολὺ διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν κατὰ πρῶτον, διότι εἰς αὐτὴν εὐρίσκονται οἱ περισσότεροι Ἕλληνες, καὶ δεύτερον ἐν-

διαφέρομαι διὰ τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, διότι καὶ εἰς αὐτὴν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ Ἕλληνες.

— Τότε λοιπὸν, Κίμων, θ' ἀρχίσω καὶ ἐγὼ πρῶτον ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, ἔπειτα δὲ μεταβαίνομεν καὶ εἰς τὴν ἀσιατικὴν.

ΙΒ.

Μεγαρεῖς καὶ Ἀργεῖοι.

— Λοιπὸν, Κίμων, ἡ Τουρκία εἶναι βασιλείον τουρκικὸν, εἰς αὐτὸ ὅμως, καθὼς εἶπες, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Εὐρώπην, κατοικοῦν ὄχι μόνον Τοῦρκοι ἀλλὰ καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, καὶ Βούλγαροι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ Ἑβραῖοι.

Τώρα ἐνθυμεῖσαι ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα ὅλης τῆς Τουρκίας;

— Μάλιστα· ἡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

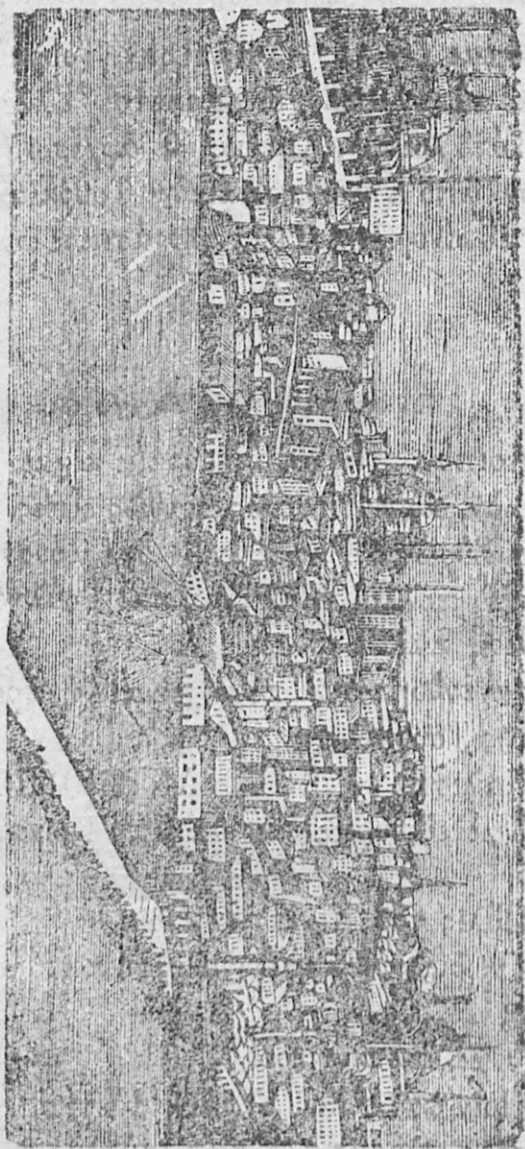
— Καὶ εἰξεύρεις τί θὰ εἰπῆ Κωνσταντινούπολις;

— Πόλις τοῦ Κωνσταντίνου.

— Γνωρίζεις διατί ὠνομάσθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;

— Ὅχι, πάππε μου.

— Πρὶν σοῦ εἶπω, Κίμων, διατί ἡ Κωνσταντινούπολις ὠνομάσθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, χρεωστῶ νὰ σοῦ εἶπω ὅτι πρότερον εἶχεν ἄλλο ὄνομα.

Ἡ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

— Καὶ πῶς ὠνομάζετο πρότερον, πάππε μου,
ὠνομάζετο BYZANTION.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

— Διατί ὠνομάσθη Βυζάντιον;

— Ἴδου διατί. Ἐμαθες πιστεύω ἀπὸ τὴν πολιτικὴν Γεωγραφίαν ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα δύο μικραὶ πόλεις, μεταξὺ πολλῶν ἄλλων, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται Μέγαρα ἢ μία καὶ Ἄργος ἢ ἄλλη.

Αὗται αἱ μικραὶ πόλεις τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦσαν σημαντικαὶ καὶ μεγάλαι καὶ εἶχον πολλοὺς κατοίκους.

Ὅταν οἱ κάτοικοι μιᾶς πόλεως τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦσαν πολλοί, μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔφευγον καὶ ἔκτιζον ἄλλην πόλιν εἰς ἄλλο μέρος.

Μερικοὶ λοιπὸν Μεγαρεῖς καὶ Ἀργεῖοι ἔφυγαν ἀπὸ τὴν πατρίδα των καὶ ἠθέλησαν ν' ἀποκατασταθοῦν εἰς ἄλλον τόπον.

— Καὶ ποῦ ἀπεκατεστάθησαν, πάππε μου; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Ἐχε ὀλίγην ὑπομονὴν καὶ θὰ τὸ μάθης ἀμέσως.

16.

«Η Τυφλούπολις.»

— Αὐτοὶ οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἔκαμον ἓνα ἀρχηγόν των, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο ΒΥΖΑΣ.

Ἄλλὰ ποῦ νὰ ὑπάγουν; Ἀπεφάσισαν τότε νὰ ἐρωτήσουν περὶ τούτου τὸ Μαντεῖον. Ἵποθέτω

ὅτι γνωρίζεις, Κίμων, τί ἐλέγετο τὸν παλαιὸν καιρὸν Μαντεῖον.

—Μάλιστα, πάππε μου. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦσαν πολὺ δεισιδαίμονες καὶ ἐπίστευον ὅτι μερικοὶ ἱερεῖς ἢ ἱέρειαι ἐμπνέονται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ προλέγουσιν τὰ μέλλοντα.

—Ἀλλὰ διατί, Κίμων, λέγεις ὅτι οἱ ἱερεῖς ἢ αἱ ἱέρειαι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐνεπνέοντο ἀπὸ τοῦ Θεοῦ;

—Διότι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦσαν εἰδωλόλατραι καὶ δὲν ἐπίστευον ἓνα Θεὸν ἀλλὰ πολλοὺς Θεοὺς.

—Ἀλλὰ δὲν μοῦ εἶπες, Κίμων, τί ἔλεγον Μαντεῖον.

—Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἱερεῖς ἢ αἱ ἱέρειαι ἐπρόλεγον τὰ μέλλοντα. Αὐτοὶ πάλιν οἱ ἱερεῖς ἐλέγοντο μάντιες.

—Πολὺ καλά. Οἱ Ἀργεῖοι λοιπὸν καὶ οἱ Μεγαρεῖς, καθὼς σοῦ εἶπον, ἢ μᾶλλον ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βύζας ἀπεράσισε νὰ ἐρωτήσῃ τὸ Μαντεῖον ποῦ νὰ ὑπάγουν καὶ ν' ἀποκαταστηθοῦν.

—Καὶ τί εἶπε τὸ Μαντεῖον;

—Τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ κτίσουν τὴν πόλιν τῶν καὶ νὰ κατοικήσῃ ἀντικρὺ εἰς τὴν πόλιν τῶν τυφλῶν.

Ἐδῶ ὁμῶς παρουσιάσθη ἄλλη δυσκολία. Ποῦ εὕρισκετο αὐτὴ ἡ Πόλις τῶν τυφλῶν; Αὐτοὶ

τουλάχιστον δὲν ἐγνώριζον νὰ ὑπῆρχε τοιαύτη πόλις.

Ὅπως δὴποτε ὅμως ἐμβῆκαν εἰς τὰ πλοῖα των καὶ ἐξεκίνησαν ζητοῦντες τὴν Τυφλούπολιν.

— Καὶ τὴν εὔρον ἐπὶ τέλους;

— Ἦν τὸ ἴδωμεν ἀμέσως.

17.

Τὸ Βυζάντιον.

Οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἔφθασαν μὲ τὰ πλοῖά των ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀκρωτήριο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται σήμερον Σεραΐ Βουρνοῦ, δηλαδή Ἀκρωτήριο τοῦ Παλατίου, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον σήμερον ὑπάρχουν τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα, δηλαδή τὰ ἀνάκτορα τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου.

Ἀπὸ τὴν θέσιν αὐτὴν ἐμαγεύθησαν. Καὶ πραγματικῶς, καθὼς καὶ σὺ γνωρίζεις ἴσως, Κίμων, σπάνια πανοράματα εἶναι τόσον ὡραῖα ὅσον εἶναι τὸ πανόραμα τὸ ὁποῖον βλέπει τις ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πολὺ τοὺς ἤρπτεν αὐτὴ ἡ θέσις· ἀλλ' ἄρά γε, ἠδύναντο νὰ κτίσουν τὴν πόλιν των εἰς τὸ μέρος αὐτό;

Ἐνῶ ἐσκέπτοντο περὶ τούτου, παρετήρησαν ἀντικρὺ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο μίαν πόλιν.

— Ποία ἦτον ἐκείνη ἡ πόλις, πάππε μου;

— Ἡ Χαλκηδών. Αὐτὴ εἶχε κτισθῆ πρὸ δεκαεπτὰ ἐτῶν, καθὼς δὲ γνωρίζεις, ὑπάρχει ἀκόμη σήμερον.

— Ποία εἶναι αὐτὴ ἡ πόλις, πάππε μου;

— Τὸ Καδίκιοϊ, Κίμων. Ἡ λέξις Καδίκιοϊ εἶναι τουρκικὴ, τὸ δὲ ἑλληνικὸν ὄνομα εἶναι Χαλκηδών.

Τότε ὁ Βύζας καὶ οἱ σύντροφοί του ἔκκμον αὐτὴν τὴν σκέψιν.

« Ἀφοῦ ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ὠραία θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἡμεῖς εὐρισκόμεθα, διὰ νὰ ἐκλέξουν αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι ἐκείνην τὴν θέσιν καὶ νὰ κτίσουν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν των, τοῦτο θὰ εἶπῃ ὅτι ἦσαν τυφλοί. Δοιπὸν τὸ μέρος αὐτὸ ἐννοοῦτε τὸ μαντεῖον ».

Τότε οἱ Μεγαρεῖς καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἔκτισαν τὴν πόλιν των εἰς τὸ μέρος αὐτὸ καὶ διὰ νὰ τιμῆσουν τὸν ἀρχηγόν των, ὠνόμασαν τὴν πόλιν των Βυζάντιον, δηλαδὴ πόλιν τοῦ Βύζα.

18.

Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη.

— Καὶ πότε τὸ Βυζάντιον ὠνομάσθη Κωνσταντινούπολις, πάππε μου;

— Ὀνομάσθη Κωνσταντινούπολις ἀπὸ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον.

— Καὶ τί πρῶγμα ἦτον ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος;

— Ἦτον Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης καὶ εἶχε κυριεύσει ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ἀνατολῆς Λικίνιον τὴν Θράκην, καθὼς καὶ τὴν Μολδοβλαχίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν.

Γνωρίζεις βέβαια, ὅτι Θράκη λέγεται ἡ χώρα ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ Κωνσταντινούπολις.

— Μάλιστα.

— Τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου τόσον ἤρρεσε λοιπὸν αὐτῇ ἡ θέσις, ὥστε μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του ἀπὸ τὴν Ῥώμην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Πότε ἔγινε τοῦτο;

— Τριάκοντα τριάκοντα ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ τότε τὸ Βυζάντιον ὠνομάσθη Κωνσταντινούπολις.

Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐγεννήθη διακόσια ἐβδομήκοντα ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ δὲ ἦτο γενναῖος, διότι ἦτο στρατηγός, οἱ στρατιῶται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αὐτοκράτορος ἔκαμον αὐτὸν Αὐτοκράτορα.

— Πότε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔγινε Αὐτοκράτωρ;

— Εἰς τὰ 306 μετὰ Χριστόν. Γνωρίζεις ὅτι εἰς τὰς 21 Μαΐου ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἁγίας Ἑλένης.

— Μάλιστα.

— Λοιπὸν Ἁγιος Κωνσταντῖνος εἶναι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.

— Καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη τί ἦτον;

— Μήτηρ τοῦ Αὐτοκράτορος.

19.

Ἡ εὕρεσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

— Οἱ Ῥωμαῖοι, Κίμων, ἦσαν εἰδωλολάτραι, δηλαδὴ ἐπίστευον, καθὼς καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας, πολλοὺς ψευδεῖς θεοὺς. Ἐπομένως καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἦτον εἰδωλολάτρης.

Διηγοῦνται ὅμως ὅτι μίαν φορὰν εἶδεν εἰς τὰ σύνεφα ἓνα μεγάλον Σταυρὸν, ὁλόγυρα εἰς τὸν ὁποῖον ὑπῆρχον μὲ πύρινα γράμματα αἱ λέξεις EN ΤΟΥΤῳ ΝΙΚΑ.

Αὐτὸ τοῦ ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν, καὶ ἀπὸ τότε ἔβαλε τὸν Σταυρὸν εἰς τὰς σημαίας τῶν στρατευμάτων του. Αὐτὴ ἡ σημαία ὠνομάσθη Λάβαρον.

Προηγουμένως, Κίμων, οἱ Χριστιανοὶ ὑπέφερον πολλοὺς διωγμοὺς ἀπὸ τοῦ Ῥωμαιοῦ, ἓνα δὲ εἶδος θανάτου τὸν ὁποῖον ἐφήρμοζον οὗτοι κα-

τά τῶν Χριστιανῶν ἦτο καί τὸ σταύρωμα.

— Τί πράγμα ἦτο τὸ σταύρωμα;

— Ἐκάρφωνον τὸν κατάδικον εἰς ἓνα σταυρὸν καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν ἄφινον ν' ἀποθά-
νη καθὼς ἔγεινε καὶ διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰη-
σοῦν Χριστόν.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀφ' οὔτου εἶδεν
εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ μὲ τὰ
πύρινα γράμματα δλόγυρα, ὅχι μόνον διέταξε
νὰ πύσουν οἱ καταδιωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν,
ἀλλὰ καὶ κατήργησε τὸ σταύρωμα, περιπλέον
δὲ ἔγεινε καὶ αὐτὸς Χριστιανός, καθὼς καὶ ἡ
μήτηρ του Ἑλένη.

Ὅταν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μετέφερε τὴν
πρωτεύουσάν του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν,
ἔκαμε καὶ τὴν μητέρα του αὐτοκράτειραν, καὶ
τῆς ἔδωκεν ἀπόλυτον ἐξουσίαν νὰ ἐξοδεύῃ ὅσα
θέλει.

Ἡ αὐτοκράτειρα Ἑλένη, καθὼς ἔγεινε χρι-
στιανή, μετέβη εἰς τὰ 325 μετὰ Χριστόν εἰς
τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ ἐπά-
νω εἰς τὸν Γολγοθᾶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου
Τάφου.

— Τί εἶναι ὁ Γολγοθᾶς πάππε μου;

— Ὁ λόφος εἰς τὸν ὁποῖον ἐσταυρώθη ὁ Ἰη-
σοῦς Χριστός. Ἐνῶ λοιπὸν ἦνοιγον τὰ θεμέλια
τῆς Ἐκκλησίας ἀνεκάλυψεν τὸν τίμιον Σταυρόν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σταυρὸς ἀνεκαλύφθη τὴν 21 Μαΐου, ἀπὸ τότε ἐορτάζομεν τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἁγίας Ἑλένης εἰς τὰς 21 Μαΐου.

20.

Ἡ Ἁγία Σοφία.

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, Κίμων, μεταξὺ ἄλλων ἔκτισε καὶ μίαν ὠρξίαν ἐκκλησίαν τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ἁγίαν Σοφίαν.

— Ὑπάρχει λοιπὸν Ἁγία ἡ ὁποία ὀνομάζεται Σοφία; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Ὁχι. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀφιερώθη εἰς τὴν Θεῖαν σοφίαν.

— Καὶ εἶναι ἡ ἰδίᾳ ἐκκλησία ἡ ὁποία σώζεται ἕως σήμερον;

— Ὁχι, Κίμων, ἡ Ἁγία Σοφία, δηλαδή ἡ ἐκκλησία τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐπυρπολήθη καὶ ἔκτισεν αὐτὴν ἐκ δευτέρου ἄλλος αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Πῶς ὀνομάζεται αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ;

— Θεοδοσίος.

— Καὶ πότε ἔκτισε διὰ δευτέραν φοράν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Σοφίας;

— Τὴν ἔκτισε 415 ἔτη μετὰ Χριστόν.

— Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ σημερινὴ Ἁγία Σοφία;

— Οὔτε αὐτὴ Κίμων. Καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτὴ

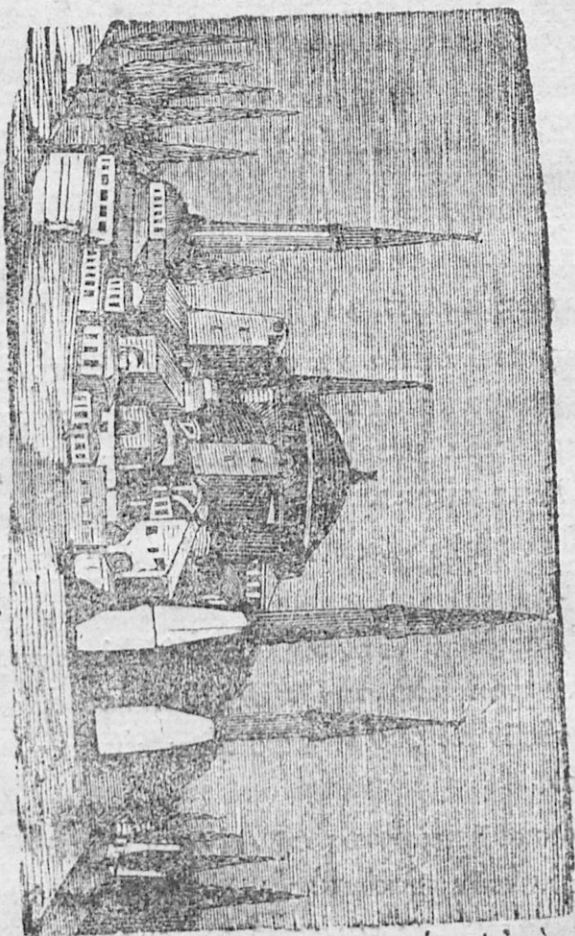
ἐκείνη συνεπεία ἐπαναστάσεως τῶν κατοίκων,
ἄλλος δὲ πάλιν αὐτοκράτωρ ἔκτισε τρίτην φο-
ρὰν τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας.

— Πῶς ὠνομάζετο αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ;

— Ἰουστινιανός.

— Καὶ πότε ἔκτισε τὴν Ἀγίαν Σοφίαν;

• κ. ρ. ρ. κ. ρ. ρ. II.

— Εἰς τὴν 532 μετὰ Χριστόν. Αὐτὴ δὲ εἶναι
ψηφισμένη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἡ ἐκκλησία τὴν ὁποίαν βλέπομεν ἕως σήμερον, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ Τοῦρκοι ἔκαμον Δζαμίον.

— Λοιπὸν εἶναι τόσον παλαιὰ ἡ Ἀγία Σοφία;

— Μάλιστα. Ἀφ' ὅτου ἐκτίσθη ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἕως σήμερον ἀπέρασαν χίλια τριακόσια πεντήκοντα καὶ ἕν ἔτη.

21.

Ὁ Ἀντίοχος.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἠθέλησε νὰ κτίσῃ τοιαύτην ἐκκλησίαν ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ πλέον ὠραία ἀπὸ αὐτήν.

Ἦρχιστε λοιπὸν νὰ φροντίζη δι' αὐτὸ, διέταξε νὰ φέρουν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κράτους τὰ ὠραιότερα μάρμαρα, καὶ ἤρχιστε ν' ἀγοράζη καὶ ἄλλας οἰκίας.

— Τί ἤθελε νὰ κάμῃ τὰς οἰκίας αὐτάς, πάππε μου;

— Ἐπειδὴ ἡ νέα ἐκκλησία θὰ ἐγίνετο πολὺ μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν παλαιάν, ἦτο ἀνάγκη ν' ἀγορασθοῦν αἱ οἰκίαι αἱ ὁποῖαι εὕρισκοντο ἐκεῖ πλησίον.

Οἱ ἰδιοκτῆται ὅμως τῶν οἰκιῶν αὐτῶν ἠθέλον νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ αὐτὴν τὴν περίστασιν, καὶ ἐζήτουν μεγάλας τιμὰς, ὃ δὲ Ἰουστινιανὸς με-

τεχειρίσθη διαφόρους τρόπους διὰ νὰ πολεμήσῃ τὴν πλεονεξίαν των.

— Ποίους τρόπους μετεχειρίσθη ὁ Ἰουστινιανός, πάππε μου;

— Θὰ σοῦ διηγηθῶ ἀμέσως μερικοῦς. Ἐνας αὐλικός, ὀνομαζόμενος Ἀντίοχος, εἶχε μίαν οἰκίαν, ἡ ὁποία ἦτο ἀνάγκη ν' ἀγορασθῇ.

Ἡ οἰκία αὐτὴ μόλις ἤξιζε 1,800 λίρας καὶ ὅμως ὁ Ἀντίοχος ἐζήτησε 18,000 λίρας.

— Καὶ τὰς ἔδωκεν ὁ αὐτοκράτωρ;

— Ὅχι, ἀλλὰ κατέφυγεν εἰς αὐτὸ τὸ στρατήγημα. Ὁ Ἀντίοχος ἠγάπα τὰ ἵπποδρόμια ὡς τρελλός.

Εἰξεύρεις τί λέγονται ἵπποδρόμια;

— Ὅχι.

— Τὰ ἵπποδρόμια εἶναι ὅ,τι καὶ αἰλεμβοδρομῖαι. Καθὼς εἰς τὰς λεμβοδρομίας κερδίζει ἔν χρηματικὸν ποσὸν ἢ ταχυτέρα λέμβος, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὰς ἵπποδρομίας κερδίζει τὸ βραβεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι: χρήματα ἢ ἄλλο τι, ὁ ἵππος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἰς τὸ τρέξιμον περάσῃ ὅλους τοὺς ἄλλους.

22.

Ἡ χήρα Ἀίνα.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπρόκειτο λοιπὸν νὰ γείνη ἵπποδρο-

μία, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς διέταξε διὰ μίαν ἀσήμαντον αἰτίαν νὰ φυλακίσουν τὸν Ἀντίοχον.

Ἐπειδὴ ὅμως αὐτὸς ἐστενοχωρεῖτο ὑπερβολικά, ὄχι τόσον διότι εὐρίσκετο εἰς τὴν φυλακὴν ὅσον διότι θὰ ἔχανε τὴν διασκέδασιν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὑπερβολικά, εἶπεν ὅτι, ἂν τὸν ἐκβάλλουν ἀπὸ τὴν φυλακὴν πωλεῖ τὴν οἰκίαν του μόνον δι' ὅσον ἀξίζει καὶ ὅσον τὴν ἐξετίμησαν, δηλαδὴ μόνον διὰ 1,800 λίρας.

Τοῦτο καὶ ἔγεινε, Κίμων.

—Τί ἄλλο ἔχετε νὰ μοῦ διηγηθῆτε, πάππε μου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν;

—Θὰ σοῦ διηγηθῶ ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν ἱστορίαν.

Μία χήρα ὀνομαζομένη Ἄννα, εἶχε καὶ αὐτὴ μίαν οἰκίαν πλησίον εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν.

—Καὶ ἡ χήρα αὐτὴ ἐζήτει πολλὰ διὰ τὴν οἰκίαν της;

—Ἐζήτει καὶ αὐτὴ 24,000 λίρας, ἐνῶ ἡ οἰκία της ἤξιζε μόνον 4,000 λίρας.

Τότε ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς χήρας καὶ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν τῆς οἰκίας.

—Καλύπηγεν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Ἄννης;

—Μάλιστα. Ὅταν ὅμως ἡ χήρα ἔμαθεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ πηγαίνει εἰς τὴν οἰκίαν της, συνε-

κινήθη διότι δὲν ἐπερίμενε τοικύτην τιμὴν.

Καθὼς ἦλθε λοιπὸν ὁ αὐτοκράτωρ, ἡ Ἄννα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, τοῦ ἐχάρισε τὴν οἰκίαν της καὶ μόνον τὸν παρεκάλεσε νὰ διατάξῃ ὅταν ἀποθάνῃ νὰ τὴν ἐνταφιάσῃ πλησίον εἰς τὴν θύραν τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀλίγα ἐννοεῖς, Κίμων, μὲ πόσον ζῆλον καὶ μὲ πόσῃ ζωηρότητα εἰργάσθη ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας.

23.

III Ἀγία Σοφία.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃς καλλίτερα, Κίμων, μὲ πόσον δραστηριότητα εἰργάσθη ὁ αὐτοκράτωρ, ἀρκεῖ νὰ σοῦ εἶπω ὅτι τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν περὶβόλησιν τῆς Ἀγίας Σοφίας ὁ Ἰουστινιανὸς ἔθεσε τὰ θεμέλια τῆς νέας ἐκκλησίας.

— Καὶ πότε ἔθεσεν αὐτὰ τὰ θεμέλια;

— Εἰς τὰ 532 μετὰ Χριστὸν, Φεβρουαρίου 23.

— Καὶ εἰς πόσον καιρὸν ἐτελείωσεν ἡ Ἀγία Σοφία, πάππε μου;

— Ἐκτίσθη εἰς διάστημα πέντε ἐτῶν, ἑνδεκά μηνῶν καὶ δέκα ἡμερῶν. Εἰς τρόπον ὥστε τὰ ἐγκαίνιά της ἔγειναν εἰς τὰς 24 Δεκεμβρίου τοῦ 537.

— Καὶ εἶναι ὀλίγον, πάππε μου, αὐτὸ τὸ διάστημα;

— Διὰ τὰ ἐννοήσεις, Κίμων, ἀν' αὐτὸ τὸ διάστημα εἶναι πολὺ ἢ ὀλίγον διὰ τὰ κτισθῆ μία ἐκκλησία, καθὼς ἡ Ἁγία Σοφία, ἀρκεῖ τὰ σοῦ εἶπω τὸ ἐξῆς.

Σοῦ εἶπον ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία διαίρεται εἰς τρεῖς μεγάλας αἵρέσεις. Τὰς ἐνθυμεῖσθαί;

— Μάλιστα. Ἔχομεν πρῶτον τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, δηλαδὴ τὴν ἰδικήν μας, δεύτερον τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τρίτον τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Προτεσταντῶν ἢ Διαμαρτυρουμένων.

— Κάθε μία αἵρεσις λοιπὸν ἔκαμε καὶ μίαν μεγάλην ἐκκλησίαν. Ἡ μεγαλειτέρα ἐκκλησία τῆς Ὀρθοδοξίας ἦτο ἡ Ἁγία Σοφία.

Ἀληθὲς ὅτι, ὅταν ἐκτίσθη ἡ Ἁγία Σοφία, δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη οὔτε Καθολικοὶ οὔτε Διαμαρτυρούμενοι.

Ἀργότερα ὅταν οἱ Καθολικοὶ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ ἡμᾶς ἔκαμον καὶ αὐτοὶ μίαν πολὺ μεγάλην ἐκκλησίαν.

— Εἰς ποῖον μέρος ἔκαμον τὴν ἐκκλησίαν τῶν οἱ Καθολικοί;

— Εἰς τὴν Ῥώμην.

— Καὶ δικτὶ εἰς αὐτήν;

— Διότι αὐτὴ ἦτο καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Πάπα.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται ἡ ἐκκλησία τῶν Καθολικῶν;

— Ὀνομάζεται Ἁγιος Πέτρος.

— Εἶναι μικρότερα ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν αὐτὴ ἡ ἐκκλησία;

— Ὁχι, Κίμων, εἶναι διπλασία καὶ ἀκόμη ὀλίγον μεγαλειτέρα ἀπὸ τὸ διπλάσιον τῆς Ἁγίας Σοφίας.

24.

⓪ Ἁγιος Πέτρος.

Ἐστέρον πάλιν ἀπὸ τοὺς Καθολικοὺς ἐχωρίσθησαν οἱ Διαμαρτυρόμενοι, οἱ ὅποιοι ἔκαμον καὶ αὐτοὶ μίαν μεγάλην ἐκκλησίαν.

— Καὶ ἡ ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων ποῦ εὐρίσκεται;

— Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀγγλίας.

— Τὸ Λονδῖνον;

— Μάλιστα.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται ἡ μεγαλειτέρα ἐκκλησία τῶν Προτεσταντῶν;

— Ἁγιος Παῦλος.

— Καὶ αὐτὴ εἶναι μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν;

— Έχει μήκος πολὺ περιστότερον.

Τώρα, Κίμων, διὰ τὴν ἐννοήτην ὅτι ἡ Ἁγία Σοφία ἐκτίσθη μὲ μεγάλην ταχύτητα ἀρκεῖ νὰ σοὶ εἶπω τὸ ἕξῃς.

— Ποῖον;

— Ὅτι ὁ Ἅγιος Πέτρος τῆς Ῥώμης ἐκτί-
ζετο ἑκατὸν εἰκοσιν ἔτη, καὶ διὰ τὴν τελειοποιη-
θῆ ἀπέροκταν 350 ἔτη.

— Καὶ εἰξεύρετε, πάππε μου, πότε ἤρχισαν
νὰ κτίζουσι τὸν Ἅγιον Πέτρον;

— Εἰς τὰ 1506 Μ. Χριστὸν τὸν ἐγκαινία-
σαν δὲ εἰς τὰ 1626. Ὡστε βλέπεις ὅτι ἐκτί-
ζετο 120 ἔτη.

— Καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος εἰς πόσον καιρὸν ἐ-
κτίσθη, πάππε μου;

— Αὐτὸς ἐκτίσθη εἰς διάστημα 34 ἐτῶν.

— Πότε ἤρχισαν νὰ κτίζουσι αὐτὴν τὴν Ἐκ-
κλησίαν;

— Εἰς τὰ 1676 καὶ τὴν ἐτελείωσαν εἰς τὰ
1710.

Μολονότι δὲ ὁ Ἅγιος Πέτρος καὶ ὁ Ἅγιος
Παῦλος εἶναι ἐκκλησίαι μεγαλείτεραι ἀπὸ τὴν
Ἁγίαν Σοφίαν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅμως αὐτὴν
ἐξωδεύθησαν πολὺ περισσότερα χρήματα.

— Δικτὶ, πάππε μου;

— Διότι ἔργειν πολὺ καλλιτέραν ἢ ἐργασία καὶ
διότι αὐτὴ εἶχε πολλὰ γουστῆ σκευῆ, καθὼς καὶ

πολλοὺς ἀδάμαντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους.

25.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἁγίας Σοφίας.

— Εἶμαι πολὺ περίεργος, εἶπεν ὁ Κίμων, νὰ μάθω πόσα ἐκόστισεν ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Σοφίας.

— Ἴσως, Κίμων, δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον.

— Πῶς, τὸ γνωρίζετε;

— Νομίζω.

— Καὶ πόσα ἐστοίχισε.

— Δεκατέσσαρα ἑκατομμύρια καὶ τετρακοσίας χιλιάδας λίρας.

— Καὶ πόσα ἀρά γε νὰ ἐκόστιτεν ὁ Ἅγιος Πέτρος;

— Αὐτὸς ἐστοίχισε μόνον δώδεκα ἑκατομμύρια λίρας.

— Καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος;

— Δι' αὐτὸν ἐξωδεύθησαν πολὺ ὀλιγώτερα.

— Πόσα, πάππε μου;

— Μόνον ἓν ἑκατομμύριον καὶ πεντακόσαι χιλιάδες ἀγγλικαὶ λίραι.

Διὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν εἰργάζοντο, Κίμων, κάθε ἡμέραν εἰς διάστημα ἕξ περίπου ἔτων δέκα χιλιάδες ἐργάται, καὶ τὰ ἐγκαίνιά της ἐγείναν μὲ μεγάλην παράταξιν.

Λέγουν μάλιστα ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἰουστινιανὸς, καθὼς ἐμβόηκεν εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ἐφώνησε· Νε νί κ η κ ά σε Σ ο λ ο μ ώ ν , δηλ. Σολομῶν σὲ ἐνίκησα.

--- Τί ἐσήμαινεν αὐτό;

--- Γνωρίζεις ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν ὅτι ὁ βασιλεὺς Σολομῶν ἐκτίσεν τὸν περίφημον ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Μετὸ Νε νί κ η κ ά σε Σ ο λ ο μ ώ ν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἤθελε λοιπὸν νὰ εἴπῃ ὅτι ἐκτίσεν ναὸν μεγαλειότερον καὶ ὠραιότερον ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐκτίσεν ὁ Σολομῶν.

26.

Ἡ καραϊνικὴ ἐπιγραφή.

Πραγματικῶς, Κίμων, ἐκτίσθη μὲν ἡ Ἀγία Σοφία ἐνεκα τῆς δραστηριότητος τοῦ Ἰουστινιανοῦ μόνον εἰς ἕξ ἔτη, ἀλλὰ εἰργάζοντο κάθε ἡμέραν ἀπὸ δέκα χιλιάδες ἐργάται.

Τὰ σκεῦη αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας ἦσαν πλουσιώτατα, αἱ ἱερὰ εἰκόνες ὠραιόταται, ὑπῆρχεν ἀφθονία χρυτοῦ καθροῦ, ἀδοκίμων καὶ μαργαριτῶν, μεταξὺ δὲ πολλῶν ἄλλων περιέργων εἰς τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τῆς Ἀγίας Σοφίας, ὑπῆρχε μία ὠραία φιάλη, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε μία περίφημος ἐπιγραφή.

--- Ποία ἐπιγραφή;

--- Ἡ καρκινική.

--- Τί θὰ εἶπη καρκινική;

--- Τί ὀνομάζεται καρκῖνος;

--- Ὁ κάβουρας.

--- Λοιπὸν καρκινική θὰ εἶπη καβουρική.

--- Ἀλλὰ διατί ἡ ἐπιγραφή ἐκείνη ὀνομάζε-
το καρκινική;

--- Διότι ὅπως τὴν ἀνεγίνωσκας, εἴτε ἴσα εἴ-
τε ἀνάποδα, δηλαδὴ εἴτε ἐξ ἀριστερῶν πρὸς
τὰ δεξιὰ, εἴτε ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερὰ, ἀνε-
γίνωσκας πάντοτε τὸ ἴδιον πρᾶγμα.

--- Καὶ τὴν γνωρίζετε, πάππε μου, αὐτὴν τὴν
ἐπιγραφὴν;

--- Μάλιστα, ἰδοὺ αὐτή.

ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ.

Ἀνάγνωστε τώρα, Κίμων, τὴν ἐπιγραφὴν αὐ-
τὴν ἀρχίζων καὶ ἀπὸ τὸ τέλος καὶ θὰ εὕρῃς τὸ
ἴδιον.

Καὶ τί σημαίνει αὐτὴ ἡ ἐπιγραφή;

--- Νίψε τὰς ἁμαρτίας σου καὶ ἔχε τὸ πρό-
σωπόν σου.

--- Ἐνῶ ἀκόμῃ ἔζη ὁ Ἰουστινιανὸς, ἔγεινε δυ-
νατὸς σεισμὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπὸ
τὸν ὁποῖον ἐκρημνίσθη ὁ θόλος τῆς Ἀγίας Σο-
φίας, ἀλλὰ τότε τὸν ἐκτισαν ὠραιότερον καὶ στε-
ρεώτερον, καὶ ἀπὸ τότε σώζεται ἕως σήμερον.

—Καὶ πόσα ἔτη εἶναι, πάππε μου, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ Ἀγία Σοφία ἕως σήμερον.

—Ἦρχιταν νὰ τὴν κτίζουσι εἰς τὰ 532 πρὸ Χριστοῦ, καθὼς σοῦ εἶπον καὶ τὴν ἐτελείωσαν εἰς τὰ 537. Ὡστε ἀπὸ τότε ἕως σήμερον ἔχομεν χίλια τριακόσια τεσσαράκοντα ἕξ ἔτη.

27.

Πρώτη πολιορκία τῆς Κων/πόλεως.

Ἐπειδὴ ἡ θέσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦτο τότε ὄρεια, περιπλέον δὲ ἡ πόλις ἦτο πολὺ πλούσια, πολλοὶ ἀπὸ τὸν πηλαιὸν καιρὸν ἐπροσπάθησαν νὰ τὴν ἐξουτιάσουν καὶ νὰ τὴν κάμουν ἐδικήν των.

Πρῶτοι ἐπολιόρκησαν τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ ὀνομαζόμενοι Ἀβαρες ἢ Πέρσαι, 80,000 τὸν ἀριθμὸν.

Μεταξὺ τῶν Ἀβάρων ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ Ῥῶσσοι καὶ πολλοὶ Βούλγαροι.

—Καὶ τότε ἐπολιόρκησαν οἱ Ἀβαρες τὴν Κωνσταντινούπολιν;

—Εἰς τὰ 626 μετὰ Χριστόν. Τὴν 31 Ἰουλίου οἱ Ἀβαρες ἔκαμον ἔφοδον κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' οἱ κάτοικοι ἀπέκρουσαν αὐτὴν τὴν ἔφοδον.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Σλαῦοι μὲ τὰ μονόξυλά των,

δηλαδή μὲ τὰς μικρὰς λέμβους των, ἐπετέθησαν κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ Ἰαλάσσης, οἱ Κωνσταντινουπολίται ἄλλα ἀπὸ τὰ μονόξυλα αὐτὰ συνέλαβον καὶ ἄλλα πάλιν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.

Μαζῆ μὲ τοὺς Ἄβαρας εὐρίσκετο ἔξω ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ βασιλεὺς των, ὅταν δὲ παρετήρησε τὴν ἀποτυχίαν τῶν στρατευμάτων του ἔγεινεν ἔξω φρενῶν.

Τέλος ἀπηλπίσθη καὶ τὴν 8 Αὐγούστου οἱ Ἄβαρας διέλυσαν τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀνεχώρησαν.

Ἐνθυμεῖται, Κίμων, ὅτι τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν κάθε παρυσκευὴν ἐσπέρας ψάλλεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

—Τί πρᾶγμα εἶναι πάππε μου, ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

—Ἀκάθιστος Ὑμνος λέγεται ὅ,τι ὁ κόσμος λέγει Χαιρετισμοὺς τῆς Παναγίας.

Δοιπὸν, αὐτοὺς τοὺς χαιρετισμοὺς τοὺς ἔγραψαν τότε καὶ τοὺς ἔφαλαν ὅλην τὴν νύκτα διὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὴν Παναγίαν διότι ἠλευθέρωσε τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τοὺς Ἄβαρας.

Δευτέρα πολιορκία.

— Ἀλλὰ δὲν ἔγεινε μόνη αὐτὴ ἡ πολιορκία κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἐγεινε λοιπὸν καὶ ἄλλη;

— Ναί.

— Ὑστερον ἀπὸ 46 ἔτη, δηλαδὴ εἰς τὰ 672.

— Καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν ἐπολιορκήσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν πάλιν οἱ Πέρσαι;

— Ὅχι, ἀλλ' οἱ Ἀραβες. Ἡ πολιορκία ὁμῶς τὴν φορὰν ταύτην διήρκεσεν ἑπτὰ ὁλόκληρα ἔτη κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Οἱ Ἀραβες ἤρχιζαν τὴν πολιορκίαν κατ' ἔτος ἀπὸ τὸν Ἀπρίλιον καὶ τὴν ἐξηκολούουν μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, δηλαδὴ μόνον ἕξ μῆνας.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐπλησίαζεν ὁ χειμὼν μετέβαινον εἰς τὴν Κύζικον, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἀρτάκην, τὴν ὁποίαν εἶχον κυριεύσει, καὶ ἔμενον εἰς αὐτὴν ὅλον τὸν χειμῶνα.

Τὴν δὲ ἀνοιξίν ἐπανελάμβανον πάλιν τὴν πολιορκίαν.

Αὐτὸ, καθὼς σοῦ εἶπον, Κίμων, διήρκεσεν ἑπτὰ ὁλόκληρα ἔτη ἀλλ' οἱ Ἀραβες δὲν κατόρθωσαν νὰ κυριεύωσι τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνεχώρησαν.

Γνωρίζεις, Κίμων, τί λέγεται Κεράτιος κόλπος;

— Μάλιστα, ὁ κόλπος εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ὁ Κεὰτ Χανές.

— Εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ τοῦ κόλπου δὲν εἰξεύρω ἂν γνωρίζῃς ὅτι ὑπάρχει τὸ χωρίον Ἐγιοῦπ, καὶ ἐν Δζαμίον, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ὀνομάζεται Ἐγιοῦπ.

Εἰς τὸ Δζαμίον αὐτὸ κάθε νέος Σουλτάνος πηγαίνει, καὶ εἰς αὐτὸ γίνεται ἡ στέφισ του, δηλαδὴ ζώνεται τὸ ξίφος.

— Αὐτὸ τὸ γνωρίζω.

— Λοιπὸν ἰδοὺ πόθεν ἔγινε τὸ Ἐγιοῦπ. Ὅταν οἱ Ἄραβες ἐπολιορκοῦσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπέθκνεν ὁ ἀρχηγὸς των Ἐγιοῦπ, ὁ ὁποῖος ἦτο ὀπκδὸς τοῦ προφήτου τῶν ὀθωμανῶν Μωάμεθ.

Ὁ Ἐγιοῦπ ἐτάφη εἰς τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον σήμερον ὑπάρχει τὸ Δζαμίον. Τὸ δὲ Δζαμίον αὐτὸ τὸ ἔκτισαν οἱ Μωαμεθικνοὶ ὅταν ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐγιοῦπ.

28.

Τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ.

Οἱ Ἄραβες, Κίμων, ἐπολιορκήσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν ὄχι μόνον διὰ ξηρίας ἀλλὰ καὶ διὰ θηλάσσης, διότι εἶχον πολυάριθμον στόλον. Οἱ Ἕλληνες ἐρεῖδρον τότε τὸ λεγόμενον ὕμ

γρὸν ἢ ἑλληνικὸν πῦρ, καὶ μὲ αὐτὸ ἐπροξένησαν εἰς τοὺς Ἀραβας μεγάλας ζημίας.

== Καὶ τί πρᾶγμα ἦτο αὐτὸ τὸ ὑγρὸν πῦρ;

Ἦτο μίγμα τὸ ὁποῖον ἔκαιε μέσα εἰς τὸ νερόν. Τὸ ὑγρὸν αὐτὸ οἱ Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ μετεχειρίζοντο καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

== Καὶ πῶς τὸ μετεχειρίζοντο εἰς τὴν θάλασσαν, πάππε μου;

== Καθὼς σχεδὸν μετεχειρίσθησαν τελευταίως οἱ νεώτεροι Ἕλληνες τὰ πυρπολικά (βουρλότα).

Δηλαδή ἐγέμιζον μὲ αὐτὸ τὸ πῦρ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐκολλοῦσαν μὲ ὄρμην εἰς τὰ ἀρβικὰ πλοῖα καὶ τὰ ἔκαιον.

Ἡ πάλιν μὲ μηχανὴν ἔρριπτον αὐτὸ τὸ πῦρ μέσα εἰς τὰ ἐχθρικά πλοῖα, τὰ ὁποῖα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκαίοντο, εἶχον ὅμως καὶ ἄλλον τρόπον.

— Ποῖον;

== Εἶχον μηχανάς, μὲ τὰς ὁποίας ἐτίναζον μὲ μεγάλην ὄρμην τὸ ἑλληνικὸν πῦρ εἰς τὸν αἴρα. Τότε αὐτὸ διέσχιζε τὸν αἴρα ὡς κεραυνὸς καὶ ὡς ἀστραπή καὶ κατέκαιεν ὀλόκληρα τάγματα στρατοῦ, κτίρια καὶ τὰ τοιαῦτα.

== Καὶ πῶς ὠνομάζετο ἐκεῖνος ὁ ὁποῖός ἐφεῦρε τὸ ὑγρὸν πῦρ;

—Καλλίνικος.

—'Αλλ' ἄφοῦ οἱ Ἕλληνες εἶχον τὸ ὑγρὸν πῦρ
μὲ τὸ ὁποῖον κατέστρεφον τὰ πλοῖα καὶ τὰ στρα-
τεύματα τῶν Ἀράβων, τότε διὰ τὴν ἢ πολιορκία
τῆς Κωνσταντινουπόλεως διήρκεσεν ἑπτὰ ἔτη;
= Διότι ὁ Καλλίνικος, Κίμων, ἀνεκάλυψε
καὶ ἔφερε τὸ ὑγρὸν πῦρ εἰς τὴν Κωνσταντινού-
πολιν μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς πο-
λιορκίας.

29.

Τρίτη πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

—'Αφοῦ ὅμως ἔφυγαν οἱ Ἀράβες μὴ νομίσῃς,
Κίμων, ὅτι ἠτύχατεν ἡ Κωνσταντινούπολις.

— Διὰ τί;

= Διότι ἔγεινε καὶ τρίτη πολιορκία.

= Ἀπὸ ποίους;

--- Τὴν φορὰν ταύτην ἀπὸ τοῦς Τούρκους.

--- Καὶ πότε ἔγεινεν αὐτὴ ἡ πολιορκία;

--- Εἰς τὰ 717 μετὰ Χριστόν. Ὁ ἀρχηγὸς
τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων ὠνομάζετο Μωτ-
λεμας, ἐκτὸς δὲ τοῦ στρατεύματος εἶχε καὶ πα-
λὸν στόλον.

--- Πόσα πλοῖα εἶχεν ὁ Μωτλεμας;

--- Χίλια ὀκτακόσια μικρὰ καὶ μεγάλα πο-
λεμικὰ καὶ φορτηγὰ.

Ἄλλὰ τρομερὰ τρικυμία διεσκορπίσε τὸν ἐχθρικὸν στόλον, τότε δὲ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐπειδὴ εὗρον τὰ τουρκικὰ διεσκορπισμένα, ὤρμησαν ἐναντίον των καὶ μὲ τὸ ὑγρὸν πῦρ κατέστρεψαν τὰ μεγαλείτερα. Τὰ δὲ ἄλλα κατέφυγον εἰς δύο μικρὰ νησίδια, τὰ ὁποῖα λέγονται τὸ ἐν Ὁξειᾷ καὶ τὸ ἄλλο Πλάτῃ.

— Καὶ ἔφυγον τότε οἱ Τοῦρκοι;

— Ὅχι, μολονότι ὁ τουρκικὸς στόλος κατεστράφη ὁ Μωσλεμαῆς ὅμως ἐπολιορκήσῃ διὰ ξηρᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Καὶ πότε ἤρχισεν ἡ πολιορκία;

— Ἦρχισε τὴν 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 717. Ἄλλὰ ἐκεῖνο τὸ ἔτος ἔγεινε δριμύτατος χειμὼν, ἐκατὸν δὲ ἡμέρας ἡ γῆ ἦτο σκεπασμένη ἀπὸ κρύσταλα, διότι ἀπὸ τὸ πολὺ ψῦχος ἡ χιῶν ἐπάγωσεν.

Πολλοὶ στρατιῶται, πολλοὶ ἵπποι καὶ κάμηλοι τῶν ἐχθρῶν ἐπάγωσταν ἀπὸ τὸ πολὺ ψῦχος. Ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μωσλεμαῆ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Σουλεῦμάν, δι' αὐτὸν τὸν λόγον ὁ Μωσλεμαῆς ἠναγκάσθη νὰ διαλύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγῃ.

— Καὶ πόσον καιρὸν διήρκεσε, πάππε μου, ἡ τρίτη πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως;

— Δέκα μῆνας. Δηλαδή ἤρχισεν εἰς τὰς ἀρ-

χάς Σεπτεμβρίου τοῦ 717 καὶ ἐτελείωσεν εἰς
τὰ μέσα τοῦ 718.

30.

Τετάρτη πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἀλλὰ καὶ τέταρτος πόλεμος, Κίμων, ἔ-
γινε κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν φο-
ρὰν δὲ αὐτὴν τὸν πόλεμον τὸν ἕκαμον χριστια-
νοί, οἱ Σταυροφόροι.

— Τί πρᾶγμα ἦσαν οἱ Σταυροφόροι, πάπ-
πε μου;

— Ἄνθρωποι ἀνήκοντες εἰς διάφορα κράτη
τῆς Εὐρώπης, δηλαδή, Ἕλληνοί, Γάλλοι, Γερμα-
νοί, Ἰταλοὶ καὶ λοιποὶ, καὶ οἱ ὅποιοι εἶχον κύ-
ριον σκοπὸν νὰ ἐλευθερώσωσιν ἀπὸ τοῦς Τούρ-
κους τὸν Ἅγιον Τάφον.

— Καὶ διατί ὠνομάσθησαν Σταυροφόροι;

— Διότι ὡς σύμβολον ἔφερον τὸν Σταυρὸν.
Αὐτοὶ λοιπὸν ἐπολιορκήσαν τὴν Κωνσταντινού-
πολιν.

— Πότε;

— Εἰς τὰ 1204 μετὰ Χριστόν. Αὐτοὶ κα-
τῶρθωσαν νὰ κυριεύσωσι τὴν Κωνσταντινούπο-
λιν, ἀλλ' ὅταν ἐμβῆκαν εἰς αὐτὴν, ἕκατον, ἑσκό-
τονον, ἤρπυλλον, ἐλεηλατοῦσαν καὶ κατέστρε-
ψον τέσσαρα ἡμερονύκτια.

Οἱ Σταυροφόροι κατέστρεψαν οἰκίας πλουσίων καὶ πτωχῶν, μόνον δὲ τὴν πρώτην ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐμβόηκαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐφόνευσαν δύο χιλιάδας ἀθώους καὶ ἀόπλους πολίτας.

Πόσα ἔκαμον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ Σταυροφόροι δὲν περιγράφονται. Θὰ σοῦ ἀναφέρω μίαν μόνον ἀπὸ τὰς βιβλίας καὶ ἀσεβεῖς πράξεις των.

Ἐπειδὴ ἦσαν καὶ αὐτοὶ χριστιανοί, ἐχρεωστοῦσαν νὰ σεβασθοῦν ἂν ὄχι ἄλλο, τὰς Ἐκκλησίας τοῦλάχιστον. Καὶ ὅμως καὶ αὐτὰς τὰς ἐβεβήλωσαν.

— Τί ἔκαμον εἰς τὰς Ἐκκλησίας;

— Ἀφοῦ ἤρπασαν ὅ,τι ὑπῆρχε πολύτιμον εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, διὰ νὰ τὰ παραλάβουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἔβαλον μέτρα εἰς αὐτὴν ὄρους, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους ἐφόρτωσαν ὅ,τι ἤρπασαν.

Τέλος οἱ Σταυροφόροι ἔγειναν κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ὁποίας αὐτοκράτωρ ἀνηγορεύθη ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς των.

— Πῶς ὠνομάζετο, πάππε μου, αὐτὸς ὁ ἀρχηγός;

— Βαλδουίνος.

Ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν.

— Καὶ ἔμειναν πολλὰ ἔτη κύριοι τῆς Κων-
σταντινουπόλεως οἱ Σταυροφόροι, πάππε μου;

— Μόνον πενήτηντα ἑπτὰ ἔτη, διότι εἰς τὰ
1261 οἱ Ἕλληνας ἐδίωξαν τοὺς φράγκους καὶ
ἔμειναν πάλιν κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ἕως ὅτου τὴν ἐκυρίευσαν οἱ Τοῦρκοι.

— Καὶ πότε οἱ Τοῦρκοι ἐκυρίευσαν τὴν Κων-
σταντινούπολιν, πάππε μου;

— Ἦν τὸ μίθης μετ' ὀλίγον, Κίμων. Πρὸ τού-
του ὅμως χρεωστῶ νὰ σοῦ εἶπω ὅτι οἱ Τοῦρκοι
εἶχον ἤδη κυριεύσει τὴν Προῦσαν καὶ εἶχον κα-
ταστήσει αὐτὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου των.

— Καὶ πότε οἱ Τοῦρκοι κατέστησαν τὴν
Προῦσαν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου των, πάπ-
πε μου;

— Εἰς τὰ 1326 μετὰ Χριστόν.

— Ποῖος ἦτον ὁ βασιλεὺς τῶν Τούρκων ὅταν
ἐκυρίευσαν τὴν Προῦσαν;

— Ὀνομάζετο Ὀσμάν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀ-
πέθανε καὶ διεδέχθη αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου ὁ υἱὸς
τοῦ Ὀρχάν.

Ὁ Ὀρχάν, Κίμων, ἦτο βασιλεὺς μὲ μεγάλην
ικανότητα, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ τουρκικὸν κράτος
χρεωστῆ κατὰ μέγα μέρος τὸ μεγαλεῖόν του.

—Καὶ τί ἔκαμεν ὁ Ὁρχάν, πάππε μου;

—Αὐτὸς πρῶτος ἐσύστησε τὸ τάγμα τῶν Γενιτσάρων, περὶ τῶν ὁποίων ἤκουσες ἴσως νῦν γίνηται λόγος. Ἡ ἰδέα τοῦ τάγματος τῶν Γενιτσάρων δὲν ἦτον τοῦ Ὁρχάν ἀλλὰ τοῦ ἀστυνόμου τοῦ στρατοῦ του.

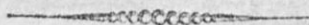
—Τί θὰ εἶπη, πάππε μου, ἀστυνόμος τοῦ στρατοῦ;

—Θὰ εἶπη σχεδὸν ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν.

—Καὶ πῶς ὠνομάζετο αὐτὸς ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν τοῦ βασιλέως Ὁρχάν;

—Ὀνομάζετο Καρὰ Χαλλήλ Ἰζεντερελῆς.

Ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι δὲν εἶχον παιθαρχίαν, ὁ Καρὰ Χαλλήλ διὰ τὴν σχηματίσῃ καλὸν στρατὸν ἐπρότεινε νὰ λαμβάνωσι παιδιὰ χριστιανῶν, νὰ τὰ κάμνουν τούρκους, νὰ τὰ ἀνατρέφουν μὲ σκληρωγίαν καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ παιδιὰ νὰ σχηματίσωσι νέον καὶ καλὸν στράτευμα.

Οἱ Γενίτσαροι.

Μὲ αὐτὰ τὰ παιδιὰ, Κίμων, ἐσχημάτισεν ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν τὸ τάγμα τῶν Γενιτσάρων.

—Καὶ τί σημαίνει Γενίτσαρος, πάππε μου;

—Γενίτουρκιστί θά εἶπη νέον καὶ τσερὶ
στράτευμα. Ὡστε Γενί-τσερὶ θά εἶπη νέον
στράτευμα.

Ἡρπαζον λοιπὸν τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν
ἀπὸ τὰς οἰκίας των ἅμα ἐγένοντο ἑπτὰ ἑτῶν
καὶ ἕως ὅτου νὰ μεγαλώσουν καὶ νὰ δυνηθοῦν νὰ
γίνουιν στρατιῶται τὰ ἐγύμναζον νὰ ἀντέχουν
εἰς τοὺς κόπους, τὰς στερήσεις καὶ τὴν πειθαρχίαν.
Ὅταν δὲ ἐμεγάλωναν τότε τοὺς ἔκαμνον
στρατιῶτας.

Εἰς τοὺς Γενιτσαροὺς δὲν ἦτο συγχωρημένον
νὰ ὑπανδρεύωνται, ἐχρεωστοῦσαν νὰ κατοικοῦν
μέσα εἰς τοὺς στρατῶνας, ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχον
πλέον οὔτε πατέρα οὔτε μητέρα, ὡς πατέρα των
ἐγνώριζον μόνον τὸν Σουλτάνον.

Οἱ Γενίτσαροι, Κίμων, κατώρθωναν πολλὰ
πράγματα διότι ἦσαν ἀνδρεῖοι, ἐπειδὴ ὅμως εἰς
τὰ τελευταῖα ἔτη δὲν εἶχον πλέον καμμίαν πειθαρχίαν,
ἀλλ' αὐτοὶ ἀνεβίβαζον καὶ κατεβίβαζον τοὺς
Σουλτάνους, κατέστρεψε τὸ τάγμα
των ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ.

— Ποῖος ἦτον ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ;

Ἦτο πάππος τοῦ σημερινοῦ Σουλτάνου.

— Καὶ πότε κατέστρεψε τοὺς Γενιτσαροὺς;

— Εἰς τὰ 1826, δηλαδή πρὸ πενήτηντα ἑπτά
μόλις ἑτῶν.

Ο Σουλτάν Μεχμέτ.

— Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἐσύττησε τὸ τάγμα τῶν Γενιτσάρων.

— Μάλιστα.

— Ἐπίσης μέγας ἦτο καὶ ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ὁ δεύτερος, ὁ ὁποῖος ἐκρῖευσε τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Πότε ἐβασίλευσεν ὁ Σουλτάν Μεχμέτ;

— Ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον εἰς τὰ 1451 μετὰ Χριστόν.

— Καὶ αὐτὸς εἶχε πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του τὴν Προῦταν;

— Ὅχι, Κίμων, ὁ Σουλτάν Μεχμέτ μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του ἀπὸ τὴν Προῦταν εἰς τὴν Ἀνδριανούπολιν. Καὶ εἰς τὴν Προῦταν καὶ εἰς τὴν Ἀνδριανούπολιν ὑπάρχουσιν ὠρχῆα τζαμιά καὶ παλάτια, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουσιν ὅτι αὐταὶ αἱ πόλεις ὑπῆρξαν ἄλλοτε πρωτεύουσαι τῶν Σουλτάνων.

— Καὶ ποίαν ἡλικίαν εἶχεν ὁ Σουλτάν Μεχμέτ ὅταν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον;

— Ἦτον 26 ἐτῶν. Ὁ Σουλτάν Μεχμέτ ἦτο νέος ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ γενναῖος, σπυρνίως ἐγέλα, ἦτο φρόνιμος, τολμηρὸς καὶ γενναϊόδωρος. Περιπλέον ἐγνώριζε τρεῖς γλώσσας, τὸ ὁποῖον ἐκρίνην τὴν ἐργασίαν ἦτο πολὺ σπάνιον.

— Καὶ ποίας γλώσσας ἐγνώριζε;

— Τὴν ἑλληνικὴν, τὴν σλαβικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν.

Ἐπίσης εἶχε δύο φίλους Ἰταλοὺς, οἱ ὅποιοι τοῦ παρέδιδον τὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης, ἰδίως ὅμως ἐμελέτα μὲ εὐχαρίστησιν τὴν γεωγραφίαν καὶ τὰ στρατιωτικά.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ Σουλτάνος, Κίμων, ὁ ὅποιος ἐπεχείρησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τοιοῦτος ἔπρεπε νὰ ἦναι διὰ νὰ τὸ κατωρθώσῃ.

— Καὶ πότε ἐκυρίευσε τὴν Κωνσταντινούπολιν, πάππε μου;

— Θὰ τὸ μάθῃς μετ' ὀλίγον.

34.

Τὸ ρούμελι Ἰσὰρ.

— Ὅταν, Κίμων, ὑπάγῃς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν βεβαίως θὰ ταξειδεύσῃς καὶ τὸν Βόσπορον.

Ὅταν λοιπὸν ἀναβαίνῃς ἢ καταβαίνῃς τὸν Βόσπορον, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θὰ ἴδῃς δύο φρούρια, τὸ ἓν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν τοῦ Βασπόρου ὄχθην καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὴν ἀσιατικὴν.

Τὸ φρούριον τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀσιατικὴν ὄχθην ὀνομάζεται Ἄνατὸλ Ἰσὰρ,

καὶ ἐκεῖνο τὸ ὄποιον εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ὄχθην λέγεται 'Ρούμελι 'Ισάρ.

— Τί θὰ εἰπῇ 'Ανατόλ 'Ισάρ, καὶ τί 'Ρούμελι 'Ισάρ;

— Τουρκιστὶ 'Ισάρ θὰ εἰπῇ φρούριον. Λοιπὸν 'Ανατόλ 'Ισάρ θὰ εἰπῇ φρούριον τῆς 'Ανατολῆς, καὶ 'Ρούμελι 'Ισάρ θὰ εἰπῇ φρούριον τῆς 'Ρούμελης.

Σημείωσε δὲ, Κίμων, ὅτι οἱ Τούρκοι 'Ρούμελην ὀνομάζουσι τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, καὶ 'Ανατόλ τὴν ἀσιατικὴν Τουρκίαν.

— Καὶ τί θὰ εἰπῇ 'Ρούμελι, πάππε μου;

— Οἱ Τούρκοι τοὺς Ἕλληνας τοῦ Βυζαντίου τοὺς ὀνομάζουσι 'Ρούμ, δηλ. 'Ρωμαίους, καὶ ἀπὸ τὸ 'Ρούμ ὀνόμασαν τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν 'Ρούμελην.

Τὸ 'Ανατόλ 'Ισάρ οἱ Τούρκοι τὸ εἶχον κτίσει πρὸ πολλοῦ, διότι καὶ πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ κυριεύτουν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὃ δὲ Σουλτάνος Μεχμέτ ἔκτισε τὸ 'Ρούμελι 'Ισάρ.

— Καὶ πότε ἔκτισεν αὐτὸ τὸ φρούριον;

— Ἦρχισεν αὐτὸ κτίζειν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1452.

— Καὶ διατί τὸ ἔκτισεν;

— Ἐπειδὴ εἶχε σκοπὸν νὰ πολιορκήσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἤθελε μὲν τὰ δύο αὐτὰ φρούρια νὰ γείνη κύριος τοῦ Βοσπόρου, καὶ νὰ

μὴν ἀφίνη νὰ στέλλωνται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οὔτε βοήθειαι οὔτε τροφαί.

225.

• Η Ἑ Ἀλώσις [τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι τὴν ἀνοιξὶν τοῦ 1452 ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ἤρχισε νὰ κτίζη τὸ Ῥούμελι Ἰσάρι.

Ἄλλὰ διὰ νὰ τελειώσῃ ταχέως αὐτὴ ἡ οἰκοδομὴ, κατέβη ἀπὸ τὴν Ἀνδριανούπολιν εἰς τὸν Βόσπορον, καὶ ἐπιστατοῦσεν ὁ ἴδιος.

— Καὶ δὲν τὸν ἐμπόδιζον οἱ Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ κτίσῃ τὸ φρούριον αὐτό;

— Βέβαια θὰ τὸν ἐμπόδιζον, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἐπειδὴ προέβλεπεν αὐτὸ ἔλαβε μαζὴ τοῦ ἀρκετοῦ στράτευμα καὶ ἔκαμε μὲ τοὺς Ἕλληνας διαφόρους μάχας.

Εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ φρουρίου εἰργάζοντο καθ' ἑκάστην χίλιοι ἄνθρωποι, τὸ φρούριον δὲ αὐτὸ ἐκτίσθη εἰς ἕξ μῆνας.

Ὅταν τὸ φρούριον ἐτελείωσεν, ὁ Σουλτάνος ἔβαλε μέγα εἰς αὐτὸ φρουρὰν ἀπὸ τετρακοσίων ἀνδρας, καθὼς καὶ ἓνα μέγα κανόνιον, τὸ ὁποῖον ἔρριπτε σφαίρας ἀπὸ πέτραν.

— Καὶ διατί δὲν μετεχειρίζοντο σιδηρᾶς σφαίρας, πάππε μου;

— Διότι τότε μόλις ἐφευρέθησαν τὰ κανόνια, ἀκόμη ὅμως ἦσαν ἀτελῆ, καὶ αἱ σφαῖραι ἐγίνοντο ἀπὸ πέτρας ἀντὶ νὰ γίνωνται ἀπὸ σίδηρον καθὼς σήμερον.

Ἡ φρουρὰ τοῦ Ῥούμελι Ἰσάρ εἶχε διαταγὴν νὰ μὴ ἀφίνη κανέν πλοῖον νὰ μεταβαίνη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Μ' ὄλον ὅτι δὲ κτεσκεύασε τὸ φρούριον αὐτὸ, ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ δὲν εἶχεν ὅμως κηρύξει ἀκόμη τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Καὶ ποῖος ἦτο τότε αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πάππε μου;

— Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὠνομάζετο Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος.

— Καὶ πότε ἐκήρυξε τὸν πόλεμον ὁ Σουλτάνος;

— Ὅταν ἐτελείωσε τὸ Ῥούμελι Ἰσάρ, δηλ. περὶ τὰ μέσα τοῦ 1452, ἀλλὰ ἡ τακτικὴ πολιορκία ἤρχισε μόνον μετὰ ἐννέα μῆνας.

— Καὶ τί ἔκαμεν ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ἀφοῦ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον;

— Περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου, μὲ πεντήκοντα χιλιάδας στρατὸν ἀπὸ τοῦ Ῥούμελι Ἰσάρ ἐστρατοπέδευσε ἐμπροσθεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔμεινε ὅμως ἐκεῖ μόνον τρεῖς ἡμέρας.

— Καὶ τί ἔκαμνεν εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ τῶν τριῶν ἡμερῶν;

— Παρατήρησε τὰ τεῖχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοὺς πύργους, τὸ χανδάκιον τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος καὶ ἔπειτα περὶ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

36.

Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος.

Ἐνῶ ὁ Σουλτάνος ἐκτιζε τὸ 'Ρούμελι Ἰσὰρ καὶ ἠτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἃς ἴδωμεν τί ἔκαμνεν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος.

— Τί ἔκαμνεν ὁ αὐτοκράτωρ, πάππε μου;

— Χρεωστῶ πρῶτον νὰ σοῦ εἶπω ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις εὐρίσκετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς μεγάλην παρακμὴν. Διὰ νὰ ἐννοήσῃς ὅμως τοῦτο καλλίτερον, θὰ σοῦ ἀναφέρω ἀριθμούς.

Λοιπὸν, εἰς τὰ 1452, ὅταν ἤρχιτεν ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ πρωτεύουσα αὐτῆ τοῦ Βιζαντινοῦ κράτους μόλις εἶχε 80,000 κατοίκους.

— Καὶ πόσους εἶχεν ἄλλοτε;

— Περισσότερους ἀπὸ πεντακοσίας χιλιά-

δης. Ἡ ἐλάττωσις δὲ τῶν κατοίκων ἠλάττωσεν εἰς τόσον βαθμὸν καὶ τὰ εἰσοδήματα τῆς αὐτοκρατορίας, ὥστε ὅτιν ὁ Κωνσταντῖνος ἔγεινεν αὐτοκράτωρ ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ τὰ χρήματα ἐκεῖνα μὲ τὰ ὁποῖα ἐχρεώσται νὰ φιλοδώρησῃ τοὺς στρατιώτας.

— Ἀλλὰ δὲν εἶχε εἰσοδήματα ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία;

— Ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκυρίευσεν ἅλην τὴν αὐτοκρατορίαν, εἰς τρόπον ὥστε ἔμεινε πλέον μόνη ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ μερικὰ ἀτήμικτα μέρη μέχρι τῆς Σηλυβρίας. Μ' ἄλλα ταῦτα ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἐπροσπάθησε μὲ κάθε τρόπον νὰ συνάξῃ ὅσον τὸ δυνατόν περιστότερον στράτευμα διὰ νὰ ἀντιταθῇ εἰς τὸν Σουλτάνον.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς παρετήρησεν ὅτι τὸ στράτευμά του δὲν ἦτον ἀρκετὸν, ἔστειλε καὶ ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς βασιλεῖς· κανεῖς ὁμοῦς δὲν τὸν ἐβοήθησε, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Λέοβοι ἀντὶ νὰ στείλουν χρήματα καὶ στρατιώτας εἰς τὸν Κωνσταντῖνον τὰ ἔστειλαν εἰς τὸν Σουλτάνον.

— Λοιπὸν κλένας Εὐρωπαϊοὺς ἡγεμόνων δὲν ἐβοήθησε τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον;

— Ὁχι. Διὰ νὰ ἡμεθα ἀληθεῖς χρεωστῶ νὰ

σου εἶπω ὅτι ἡ Δημοκρατία τῆς Βενετίας τοῦ ἔστειλε πέντε μόνον πλοῖα.

Καὶ εἰς Γενουάτης ὀνομαζόμενος Ἰωάννης Ἰουστινιανός, ἦλθε μόνος του μὲ δύο πλοῖα. Αὐτὴ ὅλη ὑπῆρξεν ἡ βοήθεια τὴν ὁποίαν οἱ Εὐρωπαϊοὶ ἠγεμόνες ἔστειλαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐνῶ διέτρεχε τὸν ἔτλητον κίνδυνον.

37.

Ἡ πολιορκία τῆς Ἐκωνσταντινουπόλεως.

— Τί πρᾶγμα ἦτον ἡ Ἐνετία, πάππε μου;

— Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ Ἐνετία, ἡ Βενετία ἦτον ἰσχυρὸν κράτος καὶ εἶχε πολὺ πολεμικὸν ναυτικόν. Επίσης ἰσχυρὰ ἦτο καὶ ἡ Γένουα. Καὶ αἱ δύο αὗται κί ἐπικράτειαι πρὸ πολλοῦ κατεστράφησαν, σήμερον δὲ καὶ ἡ Ἐνετία, καὶ ἡ Γένουα εἶναι ἀπλαῖ πόλεις τοῦ ἰταλικοῦ βασιλείου.

Ἐνῶ ὁ Κωνσταντῖνος ἐπροσπάθει εἰς μάτην νὰ συνάξῃ στρατὸν διὰ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τοὺς Τούρκους, ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐλάμβανεν ὅλα τὰ μέτρα ὅσα ἐχρειαζοντο διὰ νὰ πολιορκήσῃ καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Καὶ τί ἔκαμεν ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ, πάππε μου;

— Κατεγίνετο ἰδίως νὰ ἔχη μεγάλη κανόνια. Κατ' εὐτυχίαν του ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κατέφυγεν εἰς αὐτὸν ἓνας τεχνίτης Οὐγγρος, ὀνομαζόμενος Οὐρβανός, ὃ δὲ Σουλτάνος τὸν διέταξε νὰ τοῦ κατασκευάσῃ δώδεκα μεγάλα κανόνια, μετὰ τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῇ νὰ κρημνίσῃ τὰ τεῖχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Καὶ τὰ κατεσκευάσεν ὁ Οὐρβανός;

— Ναί. Ἰδίως κατεσκεύασεν ἓν κανόνιον κολλοσσαῖον τὸ ὁποῖον μάλιστα ἔστυρον ἑκατὸν τεσσαράκοντα βώδια. Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν δὲ τοῦ κανονίου αὐτοῦ λέγουν ὅτι ἐχρειάζοντο δύο χιλιάδες στρατιῶται.

Τὸ κανόνιον αὐτὸ ἐχύθη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, διηγοῦνται δὲ ὅτι ἐχρειάσθησαν δύο ὀλόκληροι μῆνες ἕως ὅτου νὰ τὸ μεταφέρουν ἀπὸ τὴν πόλιν ἐκείνην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ἠγάπα νὰ καταγίνεται πολὺ εἰς τὰ στρατιωτικά. Ἐνῶ λοιπὸν εὐρίσκετο εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐζωγράφισεν ὁ ἴδιος μετὰ τὴν χεῖρά του τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ τεῖχη τῆς, καὶ ἐδείκνυεν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς του εἰς ποῖα μέρη ἐχρεωστοῦσαν νὰ στήσουν τὰ κανόνια, καὶ εἰς ποῖον μέρος τὰς κλίμακας, διὰ νὰ ἐπιχειρήσουν τὴν ἔφοδον.

Τέλος ἔστειλε κατὰ τῆς Κωνσταντινουπό-

λεως εἰς τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου τοῦ 1453 πρῶτον τὸ πυροβολικόν, τὴν δὲ 23 Μαρτίου τοῦ ἰδίου ἔτους, ὅταν ἔμαθεν ὅτι τὰ κανόνια ἐπλησίαζον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐξεκίνησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν μὲ τὸ ἐπίλοιπον στρατεύμα του.

38.

Ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Καὶ πότε ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ἔφθασεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν;

— Τὴν 5 Ἀπριλίου τὸ πρῶτ' εὑρίσκετο δύο ἡμισυ μίλια μακρὰν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν δὲ ἐπαύριον, Παρασκευὴν, οἱ Τούρκοι ἀπεῖχον ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἓν μόνον μίλιον.

Τότε ἀφοῦ ἔκαμον τὴν προσευχὴν των ἤρχισαν τὴν πολιορκίαν, ἀλλὰ μόλις τὴν 11 Ἀπριλίου ἐτελείωσεν ἡ τοποθεσία τῶν κανονίων.

— Καὶ δὲν εἶχον στόλον οἱ Τούρκοι, πάμπε μου;

— Μάλιστα. Ὁ τουρκικὸς στόλος εὑρίσκετο εἰς τὴν Καλλίπολιν, ἔφθασε δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰς 12 Ἀπριλίου.

— Καὶ εἶχε πολὺ στρατεύμα ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ;

— Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ.

ὑπάρχουν διάφοροι γινῶμαι. Οἱ Τοῦρκοι λέγουν ὅτι ἦσαν μόνον ὀγδοήκοντα χιλιάδες στρατιῶται, οἱ δὲ χριττιανοὶ διηγοῦνται ὅτι ἦσαν τετρακόσιοι χιλιάδες.

Φαίνεται ὅμως πιθανότερος ὁ ἀριθμὸς τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ἑλλην ἱστορικὸς Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος.

— Καὶ αὐτὸς ὁ ἱστορικὸς εἰς πόσους ὑπολογίζει τοὺς Τούρκους;

— Εἰς ἑκατὸν ἑξήκοντα χιλιάδας μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον δεκαπέντε χιλιάδες Γενίτσαροι.

Τέλος ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Κάθε πρωὶ τὸ σύνθημα τοῦ πολέμου τὸ ἔδιδε τὸ μέγα κανόνιον περὶ τοῦ ὁποίου σοῦ ἀνέφερον. Ἄμα τὸ κανόνιον αὐτὸ ἐρρίπτετο οἱ Τοῦρκοι ἤρχιζον τὸν πόλεμον.

Ἄλλὰ διὰ νὰ γεμίσουν τὸ κανόνιον αὐτὸ ἐχρειάζοντο δύο ὄραι, εἰς τρόπον ὥστε κάθε ἡμέραν μόνις τὸ ἐρριπτον ἕξ ἢ ἑπτὰ φορές.

39.

Ἡ τουρκικὸς στόλος.

— Εἶχε πολλὰ πολεμικὰ πλοῖα ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ;

— Διηγοῦνται ὅτι εἶχε τετρακόσια πλοῖα, ἀπὸ αὐτὰ ὅμως μόνον ἑκατὸν ἦσαν πολεμικὰ καὶ τριακόσια φορτηγά.

Ὁ ναύαρχος τοῦ τουρκικοῦ στόλου ὠνομάζετο Μπαλτά Ὀγλοῦ Σουλεῦμάμπεϋ, καὶ ἦτο Βούλγαρος ὁ ὁποῖος ἔγεινε Τοῦρκος.

Ὁ τουρκικὸς στόλος ἤραξε λοιπὸν εἰς τὸ Διπλοκιόνιον, τὸ ὁποῖον σήμερον λέγεται Βεσί-κτασι.

Εἰς τὴν θέσιν σχεδὸν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει σήμερον ἡ γέφυρα τοῦ Καρακιοῦ, ὑπῆρχε τότε μεγάλη σιδηρᾶ ἄλυσος ἡ ὁποία ἔφθανεν ἀπὸ Γαλατᾶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ αὕτη ἐπομένως ἐμπόδιζε τὰ τουρκικὰ πλοῖα νὰ ἔμβουν εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον.

Μέσα ἀπὸ τὴν ἄλυσον αὕτην εὐρίσκετο ὁ στόλος τῶν Βυζαντινῶν, ὁ ὁποῖος ὅμως ἦτο πολὺ ἀσήμενος διότι ἐσύγκειτο μόνις ἀπὸ εἴκοσιν ἕξ πλοῖα, καὶ ἀπὸ αὐτὰ πάλιν δέκα μόνον ἦσαν ἑλληνικὰ καὶ δέκα ἕξ εὐρωπαϊκὰ.

— Καὶ εἶχε πολὺν στρατὸν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος;

== Οἱ στρατιῶταί του μόνις ὑπελογίζοντο εἰς ἑπτὰ χιλιάδας· ἐννοεῖς δὲ ὅτι τόσον στρατευμα ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπεραππισθῇ πόλιν τόσον μεγάλην ὁποία ἦτο ἡ Κωνσταντινούπολις.

Ἐνθυμεῖσαι, Κίμων, πότε ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ἤρχισε τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως;

— Μάλιστα, εἰς τὰς 6 Ἀπριλίου.

= Ποίου ἔτους;

— Τοῦ 1453.

— Ναί. Ἡ πολιορκία λοιπὸν ἐξηκολούθει μέχρι τῆς 20 Ἀπριλίου, ἀλλ' εἰς τὸ διάστημα τοῦτο δὲν ἔγεινε κανὲν κατώρθωμα λόγου ἄξιον. Τὴν πρωΐαν ὅμως τῆς 20 Ἀπριλίου ἕνα ἑλληνικὸν πλοῖον καὶ τρία Γενουητικὰ, ἔχοντα καὶ τὰ 4 ἑλληνικὴν σημαίαν, παρετηρήθησαν ὅτι ἤρχοντο ἀπὸ τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Σουλτάνος διέταξε τότε τὸν τουρκικὸν στόλον νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὰ τέσσαρα αὐτὰ πλοῖα, ὃ δὲ ναύαρχος Σουλεῦμάμπεη ἐκίνησεν ἀμέσως ἐναντίον των.

— Καὶ τὰ συνέλαβε;

= Ἐκαστὸν τεσσαράκοντα πέντε τουρκικὰ πλοῖα ὤρμησαν ἐναντίον τῶν τεσσάρων ἑλληνικῶν καὶ ἤρχισε τότε ναυμαχία ἡ ὁποία διήρκεσε τρεῖς ὥρας, χωρὶς τίποτε νὰ κατορθώσουν τὰ τουρκικὰ πλοῖα.

Οἱ Ἕλληνες παρετήρουν ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως τὴν ναυμαχίαν αὐτὴν μὲ ἀγωνίαν, οἱ δὲ Τοῦρκοι συνήχθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ παραθαλάσσιον καὶ ἐπερίμενον μὲ περιέργειαν τὸ ἀποτέλεσμα.

= Καὶ τί ἀπέγεινεν;

= Ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ἔτρεξε καὶ αὐτὸς

εἰς τὸ παραθλάσσιον πλησίον εἰς τὸ σημερινὸν Μακρίκιοι διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὴν ναυμαχίαν, ἐπειδὴ δὲ τὰ τουρκικὰ πλοῖα δὲν κατῴρθωνον νὰ συλλάβωσι τὰ ἑλληνικὰ, ἀπὸ τὸν θυμὸν τοῦ ὀ Σουλτάνος ὤρμησε μὲ τὸ ἄλογόν τοῦ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, ἣ ὁποία εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ἦτο πολὺ βαθεῖα, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἔλθῃ πρὸς βοήθειαν τοῦ στόλου καὶ ἔβρεξε τὰ φορέματά τοῦ.

10.

• Η πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Καὶ ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα, πάππε μου;

— Ὁ τουρκικὸς στόλος δὲν κατῴρθωσε νὰ συλλάβῃ ἢ νὰ βυθίσῃ τὰ τέσσαρα πλοῖα, μολονότι οἱ Τοῦρκοι ἐπολέμησαν μὲ μεγάλην γενναϊότητα, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Βεσίκτασι.

Ὁ Σουλτάνος ἀπὸ τὸν θυμὸν τοῦ πρῶτον ἠθέλησε νὰ παλουκώσῃ τὸν ναύαρχον, ἐπειδὴ ὅμως τὸν παρεκάλεσαν οἱ πασσάδες τοῦ ἐχάρυσεν τὴν ζωήν.

Ἐμοίρασεν ὅμως τὴν περιουσίαν τοῦ εἰς τοὺς γενιτσάρους καὶ περιπλέον διέταξε νὰ τοῦ δόσουν ἑκατὸν ραβδισμούς.

Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι μεταξὺ τοῦ Γαλατᾶ

Θ ΠΑΠΠΟΣ

Β.

καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σχεδὸν εἰς τὸ μέ-
ρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἡ γέφυρα τοῦ
Καράκιοι ὑπὲρ εἰσιδηρᾶ ἄλυστος, καὶ αὐτὴ ἐμ-
πόδιζε τὰ τουρκικὰ πλοῖα νὰ ἔμβουν εἰς τὸν
λιμένα τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἀλλὰ δὲν ἔσπανεν αὐτὴ ἡ ἄλυστος ἀπὸ τοῦ
πολὺ βάρους;

= Ἐχει δίκαιον, Κίμων, ἀλλὰ ἡ ἄλυστος
αὐτὴ δὲν ἦτο μονοκόμματος.

= Πῶς ἦτο λοιπόν;

— Ἦτο μικρὴ ἄλυστος αἱ ὁποῖαι συνεδέον-
το μεταξὺ των μὲ μεγάλους κορμούς δένδρων.
Τὰ ξύλα αὐτὰ ὀλιγόστευον τὸ βᾶρος τῆς ἄ-
λύστου καὶ περιπλέον τὴν ἐκρατοῦσαν εἰς τὴν ἐ-
πιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ὁ Σουλτάνος τότε ἐσυλλογίσθη μὲ ποῖον τρό-
πον νὰ ἐμβάσῃ τὸν στόλον του μέσα εἰς τὸν
Κεράτιον κόλπον.

Καθὼς σοῦ εἶπον, Κεράτιος κόλπος λέγεται
ὁ λιμὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τὴν γέ-
φυραν τοῦ Γαλατᾶ ἕως τὸν Κεᾶτ χανέ.

= Καί διατί λέγεται Κεράτιος;

= Διότι ἔχει σχῆμα κέρατος.

Τὰ πλοῖα τῶν ἀρχαίων, Κίμων, δὲν ἦσαν τό-
σον μεγάλα ὅσον εἶναι σήμερον. Ἐπομένως

Σουλτάνος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μεταφέρῃ τὸν στόλον του ἀπὸ τὸ Βεσίκτασι εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον διὰ ξηρᾶς.

== Καὶ τὸ κατώρθωσε;

--- Ναι, καθὼς θὰ ἰδῆς μετ' ὀλίγον.

41.

Μεταφορὰ τοῦ τουρκικοῦ στόλου
διὰ ξηρᾶς.

== Σοῦ εἶπαν, Κίμων, ὅτι ὁ τουρκικὸς στόλος ἦτον ἀραγμένος εἰς τὸ Βεσίκτασι.

Μεταξὺ τοῦ Βεσίκτασι, ἢ μᾶλλον μεταξὺ τοῦ Δολμαῖ-βαξέ καὶ τοῦ Σταυροδρομίου, ὑπάρχει μικρὸς ἀνήφορος, εἰς τὸν ὁποῖον σήμερον εὐρίσκεται ἡ γερμανικὴ πρεσβεΐα καὶ τὸ τουρκικὸν νεκροταφεῖον.

--- Τί λέγεται Δολμαῖ-βαξές;

— Παλάτιον Σουλτανικὸν κτισμένον πλησίον τῆς θαλάσσης εἰς Βεσίκτασι. Μετὰ τὸν ἀνήφορον τοῦ Δολμαῖ-βαξέ ὑπάρχει μικρὰ πεδιάς, ἔπειτα ἔρχεται μικρὸς κατήφορος, ὁ ὁποῖος φθάνει ἀπὸ τὸ μέρος σχεδὸν εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται σήμερον ὁ κῆπος τῆς Δημαρχίας εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ταταούλων, οἱ ὁποῖοι λέγονται Γενί Σεΐρ.

Ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο ἕως εἰς τὸν Κατίμπασα ὑπάρχει δερῆς, δηλ. ξηροπόταμος.

Ἐννοεῖς ὅτι, ὅταν ἐγίνοντο ὅσα σοῦ διηγοῦμαι, τὸ Σταυροδρόμιον ἦτον ὅλως διόλου ἀκατοίκητον, ὑπῆρχον δὲ ὀλίγαι μόνον οἰκίαι εἰς τὸν Γαλατᾶν.

Ὁ Σουλτάνος λοιπὸν διέταξε νὰ καθαρίσουν ὅλον τὸ διάστημα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ Δολμά-βαξῆ καὶ τοῦ Κατῖμ-πασᾶ.

— Πῶς τὸ ἐκαθάρισαν;

— Ἐξερίζωσαν τὰ δένδρα καὶ τὰ χαμῶδενδρα καὶ ἐσήκωσαν τὰς πέτρας. Ἐπειτα ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ ἔστρωσαν μὲ σανίδας καὶ ὑπὸ τὰ δύο μέρη τοῦ ξυλίνου αὐτοῦ δρόμου ἔβαλον ὑψηλὰς κιγκλίδας, δηλ. κάγκελα.

Περιπλέον αὐτὸντὸν ξύλινον δρόμον τὸν ἄλειψαν μὲ ἄλειμμα διὰ νὰ γλυττροῦν εὐκόλα τὰ πλοῖα.

Δι' αὐτοῦ τοῦ δρόμου ἐβδομήκοντα δύο τουρκικὰ πλοῖα μετεφέρθησαν διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τὸ Βεσίκτασι εἰς τὸν Κατῖμ πασᾶν, τὴν νύκτα τῆς 21 πρὸς τὴν 22 Ἀπριλίου. Μεγάλως δὲ ἐξεπλάγησαν οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅταν ἐξυπνήσαντες τὴν πρωίαν τῆς 22 εἶδον τὸν τουρκικὸν στόλον ἐντὸς τοῦ Κερκ-τίου κόλπου.

— Καὶ τί ἔκαμον τότε οἱ Ἕλληνες;

— Ἀπεφάσιταν μὲ τὰ πλοῖά των νὰ κάψουν τὸν τουρκικὸν στόλον, ἀλλ' οἱ Γεννοῦχοι,

κάτοικοι τοῦ Γαλατῆ, ἐπρόδωσαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅταν δὲ τὴν νύκτα τὰ ἑλληνικὰ πυρπολικὰ ἐξεκίνησαν διὰ νὰ πυρπολήσουν τὸν τουρκικὸν στόλον, ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι ἦσαν εἰδοποιημένοι, ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν ἑλληνικῶν πυρπολικῶν καὶ τὰ κατέσρεψαν.

42.

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπολιόρχουν τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, πρώτην δὲ σπουδαίαν ἔφοδον ἔκαμον εἰς τὰς 7 Μαΐου σχεδὸν περὶ τὸ μεσονύκτιον. Τριάκοντα χιλιάδες Τοῦρκοι ὤρμησαν εἰς τὰ τείχη, οἱ Ἕλληνες ὁμῶς τοὺς ἀπέκρουσαν καὶ ἐπροξένησαν εἰς αὐτοὺς σημαντικὰς ζημίας.

— Καὶ τί ἔκαμον τότε οἱ Τοῦρκοι;

— Πεντήκοντα χιλιάδες Τοῦρκοι ἔκαμον δευτέραν ἔφοδον κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Πότε;

— Εἰς τὰς 12 Μαΐου τὸ μεσονύκτιον. Ἐξ ἡμέρας μετὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν ἔφοδον οἱ Τοῦρκοι κατεσκεύαζαν τὴν νύκτα πλησίον εἰς τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ξύλινον πύργον, ἀπὸ τὸν πύργον δὲ τοῦτον πολεμοῦν-

τες ἐπροξένουν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως μεγάλας ζημίας.

Περὶ πλέον τὴν 18 Μαΐου οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὸν πύργον τοῦτον ἐγέμισαν μέρος τοῦ χάνδακος, ὁ ὁποῖος ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἀκόμη ὀλόγουρα εἰς τὰ τεῖχη, ἔβαλον κλίμακας καὶ ἤρχισαν ν' ἀναβαίνουν εἰς τὰ τεῖχη, ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐδίωξαν.

Ὅσα μέρη τοῦ τείχους οἱ Ὀθωμανοὶ μὲ τὰ κανονιά των ἐκρήμνιζον τὴν ἡμέραν, οἱ Ἕλληνες τὰ ἐκτιζον τὴν νύκτα.

Ἐπειτα οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν νὰ κατασκευάζουν ὑπονόμους διὰ νὰ ἀνατινάξουν τὰ τεῖχη εἰς τὸν ἀέρα, οἱ Ἕλληνες ὅμως κατεσκευάζον καὶ αὐτοὶ ἄλλας ὑπονόμους, μὲ τὰς ὁποίας κατέστρεφον τὰς τουρκικὰς.

— Τί θὰ εἶπῃ ὑπόνομος, πάππε μου;

— Ὑπόγειον τὸ ὁποῖον κατασκευάζουν ἐν καιρῷ πολέμου, βάζουν εἰς αὐτὸ πυρίτιδα, θέτουν φωτιά, καὶ τοιουτοτρόπως καταστρέφουν ὅ,τι εὐρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὸ ὑπόγειον.

Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐκουράζοντο, ἐνῶ οἱ Τοῦρκοι ἐγίνοντο τολμηρότεροι.

Τέλος, ὁ Σουλτάνος ἀροῦ εἶδεν ὅτι ὁ στρατός του εἶναι πρόθυμος νὰ κάμῃ καὶ τετάρτην ἔφοδον, ἀνήγγειλε τὴν 26 Μαΐου ὅτι ἡ γενικὴ ἔφο-

δος κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θὰ ἐγίνετο εἰς τὰς 26 Μαΐου, διέταξε δὲ εἰς τὸ μετὰ τοῦτο νὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ μέτρα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐφόδου.

Διὰ νὰ καταστήσῃ ὁ Σουλτάνος τοὺς στρατιώτας του προθυμοτέρους καὶ γενναιοτέρους, ὑπεσχέθη ὅτι ἅμα κυριεύσουν τὴν Κωνσταντινούπολιν, χαρίζει εἰς αὐτοὺς τρεῖς ἡμέρας διὰ νὰ λάβουν ὅ,τι θέλουν.

«Ὅλοι, εἶπεν, οἱ θησαυροὶ τῆς πόλεως καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι ἰδικοί σας. Ἐγὼ θέλω μόνον τὰ τείχη καὶ τὰ κτίρια».

43.

Ἡ ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ εἰδησις αὕτη μεγάλως ηὐχαρίστησε τοὺς στρατιώτας, ἡ δὲ χαρὰ των ἠύξανεν ὅσον τὰ τουρκικὰ κανόνια ἐκρήμνιζον περισσότερον τὸ τεῖχος.

Τὸ ἑσπέρας τῆς 26 Μαΐου οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν χαρὰν των ἐφωταγώγησαν ὅλον τὸ στρατόπεδον καὶ τὸν τουρκικὸν στόλον.

Τὴν ἑσπέραν τῆς 27 Μαΐου τὰ τουρκικὰ κανόνια ἐπροξένησαν νέας ζημίας εἰς τὰ τείχη. Τὸ ἑσπέρας τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον ἐφωταγώγηθη καὶ πάλιν, χιλιάδες δὲ Δερβίσιδες, περι-

φερόμενοι μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν, ἔλεγον πρὸς αὐτοὺς ὅτι ὅποιος μὲν ἀποθάνει εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον θά ὑπάγη εἰς τὴν παράδειτον, ὅποιος δὲ ζήσῃ θά ἀποκτήσῃ ἄπειρα πλοῦτη.

Τὴν 28 Μαΐου ὁ Σουλτάνος διέταξε νὰ προσευχηθοῦν ὅλοι οἱ στρατιῶται, καὶ νὰ ἐτοιμασθοῦν διὰ τὴν γενικὴν ἔφοδον, ἡ ὁποία ἐρόκειτο νὰ γείνη τὴν πρωΐαν τῆς 29 Μαΐου.

Τὸ ἑσπέρας τῆς 28 Μαΐου τὸ στρατόπεδον ἐφωταγωγήθη διὰ τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν φοράν, τὰ δὲ μεσάνυκτα ἔσβουσαν τὰ φῶτα καὶ οἱ στρατιῶται ἀνεπαύθησαν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὸ διάστημα τῶν τριῶν αὐτῶν ἡμερῶν ἦσαν ἀπηλπισμένοι, διότι ἐθεώρουν βεβαίαν τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως.

Οὐχ ἦττον οἱ στρατηγοὶ ἐλάμβανον ὅλα τὰ μέτρα διὰ ν' ἀποκρούσουν τὴν ἔφοδον, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν λαὸν διέταξε τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς καλογήρους νὰ περιέλθουν μὲ τὰς ἱερὰς εἰκόνας τὰ τείχη τῆς πόλεως, παρακαλοῦντες τὸν Θεὸν νὰ τοὺς σώσῃ.

Τὴν 28 Μαΐου, ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἀφοῦ ἐπεθεώρησε διὰ τελευταίαν φοράν τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀπεσύρθη διὰ νὰ συντάξῃ τὴν δια-

θήκην του, διότι ἐθεώρει τὸν θάνατόν του βέβαιον, ἔπειτα ἐσύναξεν ὅλους τοὺς στρατηγοὺς, παρεκίνησεν αὐτοὺς νὰ πολεμήσουν μέχρι τελευταίας στιγμῆς, ὡμολόγησεν ὅτι ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἀπήλπισεν, ἠύχαριστησιν αὐτοὺς δι' ὅσα εἶχον πράξει, ἔπειτα μετέβη, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς στρατηγοὺς, εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν καὶ ἐκεῖ μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Σοφίαν μετέβη εἰς τὸ παλάτιον, ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τοὺς αὐλικούς καὶ τοὺς ὑπηρέτας του, τὸ δὲ μεσονύκτιον ἐπεθεώρησε καὶ πάλιν διὰ τελευταίαν φοράν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως.

44.

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Εἰς τὰς δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον οἱ Τούρκοι ἐπεχείρησαν γενικὴν ἔφοδον κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως χωρὶς ν' ἀναγγεῖλωσιν αὐτὴν δι' οὐδενὸς σημείου, καθὼς ἔκαμνον μέχρι τοῦδε.

Ἡ κυριωτέρα ἔφοδος ἐγένετο ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς.

Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ὁ Σουλτάνος εἶχε παρατάξει τρία σώματα.

Τὸ ἐν ἀπὸ αὐτὰ ἦσαν νεοσύλλεκτοι, τὸ δευτερον ἄτακτοι στρατιῶται καὶ τὸ τρίτον Γενίτσαροι.

Πρῶτοι ὤρμησαν εἰς τὰ τεῖχος οἱ νεοσύλλεκτοι, μόνον διὰ νὰ κουράσουν τοὺς Ἕλληνας, τὸ δὲ χανδάκιον τοῦ τείχους σχεδὸν ἐγέμισεν ἀπὸ τὰ πτώματά των. Ὅταν οἱ νεοσύλλεκτοι ἤρχισαν νὰ φεύγουν ὁ Σουλτάνος διέταξε νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ τείχους οἱ ἄτακτοι, αὐτοὶ δὲ ὡς ἐκ τῆς ὀρμῆς μὲ τὴν ὁποίαν ἐξεκίνησαν ἔλαβον καὶ πάλιν μαζῆ των τοὺς φεύγοντας νεοσυλλέκτους.

Ἐντὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἀνήγγειλον τὸν κίνδυνον καὶ προσεκάλουν τοὺς πολίτας νὰ τρέξουν εἰς τὰ τεῖχη.

Καὶ τῶν ἀτάκτων ἡ ἔφοδος ἀπεκρούσθη· τελευταῖον δὲ ὤρμησαν εἰς τὰ τεῖχη οἱ Γενίτσαροι μετὰ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε καὶ αὐτὸς ὁ Σουλτάνος καὶ οἱ ἀνώτεροι στρατηγοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ.

Οἱ Γενίτσαροι, διηγοῦνται οἱ ἱστορικοὶ, δὲν ἐπολέμουν πλέον ὡς ἄνθρωποι ἀλλ' ὡς λέοντες· ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως

ὄσον κουρασμένοι καὶ ἂν ἦσαν ἀπέκρουσαν καὶ τὴν τρίτην καὶ τρομερὰν αὐτὴν ἔφοδον, χιλιάδες δὲ πολλαὶ ἐφονεύθησαν εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς ἐφόδους.

Ἐἶχεν ἤδη ἐξημερώσει ἡ 29 Μαΐου, καὶ ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐκυματοῦσεν ἀκόμη εἰς τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ἐκυματοῦσε φεῦ! διὰ τελευταίαν φοράν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἤρχισε νὰ λαμβάνη θάρρος καὶ νὰ φωνάζῃ «Στρατιῶται καὶ ἀδελφοί, ἰδική μας εἶναι ἡ νίκη,» ἀλλ' ἐνῶ ἔλεγεν αὐτὰ ἐπληρώθη ἀπὸ τουρκικὸν βέλος ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ Ἰωάννης ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἀπεσύρθη διὰ νὰ δέσῃ τὴν πληγὴν του.

Καθὼς ἀπεσύρθη ὁ ἀρχηγός, διεδόθη εὐθὺς ἡ εἶδησις ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Ἡ ἀποχώρησις τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἡ εἶδησις αὕτη κατετρόμαξαν τοὺς Ἕλληνας, οἱ δὲ Τοῦρκοι, οἱ ὅποιοι ἐννόησαν αὐτὴν τὴν σύγχυσιν ἐπανέλαβον τὴν ἔφοδον μετὰ μεγαλειτέρου πείσματος.

45.

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Τέλος τί ἀπέγεινεν; ἠρώτησεν ὁ Κίμων.

— Εἰς Γενίτσαρος ὀνομαζόμενος Χασάν, ἄνθρωπος πελώριος ὤρμησεν εἰς τὰ τείχη, τοῦτον δὲ ἠκολούθουν ἄλλοι τριάκοντα.

Ἐκ τούτων οἱ Ἕλληνες ἐκρήμνισαν ἀπὸ τὰ τείχη δεκαοκτῶ, ὁ Χασάν ὅμως κατώρθωσε καὶ πάλιν ν' ἀναβῆ, μαζ' ἣ δὲ μὲ αὐτὸν τὴν φορὰν αὐτὴν ἀνέβησαν καὶ πολλοὶ Τοῦρκοι.

Τότε ἤρχισεν ἐπάνω εἰς τὰ τείχη τρομερὸς πόλεμος, οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ πάλιν κατώρθωσαν ν' ἀποκρούσουν τὸν Χασάν.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ Τοῦρκοι ἐφρονεύθησαν οἱ ἄλλοι ἀπεσύρθησαν.

— Καὶ ἐμπατιώθη ἡ ἐφοδος τῶν Τούρκων;

— Ὅχι. Αὐτοὶ ἐπετέθησαν καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη, τελευταῖον δὲ εἰσῆλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Εἰσῆλθον ἐξ ἐφόδου;

— Ὅχι. Εἰς ἓν μέρος ὑπῆρχε μία μικρὰ ὑπόγειος θύρα εἰς τὰ τείχη, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ἐλησμόνησαν νὰ κλείσουν.

Εἰς Ὀθωμανὸς ἀνεκάλυψε κατὰ τύχην αὐτὴν τὴν θύραν καὶ δι' αὐτῆς ἐμβῆκαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, πρῶτον μὲν πεντήκοντα Ὀθωμανοὶ καὶ ὕστερον περισσότεροι.

Ὅσοι ἐμβῆκαν πρῶτοι ἐβοήθησαν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἔμβουν ἀπὸ τὰ τείχη, ὅτε δὲ ἔγειναν πολλοί, ὥρμησαν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἐπολεμοῦσεν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος μὲ τοὺς στρατιώτας του.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔκαμε νέαν καὶ ἰσχυροτέραν ἔφοδον, μετ' ὀλίγον δὲ ὁ αὐτοκράτωρ περιεκυκλώθη πανταχόθεν ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς.

Τότε ἀπηλπίσθη, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, ἔωρμησεν εἰς τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ὑπῆρχον περισσότεροι Ὀθωμανοὶ καὶ ἐπολέμησεν ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης.

— Καὶ τί ἀπέγεινεν;

— Οἱ περισσότεροι ἀξιωματικοὶ του εἶχον φανευθῆ, οἱ δὲ ἄλλοι παρεσύρθησαν ἀπὸ τὸ πλῆθος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ αὐτοκράτωρ ἐφώναξε λέγουσι «Δὲν ὑπάρχει χριστιανὸς νῦν κόψῃ τὴν κεφαλὴν μου!» Ἄλλοι πάλιν λέγουσιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἐφώναξεν «Ἡ Κωνσταντινούπολις κυριεύεται καὶ ἐγὼ ἀκόμη ζῶ;»

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἑνὸς Τοῦρκου τὸν ἐπλήγωσεν εἰς τὸ πρόσωπον, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τὸν ἐπλήγωσε καὶ αὐτός. Ἄλλος τότε Τοῦρκος στρατιώτης τὸν ἐπλήγωσεν ἐκ τῶν ὀπίσθεν, καὶ τὸν ἐρόνευτε.

Τί συνέβη μετὰ ταῦτα δύναται, Κίμων, νὰ τὸ φαντασθῆς.

Οἱ Ὀθωμανοὶ, καθὼς ὑπεσχέθη ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ, διήρπαζον ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια τὰς οἰκίας, τὰς ἐκκλησίας, τὰ καταστήματα καὶ

τὰ λοιπὰ, τέλος δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔγεινε πρωτεύουσα τοῦ τουρκικοῦ κράτους.

46.

Οἱ Σουλτάνοι

τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

— Ἐνθυμεῖσαι, Κίμων, πῶς ὠνομάζεται ὁ Σουλτάνος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐκυρίευσεν τὴν Κωνσταντινούπολιν;

— Μάλιστα, πάππε μου, ὠνομάζεται Σουλτάνος Μεχμέτ ὁ δεύτερος.

— Ἐνθυμεῖσαι πότε ἐγεννήθη;

— Εἰς τὰ 1429 μετὰ Χριστόν.

— Καὶ ποῦ ἐγεννήθη;

— Εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἡ ὁποία τότε ἦτο ἡ πρωτεύουσα τῶν Τούρκων.

— Μάλιστα. Γνωρίζεις δὲ πῶς ὠνομάζεται ἡ οἰκογένεια τοῦ Σουλτάνου;

— Ὁχι.

— Ὀνομάζονται Ὀσμανίδαι, διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐσύστησε τὸ ὀθωμανικὸν κράτος ὠνομάζεται Ὀσμάν.

— Καὶ πότε ἐγεννήθη ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν, πάππε μου;

— Ἐγεννήθη εἰς τὰ 1259, ἔγεινε Σουλτάνος εἰς τὰ 1300, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰ 1326.

Δηλαδή ἐβασίλευσε μόνον 26 ἔτη. Ὡστε ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ ὁ δεύτερος ὁ ὁποῖος ἐκυρίευσεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἦτον ἑβδόμος Σουλτάνος.

— Γνωρίζεις δὲ πῶς λέγεται ὁ σημερινὸς Σουλτάνος;

--- Ὅχι, πάππε μου.

--- Λέγεται Σουλτάνος Ἀβδούλ Χαμίτ. Καὶ εἰξεύρεις πόσοι Σουλτάνοι ἐβασίλευσαν ἀφ' ὅτου ἐσχηματίσθη τὸ τουρκικὸν κράτος ἕως σήμερον;

— Ὅχι.

--- Ἐβασίλευσαν τριάκοντα τέσσαρες Σουλτάνοι. Ὡστε ὁ σημερινὸς Σουλτάνος εἶναι ὁ τριακοστὸς τέταρτος.

= Καὶ πόσων ἐτῶν εἶναι ὁ Σουλτάνος Χαμίτ;

= Ἐγεννήθη τῷ 1842 Σεπτεμβρίου 22, ὥστε σήμερον εἶναι τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν.

Καὶ πῶς ὠνομάζετο ὁ πατὴρ τοῦ Σουλτάνου Χαμίτ;

--- ὠνομάζετο Σουλτάνος Ἀβδούλ Μετζίτ.

--- Πότε ἐγεννήθη καὶ πότε ἀπέθανεν;

— Ἦτον υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ. Καὶ ἐνθυμεῖσαι τί ἔκαμεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος;

— Μάλιστα. Κατέστρεψε τὸ τάγμα τῶν Γενιτσάρων.

— Καὶ πότε κατέστρεψε τοὺς Γενιτσάρους;

— Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1826. Ὁ δὲ Σουλτάνος

Ἀβδούλ Μετζίτ, ὁ πατήρ τοῦ σημερινοῦ Σουλτάνου, ἐγεννήθη τῷ 1823, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῷ 1839 καὶ ἀπέθανε τῷ 1861.

47.

● Σουλτάνος Χαμίτ.

— Εἶπατε, πάππε μου, ὅτι ὁ Σουλτάνος Ἀβδούλ Μετζίτ ἀπέθανεν εἰς τὰ 1861. Ποῖος λοιπὸν ἐβασίλευσεν ὕστερον ἀπὸ αὐτόν;

— Ὁ ἀδελφός του Ἀβδούλ Ἀζίζ.

— Ἀλλὰ διατί ἐβασίλευσεν ὁ ἀδελφός του ἀφοῦ εἶχεν υἱούς;

— Διότι, κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, διάδοχος τοῦ Σουλτάνου δὲν εἶναι ὁ υἱός του ἀλλὰ οἱ ἀδελφοί του.

— Καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Σουλτάνος Ἀβδούλ Ἀζίζ;

— Τὸν ἐβγαλαν ἀπὸ τὸν θρόνον εἰς τὰς 30 Μαΐου 1876. Ἀπέθανε δὲ μετὰ ἓνα σχεδὸν μῆνα ἠελ. εἰς τὰς 4 Ἰουλίου τοῦ ἰδίου ἔτους.

— Καὶ ποῖος ἐβασίλευσεν ὕστερον ἀπὸ τὸν Σουλτάνον Ἀβδούλ Ἀζίζ;

— Ὁ μεγαλειότερος υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σουλτάνου Μετζίτ, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Σουλτάνος Μουράτ. Ἀλλὰ τὸν Σουλτάνον Μουράτ τὸν κατεβίβασαν ἀπὸ τὸν θρόνον μετὰ τρεῖς ἀκριβῶς μῆνας ἀφ' ὅτου ἔγεινε Σουλτάνος, ἠελ.

εις τὰς 30 Αὐγούστου τοῦ 1876, τὸν διεδέχθη δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὁ ἀδελφὸς του Ἀβδούλ Χαμίτ, ὁ ὁποῖος βεβαίως ἀκόμη καὶ σήμερον. Διάδοχος δὲ τοῦ θρόνου εἶναι ὁ Μεχμέτ Ῥεσάτ ἐφέντης, ἀδελφὸς τοῦ σημερινοῦ Σουλτάνου.

— Καὶ ποίαν ἡλικίαν ἔχει ὁ Μεχμέτ Ῥεσάτ ἐφέντης;

— Ἐγεννήθη τὸν Νοέμβριον τοῦ 1844, ὥστε σήμερον εἶναι 39 ἐτῶν.

— Ἐχει ἄλλους ἀδελφούς ὁ Σουλτάνος;

— Μάλιστα. Ἐχει πέντε ἀδελφούς καὶ ἕξ ἀδελφάς. Θέλεις νὰ μάθῃς πῶς λέγονται οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Σουλτάνου;

— Ναί.

— Λοιπὸν ἐκτὸς τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τὸν ὁποῖον διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον ὁ Σουλτάνος Χαμίτ, καὶ τοῦ Ῥεσάτ ἐφέντη, ὁ ὁποῖος εἶναι διάδοχος τοῦ θρόνου, ὁ Σουλτάνος ἔχει ἀκόμη τρεῖς ἄλλους ἀδελφούς.

— Πῶς ὀνομάζονται αὐτοὶ οἱ ἀδελφοί;

— Ὁ πρῶτος ὀνομάζεται Ἀχμέτ Κεμαλεδδὶν ἐφέντης, καὶ ἐγεννήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1847, ὥστε εἶναι σήμερον 36 ἐτῶν. Ὁ δεύτερος ὀνομάζεται Νουρεδδὶν ἐφέντης· ἐγεννήθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1851, καὶ εἶναι σήμερον 32 ἐτῶν.

Ὁ δὲ μικρότερος ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου ὀνομάζεται Σουλεϊμάν ἐφένδης, ἐγεννήθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1861, καὶ εἶναι σήμερον 22 ἐτῶν.

48.

Κωνσταντινούπολις.

— Εἰξεύρεις βέβαια, Κίμων, ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ τουρκικοῦ κράτους.

— Μάλιστα. Ἡ Κωνσταντινούπολις.

— Καὶ ποῦ εὐρίσκεται;

— Εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Θράκης. Πολὺ ὅμως ἐπιθυμῶ νὰ μοῦ εἰπῆτε, πάππε μου, πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Κωνσταντινούπολις.

— Δυστυχῶς, Κίμων, δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ σὲ εὐχαριστήσω.

— Διατί, πάππε μου;

— Διότι οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔχουν γραφεῖον στατιστικῆς.

— Καὶ τί λέγεται γραφεῖον στατιστικῆς;

— Τὸ γραφεῖον ἐκτείνει τὸ ὁποῖον ἔργον ἔχει νὰ μετρά τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων, καὶ τῶν χωρίων ἐνὸς κράτους, καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα.

Μερικοὶ ὑπολογίζουσι ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει ἐν ἑκατομμύριον κατοίκους, ἄλλοι πάλι

λιν λέγουν ὅτι ἔχει μόνον ἑξακοσίας χιλιάδας, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑπτακοσίας χιλιάδας.

— Πῶς τὸ καταλαμβάνετε αὐτὸ, πάππε μου;

— Ἴδου πόθεν τὸ συμπεραίνω. Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ζυμόνεται κάθε ἡμέραν τριακόσια πενήκοντα χιλιάδες ὀκάδες ἄρτου.

— Καὶ ποίαν σχέσιν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη ὁ ἄρτος μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως;

— Μὴ βιάζεσαι καὶ θὰ τὸ μάθης ἀμέσως.

Ἐπιτίθεται ἀφ' ἑτέρου ὅτι εἰς κάθε ἄνθρωπον ἀναλογεῖ ἡμισυ ἄρτος.

— Ἄλλ' ἐγὼ, πάππε μου, δὲν τρώγω ἡμισυ φωμίον.

— Ναί, σὺ δὲν τρώγεις, Κίμων, ἡμισυ φωμίον, καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ δὲν τρώγουν φωμίον καθόλου, λησμονεῖς ὅμως ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι μόλις χορταίνουσι μὲ ἐν φωμίον τὴν ἡμέραν.

— Καὶ ποῖοι εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι;

— Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται. Αὐτοὶ τρώγουν πολὺ φωμίον καὶ διότι κοπιᾶζουσι περισσότερο, καὶ διότι οἱ δυστυχεῖς δὲν τρώγουν πολλὰ φαγητά.

Οἱ δυστυχεῖς ἐργάται, ὡς καὶ πολλοὶ πτωχοί, Κίμων, εἶναι εὐτυχεῖς ὅταν μὲ τὸ ψωμίον ἔχουν νὰ φάγουν καὶ ὀλίγον τυρί. Εἶναι δὲ βασιλεῖς ὅταν ἔχουν φαγητὸν ἀπὸ κρέας, τὸ ὁποῖον συμβαίνει σπάνια.

Παραδέχεσαι τώρα, Κίμων, ὅτι εἰς κάθε κάτοικον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναλογεῖ ἡμισυ ψωμίον κάθε ἡμέραν;

— Μάλιστα.

— Ἀλλὰ διὰ νὰ κατασκευάζωνται κάθε ἡμέραν τριακόσiai πεντήκοντα χιλιάδες ψωμιά, τοῦτο θὰ εἴπῃ, ἀφοῦ παραδέχεσαι αὐτὴν τὴν ἀναλογίαν, ὅτι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατοικοῦν περίπου ἑπτακόσiai χιλιάδες ψυχαί.

Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι ἡ Τουρκία διαιρεῖται εἰς εὐρωπαϊκὴν καὶ εἰς ἀσιατικὴν.

— Μάλιστα. Γνωρίζεις ἴσως ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ Τουρκία σχηματίζεται ἀπὸ πολλὰς ἐπαρχίας.

— Μάλιστα.

— Ἐνθυμεῖσαι πῶς λέγονται αὐταὶ αἱ ἐπαρχίαι;

— Λέγονται Θράκη, εἰς τὴν ὁποίαν, καθὼς εἶπομεν, ὑπάρχει ἡ Κωνσταντινούπολις, Βουλγαρία, Μακεδονία, Ἀλβανία, Ἡπειρος, καὶ Κρήτη.

— Δέν ὑπῆρχον ἄλλαι ἐπαρχίαι εἰς τὴν
εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν;

— Δέν γνωρίζω ἄλλας.

— Ὑπῆρχον ἀκόμη τὸ Μαυροβούνιον, ἡ
Σερβία καὶ ἡ Ῥωμανία, αὐταὶ ὅμως μετὰ τὸν
πόλεμον ὁ ὁποῖος ἔγινε μετὰξὺ Ῥωσίας καὶ
Τουρκίας εἰς τὰ 1877 ἔγειναν ἀνεξάρτητοι. Ἡ
δὲ Βουλγαρία ἔγινε χωριστὴ ἡγεμονία, αὐτὴ
ὅμως ἐξαρτᾶται ἀκόμη ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, ἐπί-
σης ἡ Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη αἰτίνας κατέχονται
ἤδη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, καὶ ἡ Θεσσαλία ἥτις
σχεδὸν παρεχωρήθη τῇ Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1881
μετὰ λωρίδος γῆς ἐν Ἡπείρῳ.

49.

Τὸ Μαυροβούνιον.

— Πρὶν σοῦ εἶπω, Κίμων, πόσοι εἶναι οἱ κά-
τοιχοι καὶ ποῖαι εἶναι αἰ κυριώτεραι πόλεις τῆς
εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, θὰ σοῦ εἰπῶ πρῶτον ὁ-
λίγα περὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἔ-
γειναν ἀνεξάρτητοι, καὶ ἀρχίζω ἀπὸ τὸ Μαυ-
ροβούνιον.

Ἡ μικρὰ αὐτὴ ἡγεμονία εὐρίσκεται ἐπάνω
εἰς ὄρεινά μέρη, μόλις δὲ εἶχε πρὸ τοῦ τελευ-
ταίου Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἑκατὸν εἴκοσι
χιλιάδας κατοίκους.

— Καὶ σήμερον οἱ κάτοικοί της ἔγειναν περισσότεροι;

— Ἡ εὐρωπαϊκὴ διπλωματία ἀπεφάσισε καὶ τοῦ ἐδόθησαν καὶ ἄλλαι χῶραι, οἱ δὲ κάτοικοί του εἶναι σήμερον τριακόσiai χιλιάδες περίπου.

— Καὶ ἔχει ἡγεμόνα τὸ Μαυροβούνιον;

— Μάλιστα. Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου ὀνομάζεται Νικόλαος καὶ ἐγεννήθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1841, ὥστε εἶναι σήμερον 42 ἐτῶν. Ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τὸν Αὐγούστον τοῦ 1860.

— Καὶ πῶς λέγεται ἡ πρωτεύουσα τοῦ Μαυροβουνίου, πάππε μου;

— Λέγεται Κετίγνη· αὐτὴ εὐρίσκεται ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς ὄρους, καὶ μόλις ἔχει πέντε χιλιάδας κατοίκους.

Σοῦ εἶπον ὅτι τὸ Μαυροβούνιον εὐρίσκεται εἰς μέρος πετρώδες. Οἱ κάτοικοί του εἶναι πολλοὶ ἀνδρεῖοι, ἐπειδὴ δὲ δὲν ἤμποροῦν νὰ ζήσουν εἰς τὴν πατρίδα των, ξενιτεύονται οἱ περισσότεροι καὶ κάμνουν διαφόρους ἐργασίας.

— Ποίως ἐργασίας κάμνουν, πάππε μου;

— Ἀνοίγουν φρέατα (πηγάδια), σκάπτουν ἀμπέλους, γίνονται κηπουροὶ, φυλάττουν οἰκίας καὶ τὰ παρόμοια.

— Καὶ ποίαν θρησκείαν ἔχουν οἱ κάτοικοι τοῦ Μαυροβουνίου;

— Είναι ὅλοι ὀρθόδοξοι. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Μαυροβούνιον εἶναι πετρωδὲς, δι' αὐτὸ οἱ Μαυροβούνιοι, ἀσπείζόμενοι λέγουν ὅτι ὅταν ὁ Θεὸς ἐκτίσει τὴν γῆν ἐγέμισε μὲ πέτρας ἕνα σάκκον καὶ ἐσκόρπιζε τὰς πέτρας εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς.

Ὅταν ὁμοῦς ὁ Θεὸς διέβαινεν ἀπὸ τὸ Μαυροβούνιον, ἐσχίσθη ὁ σάκκος καὶ ἔπεσαν ὅλαι αἱ πέτραι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Δι' αὐτὸ τὸ Μαυροβούνιον εἶναι ὅλως διόλου πετρωδὲς.

— Ἄλλ' ἀφοῦ τὸ Μαυροβούνιον, πάππε μου, εἶναι καθ' ὅλοκληρίαν πετρωδὲς, πῶς ζοῦν οἱ κάτοικοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν ξενητεύονται ἀλλὰ μένουσιν ἐπάνω εἰς τὴν πατρίδα των;

— Δὲν εἶναι ὅλως διόλου πετρωδὲς, Κίμων, διότι ἔχει καὶ μερικάς κοιλάδας, εἰς αὐτάς δὲ σπείρουσιν ἀραβόσιτον, κριθάριον, ὀρύζιον καὶ γεώμηλα (πικράτες). Εἰς τὸ Μαυροβούνιον καλλιεργεῖται καὶ καπνός. Ἄλλ οἱ Μαυροβούνιοι καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

— Τί λέγεται κτηνοτροφία, πάππε μου;

— Ἡ διατήρησις ζώων. Εἰς τὸ Μαυροβούνιον ὑπάρχουν λοιπὸν πρόβατα, αἰγες καὶ ἰδίως χοῖροι.

ΒΟ.

Σερβία, Ἑρζεγοβίνη, καὶ Βοσνία.

== Καὶ ἡ Σερβία, Κίμων, καθὼς καὶ τὸ Μαυ-

ροβούνιον, εἶναι σήμερον ἀνεξάρτητος, ἐνῶ πρό-
τινος ἐξηρτάτο ἀπὸ τὴν Τουρκίαν.

— Καὶ ἔχει πολλοὺς κατοίκους ἡ Σερβία;

— Καὶ αὐτὴ πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου,
εἶχεν ἐν ἑκατομμύριον καὶ διακοσίας χιλιάδας
κατοίκους, σήμερον δὲ προστετέθησαν τετρακό-
σαι χιλιάδες περίπου.

— Πῶς λέγεται ἡ πρωτεύουσα τῆς Σερβίας;

— Βελιγράδιον. Ἡ πόλις αὐτῆς εὐρίσκεται
εἰς τὸν ποταμὸν Δούναβιν, καὶ ἔχει τριάκοντα
χιλιάδας κατοίκους.

— Καὶ ἔχει ἡγεμόνα ἡ Σερβία;

— Ναί. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας ὀνομάζεται
Μιλάνος Ὀβρένοβιτς. Αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὸν
θρόνον τὸν Ἰούλιον τοῦ 1868, εἰς ἡλικίαν δε-
καῆξ ἔτων.

— Ποίαν θρησκείαν ἔχουν οἱ Σέρβοι, πάππε μου;

— Καὶ αὐτοὶ εἶναι ὀρθόδοξοι, ὑπάρχουν ὅμως
εἰς τὴν Σερβίαν ὀλίγοι καθολικοὶ, καθὼς καὶ ὀ-
λίγοι διαμαρτυρούμενοι καὶ Ἰσραηλῖται.

— Μοῦ εἶπατε, πάππε μου, ὅτι ἡ πρωτεύ-
ουσα τῆς Σερβίας ἔχει τριάκοντα χιλιάδας κα-
τοίκους. Ἀλλὰ δὲν ἔχει ἄλλας σημαντικὰς πό-
λεις ἡ Σερβία;

— Ἔχει ὀλίγας.

— Καὶ πῶς ὀνομάζονται;

— Εἰς τὸ μέσον τῆς Σερβίας ὑπάρχει ἡ πόλις Κραγούγιβατς, ἡ ὁποία ἔχει ὀκτὼ χιλιάδας κατοίκους. Αὐτὴ ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς Σερβίας ἀπὸ τοῦ 1821 ἕως τοῦ 1839, εὐρίσκονται δὲ εἰς αὐτὴν ἐργοστάσια εἰς τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται κανόνια, τουφέκια καὶ πυρίτις (μπαροῦτι.)

— Ποίας ἄλλας πόλεις σημαντικὰς ἔχει ἡ Σερβία;

— Ἐχει τὴν Σεμένδριαν, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ καθὼς καὶ τὸ Βελιγράδιον, εὐρίσκεται εἰς τὸν Δούναβιν καὶ ἔχει ὀδώδεκα χιλιάδας κατοίκους, καὶ μερικὰς ἄλλας πόλεις μικροτέρως.

— Καὶ τί παράγει ἡ Σερβία, πάπτε μου;

— Οἱ Σέρβοι δὲν ἀγαποῦν νὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν, καὶ δι' αὐτὸ ἡ γεωργία εἶναι παρημελημένη, Ἀγαποῦν ὅμως καθὼς καὶ οἱ Μαυροβούνιοι νὰ τρέφουν ζῶα, τοιαῦτα δὲ ὑπάρχουν εἰς τὴν Σερβίαν πολλὰ καὶ ἰδίως χοῖροι. Σημαντικὸν ἐμπόριον δὲ εἶναι ἡ ἀπὸ τὴν ἀγορὰν ἐκείνην ἐξαγωγή χοίρων.

Γίνεται ὅμως καὶ εἰς τὴν Σερβίαν, καθὼς καὶ εἰς τὸ Μαυροβούνιον, σιτάρι καὶ καλαμπόκι.

Μεταξὺ τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, εὐρίσκονται αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης.

— Αἱ ἐπαρχίαι αὐταὶ ἔχουν πολλοὺς κατοί-
κους;

— Ἐχουν ἓν ἑκατομμύριον καὶ διακοσίας
χιλιάδες κατοίκους.

— Ποίαν θρησκείαν ἔχουν οἱ κάτοικοι τῆς
Βοσνίας;

— Ὀκτακόσκιαι χιλιάδες εἶναι χριστιανοὶ καὶ τε-
τρακόσκιαι χιλιάδες περίπου εἶναι Μουτουλμάνοι.

— Ἡ πρωτεύουσα τῆς Βοσνίας ὀνομάζεται
Σεράγεβο καὶ ἔχει ἐξήκοντα χιλιάδας κα-
τοίκους.

Πρὸ 6 ὄμως σχεδὸν ἐτῶν τὴν Βοσνίαν καὶ
Ἑρζεγοβίνην τὴν ἐξουσιάζουν προσωρινῶς οἱ
Αὐστριακοί.

ΒΙ.

— Η Ἡρωμονία,

— Ὑστερον ἀπὸ τὸ Μαυροβούνιον καὶ τὴν
Σερβίαν ἐνθυμεῖσαι, Κίμων, ποία ἄλλη χώρα ἔ-
γινε τελευταίως ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν Τουρ-
κίαν;

— Μάλιστα, πάππε μου, ἡ Ἡρωμονία;

— Καὶ γνωρίζεις πῶς ἄλλως ὀνομάζεται ἡ
Ἡρωμονία;

— Μολδοβλαχία καὶ Παρτσουνάβειοι Ἡγεμο-
νία.

— Διατί λέγεται Μολδοβλαχία;

— Διότι σχηματίζεται από δύο ἐπαρχίας, από τὴν Βλαχίαν καὶ ἀπὸ τὴν Μολδοβυϊάν.

— Καὶ Παρὰδουνάβειαι Ἡγεμονία: διατί λέγονται;

— Διότι εὐρίσκονται πλησίον εἰς τὸν ποταμὸν Δούναβιν.

— Εὖγε. Θέλεις τώρα νὰ μάθῃς, ἂν δὲν τὸ ἔμαθες, πόσοι εἶναι ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ῥωμουνίας;

— Νομίζω ὅτι εἰς τὴν Ῥωμουνίαν κατοικοῦν τέσσαρα καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ψυχὰι περίπου.

— Καὶ εἰξεύρεις, Κίμων, πῶς ὀνομάζεται ὁ ἡγεμὼν τῆς Ῥωμουνίας καὶ πόθεν κατάγεται;

— Ὅχι.

— Ὀνομάζεται Κάρολος, ἀνήκει εἰς τὴν γερμανικὴν πριγκηπικὴν οἰκογένειαν τῶν Χοχενζόλερν καὶ εἶναι συγγενὴς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας.

— Καὶ ποίαν ἡλικίαν ἔχει ὁ ἡγεμὼν Κάρολος;

— Ἐγεννήθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1839, ὥστε σήμερον εἶναι τεσσαράκοντα τεσσαράρων ἐτῶν.

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφότου ἔγεινεν ἡγεμὼν τῆς Ῥωμουνίας;

— Ἐγεινεν ἡγεμὼν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1866, ἕως τῶρα δὲ εἶναι δεκαεπτὰ περίπου ἔτη. Γνωρί-

ζεις δὲ βέβαια πῶς ὀνομάζεται ἡ πρωτεύουσα τῆς 'Ρωμουνίας;

—Μάλιστα. Ὄνομάζεται Βουκουρέστιον.

—Καὶ ἐνθυμεῖται πόσους κατοίκους ἔχει τὸ Βουκουρέστιον;

—Διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας περίπου.

—Γνωρίζεις ποίας ἄλλας σημαντικὰς πόλεις ἔχει ἡ 'Ρωμουνία;

—Ὅχι δὲν ἐνθυμοῦμαι.

—Τότε θὰ σοῦ τὰς εἶπω ἐγώ. Ἐπάνω εἰς τὸν Δούναβιν ἔχει τὸ Γαλάζιον. Αὕτῃ ἡ πόλις εἶναι ἐμπορικὴ καὶ ἔχει περὶ τὰς ἐννενήκοντα χιλιάδας κατοίκους. Εἰς τὸ Γαλάζιον εὐρίσκονται ἀποκατεστημένοι πολλοὶ Ἕλληνας ἔμποροι, εὐρίσκεται δὲ εἰς αὐτὸ ἑλληνικὴ ἐκκλησία καὶ ἑλληνικὸν σχολεῖον.

Πολὺ ὠραία ὅμως καὶ πολὺ μεγάλη καὶ πλουτία ἑλληνικὴ ἐκκλησία εὐρίσκεται εἰς τὴν Βράτλαν ἢ ὁποία καὶ αὕτῃ εὐρίσκεται ἐπάνω εἰς τὸν ποταμὸν Δούναβιν καὶ κατοικεῖται ἀπὸ πολλοὺς Ἕλληνας.

—Καὶ πόσοι εἶναι οἱ κάτοικοι τῆς Βράτλας;

—Πεντήκοντα χιλιάδες περίπου. Μεγαλειτέρα ὅμως πόλις τῆς 'Ρωμουνίας ὕστερον ἀπὸ τὸ Βουκουρέστιον εἶναι τὸ Ἰάσιον.

—Καὶ αὕτῃ πόσους κατοίκους ἔχει;

— Έχει περίπου ἑκατὸν χιλιάδας κατοίκους.

— Καὶ διατί τόσο πολλούς;

— Ὅταν ἡ Ῥωμανία ἦτον ἀκόμη διηρημέ-
νη εἰς δύο ἡγεμονίας, δηλαδή εἰς Βλαχίαν καὶ
Μολδαυίαν, πρωτεύουσα τῆς Βλαχίας ἦτο τὸ
Βουκουρέστιον καὶ πρωτεύουσα τῆς Μολδαυίας
τὸ Ἰάσιον. Καὶ ἡ πόλις αὕτη εὐρίσκεται ἐπά-
νω εἰς ποταμὸν, ὃχι ὅμως τὸν Δούναβη, ἀλλὰ
τὸν Προῦθον. Εἰς τὴν πόλιν αὕτην ἔστιν ἄλλα
σχεδὸν κάτοικοι εἶναι Ἑβραῖοι.

Ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις τῆς Ῥωμανίας
εἶναι τὸ Φαξάνι μὲ εἴκοσι χιλιάδας κατοίκους,
τὸ Πλοέστιον μὲ τριάκοντα χιλιάδας κατοίκους
τὸ Ἰσμαήλιον μὲ τριάκοντα πέντε χιλιάδας
κατοίκους, ἡ Κραϊόβα μὲ τριάκοντα χιλιάδας
κατοίκους, τὸ Βουζέον μὲ δώδεκα χιλιάδας κα-
τοίκους, τὸ Πιτέστι μὲ δεκαοκτὼ χιλιάδας κα-
τοίκους καὶ ἄλλαι τινές.

Ἡ Ῥωμανία εἶναι ὅλη πεδιάς, καὶ αὐτὰ δὲ
τὰ ὀλίγα βουνά της καλλιεργοῦνται διότι δὲν
ἔχουν διόλου πέτρας ἀλλὰ εἶναι σωροὶ χώμα-
τος. Εἰς τὴν Ῥωμανίαν παράγεται ἀφθονὸς σί-
τος καὶ ξυλεία δι' οἰκοδομὴν οἰκιῶν καὶ κατα-
σκευὴν πλοίων. Ὡσαύτως ὑπάρχουν εἰς τὸ ἐσω-
τερικὸν τῆς Ῥωμανίας πολλαὶ λίμναι γεμάται
ἀπὸ ὀψάρια.

III Βουλγαρία.

Ἐκτὸς τῆς Σερβίας, τῆς Μαυροβουνίου καὶ τῆς Ῥουμανίας ὑπάρχει, Κίμων, εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, ἡ μίξ ἄλλη ἡγεμονία, ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη ἐπὶ τοῦ τελευταίου μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας πολέμου.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται αὕτη ἡ ἡγεμονία, πάππε;

— Ὄνομάζεται Βουλγαρία. Αὕτη ὁμοίως δὲν ἐξάρτητος καθὼς αἱ τρεῖς ἄλλαι ἡγεμονίαι, ἀλλὰ πληρώνει φόρον εἰς τὸν Σουλτάνον.

— Καὶ πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Βουλγαρία, πάππε μου;

— Πρὶν γίνῃ ὁ τελευταῖος πόλεμος εἶχε δύο ἑκατ. κατοίκους, σήμερον ὁμοίως ἔχει 2,300,000.

— Καὶ ἦσαν ὅλοι αἱ πρὸ τοῦ πολέμου κάτοικοι, Βούλγαροι;

— Ὁχι· ἀπὸ αὐτοὺς ἐν ἑκατομμύριον καὶ διακόσιαι χιλιάδες ἦσαν Βούλγαροι, καὶ οκτακόσιαι χιλιάδες ἦσαν Τούρκοι. Οἱ τούρκοι ὁμοίως ἔφυγαν ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου καὶ τώρα ἔμειναν ὀλίγοι ἀπὸ αὐτούς.

— Καὶ πῶς λέγεται ὁ ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας;

— Εἶναι Γερμανὸς καὶ ὀνομάζεται Ἀλέξανδρος Βάτερμπεργ.

= Καὶ πῶς ὀνομάζεται ἡ πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας;

= Ὀνομάζεται Σόφια.

= Πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Σόφια.

= Ἔχει περίπου τριάκοντα χιλιάδας.

= Ποίας ἄλλας σημαντικὰς πόλεις ἔχει ἡ Βουλγαρία;

= Ἐλησμόνησα νὰ σοῦ εἶπω ὅτι ἡ Βουλγαρία ἔχει ὄριον πρὸς βορρᾶν μὲν τὸν ποταμὸν Δούναβιν, καὶ πρὸς νότον τὰ βουνὰ τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται Βαλκάνια εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, εἰς δὲ τὴν ἑλληνικὴν ὀνομάζονται Αἷμος.

Σημαντικαὶ λοιπὸν πόλεις τῆς Βουλγαρίας εἶναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δουνάβεως τὸ Βιδίνιον, τὸ ὁποῖον εἶχε πρὸ τοῦ πολέμου εἰκοσιπέντε χιλιάδας κατοίκους, ἡ Νικόπολις μὲ δεκαπέντε χιλιάδας κατοίκους, τὸ Σιστόβιον μὲ εἰκοσιπέντε χιλιάδας κατοίκους, τὸ Ῥουχτσούκιον μὲ πενήκοντα χιλιάδας κατοίκους καὶ ἡ Σιλίβρια, ἡ ὁποία ἔχει τριάκοντα χιλιάδας κατοίκους.

Εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βουλγαρίας, σημαντικαὶ πόλεις εἶναι ἡ Ζούμλα μὲ ἐξήκοντα χιλιάδας κατοίκους καὶ τὸ Τύρνοβον τὸ ὅπερ ἔχει εἰκοσι χιλιάδας κατοίκους.

Ἐπάρχουν μερικαὶ πόλεις εἰς τὴν Βουλγαρίαν πλησίον εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν

- Καὶ ποία ἀπὸ αὐτὰς εἶναι μεγαλειτέρα;
- Ἡ Βάρνα.
- Πόσους κατοίκους ἔχει ἡ πόλις αὐτή;
- Ἐχει εἴκοσι πέντε χιλιάδας, ἀλλὰ οἱ περισσό-
τεροι καὶ οἱ πλέον σημαντικοὶ εἶναι Ἕλληνες.

ΒΒ.

Ἡ Θράκη.

— Ἐνθυμεῖσαι, Κίμων, πῶς ὀνομάζονται αἱ
ἄλλαι ἐπαρχίαι τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας;

— Μάλιστα. Ὄνομάζονται Θράκη, Μακεδο-
νία, Ἀλβανία, Ἡπειρος καὶ Κρήτη.

— Καὶ εἰξεύρεις πόσους κατοίκους ἔχει ἡ
Θράκη;

— Μάλιστα· ἔχει δύο ἑκατομμύρια καὶ
τριακοσίας χιλιάδας.

— Καὶ εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκουν αὐτοὶ οἱ
ἄνθρωποι;

— Δὲν γνωρίζω.

— Εἶναι Τοῦρκοι, Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι.
Εἰξεύρεις δὲ ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Θρά-
κης;

— Ἡ Ἀδριανούπολις. Ἀλλὰ πόσους κατοί-
κους ἔχει αὐτὴ ἡ πόλις;

— Ἐξήκοντα χιλιάδες περίπου, Δὲν ἐνθυμοῦ-
μαι ἂν σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι πρὶν οἱ Τοῦρκοι
κυριεῦν τὴν Κωνσταντινούπολιν εἶχον πρω-

τεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν. Δι' αὐτὸ λοιπὸν
ὑπάρχουν εἰς αὐτὴν πολλὰ μεγάλα καὶ ὠραῖα
τῶν αἰμάτων, ἐτώζοντο δὲ ἀκόμη πρὸ δύο ἐτῶν καὶ
ἐρείπια τοῦ πελαγίου τῶν Σουλτάνων.

— Καὶ διατί ὠνομάσθη ἡ πόλις αὕτη Ἀ-
δριανούπολις;

— Διότι τὴν ἔκτισεν ἕνας αὐτοκράτωρ Ἀ-
δριανός.

— Ποίας ἄλλας σημαντικὰς πόλεις ἔχει ἡ
Θράκη, πάππε μου;

— Ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις εἶναι ἡ Φιλιπ-
πούπολις.

— Διατί ὠνομάζεται Φιλιππούπολις;

— Διότι τὴν ἔκτισεν ὁ πατὴρ τοῦ Μεγάλου
Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Φίλιππος.

— Πότους κατοίκους ἔχει αὐτὴ ἡ πόλις;

— Τριάκοντα χιλιάδας περίπου, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν οἱ σημαντικώτεροι εἶναι
Ἕλληνες. Ἐχουν μάλιστα καὶ πολὺ καλὰ
σχολεῖα.

Ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις τῆς Θράκης εἶναι
ἡ Ρεδομιστός, εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ
ἡ τὴν Προποντίδα, μὲ τριάκοντα χιλιάδας κα-
τοίκους, ἡ Καλλίπολις μὲ εἴκοσι χιλιάδας κα-
τοίκους, αἱ Σαράντα Ἐκκλησίαι μὲ εἴκοσι χι-
λιάδας κατοίκους κλπ.

— Καὶ εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκουν οἱ κάτοικοι τῆς Θράκης;

— Ἀπὸ αὐτοῦ ἐν ἑκατομμύριον περίπου εἶναι Ἕλληνας, οἱ δὲ ἄλλοι εἶναι τοῦρκοι, Βούλγαροι, Ἀρμένιοι κτλ.

254.

II Πέλαγονία.

— Μετὰ τὴν Θράκην, Κίμων, ἔρχεται ἡ Μακεδονία. Γνωρίζεις πόσους κατοίκους ἔχει ἡ ἐπαρχία αὐτή;

— Ὅχι.

— Ἡ Μακεδονία ἔχει δύο ἑκατομμύρια κατοίκους.

— Καὶ εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκουν οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας;

— Εἰς φυλὰς διαφόρους. Περισσότεροι ὅμως ἀπὸ αὐτοῦ εἶναι Ἕλληνας.

— Πόσοι εἶναι οἱ Ἕλληνας, πάππε μου;

— Ὀκτακόσιοι χιλιάδες περίπου. Ἵσπερον ἀπὸ τοῦ Ἕλληνας ἔρχονται οἱ Τοῦρκοι.

— Καὶ εἶναι πολλοὶ οἱ Τοῦρκοι;

— Πεντακόσιοι χιλιάδες. Ἰπάρχουν ἀκόμη εἰς τὴν Μακεδονίαν διακόσιοι χιλιάδες Βούλγα-

ροι καὶ πεντακόσται χιλιάδες Ἀλβανοὶ καὶ Βλάχοι.

— Καὶ ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας;

— Πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας εἶναι ἡ Θεσσαλονίκη. Αὕτη εἶναι πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐκτίσθης εἰς τὰ 168 ἔτη πρὶν γεννηθῆ ὁ Χριστὸς καὶ ἔχει ἑκατὸν χιλιάδας κατοίκους.

— Καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Θεσσαλονίκης εἶναι Ἕλληνας;

— Ὁχι, Κίμων, οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοῦς κατοίκους εἶναι Ἑβραῖοι.

— Πόσοι εἶναι οἱ Ἑβραῖοι κάτοικοι τῆς Θεσσαλονίκης;

— Πεντήκοντα χιλιάδες. Ἐπίσης ὑπάρχουν εἰς αὐτὴν εἴκοσι πέντε χιλιάδες Ἕλληνας καὶ εἴκοσι πέντε χιλιάδες Τοῦρκοι.

Ἡ Θεσσαλονίκη ἔχει καλὸν λιμένα καὶ εἰς αὐτὴν γίνεται σημαντικὸν ἐμπόριον.

Εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ἐπίσης ὑπάρχει μία σημαντικὴ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδουξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

— Ποίας ἄλλης μεγάλης πόλεως ἔχει ἡ Μακεδονία;

— Τὰ Βιτόλια, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἑξήκοντα χιλιάδες κάτοικοι, ἀπὸ αὐτοῦς δὲ πά-

λιν οἱ ἡμίσεις εἶναι Χριστιανοὶ καὶ οἱ ἡμίσεις
Τοῦρκοι.

Ἄλλαι μεγάλαι πόλεις εἶναι αἱ Σέρβαι μὲ
τριάκοντα χιλιάδας κατοίκους, τὰ Σκόπια, τὰ
ὁποῖα ἔχουν τριάκοντα χιλιάδας κατοίκους, ἡ
Πρεσρένη μὲ τεσσαράκοντα χιλιάδας κατοί-
κους κτλ.

ΣΣΣ.

Ἡ Ἀλβανία.

Ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, Κίμων, ἔρχομαι εἰς
τὴν Ἀλβανίαν. Γνωρίζεις τί πρᾶγμα εἶναι οἱ
Ἀλβανοί;

— Ὅχι, πάππε μου.

— Οἱ Ἀλβανοὶ εἶναι ἀπόγονοι τῶν Πε-
λαγῶν.

Ἡ πελασγικὴ φυλὴ εἶναι ἑλληνικὴ, ἐπομένως
καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ἔχουν μὲ ἡμᾶς τοὺς Ἑλλη-
νας συγγένειαν.

Ἡ Ἀλβανία διαιρεῖται εἰς Ἄνω Ἀλβανίαν
καὶ εἰς Κάτω Ἀλβανίαν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἄνω Ἀλβανίας ὀνομάζον-
Γκέγκιδες, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Κάτω Ἀλβανίας
λέγονται Γόσκοι, Λιάπιδες καὶ Τσάμιδες.

— Εἶναι πολιτισμένοι οἱ Ἀλβανοί;

— Δὲν ἔχουν διόλου σχολεῖν, ἀλλ' οὔτε ἰδι-

κόν των ἀλράβητον ἔχουν· εἶναι ἐπομένως ἀμαθεῖς, ἀλλ' ἀνδρεῖοι καὶ ἀγαποῦν τὸν πόλεμον.

— Ποῖαι εἶναι αἱ μεγαλείτεραι πόλεις τῆς Ἀλβανίας;

— Πρωτεύουσα τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡ Σκόδρα, ἡ ὁποία ἔχει τριάκοντα πέντε χιλιάδας κατοίκους, οἱ περισσότεροι ὅμως εἶναι Τοῦρκοι. Αὐτὴ ἡ πόλις εὐρίσκεται εἰς τὸν ποταμὸν Βογιάναν καὶ εἶναι ἐμπορικὴ καὶ πλουσία.

"Αλλαι πόλεις τῆς Ἀλβανίας εἶναι τὸ Δυρράχιον, τὸ ὁποῖον ἐλληνιστὶ ὀνομάζεται Ἐπίδαμνος. Αὐτὴ ἡ πόλις εἶναι πλαιὰ ἀποικία τῶν Κερκυραίων καὶ τῶν Κορινθίων, καὶ ἔχει ἕξ χιλιάδας κατοίκους.

"Αλλη σημαντικὴ πόλις εἶναι ἡ Αὐλὼν μὲ ὀκτὼ χιλιάδας κατοίκους, ἡ Τύρανα μὲ εἴκοσι χιλιάδας κατοίκους, τὸ Ἐλβασάν μὲ εἴκοσι πέντε χιλιάδας κατοίκους, τὸ Βεράτι μὲ δέκα χιλιάδας κατοίκους κτλ.

156.

Ἡ Ἡπειρος.

Τώρα μεταβαίνω εἰς τὴν Ἡπειρον.

— Εἰξεύρεις ποῖοι εἶναι οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας.

"Οχι, πάππε μου.

— Είναι Έλληνες, υπάρχουν δὲ εἰς αὐτὴν ὀλίγοι Τούρκοι καὶ ὀλίγοι Ἀλβανοί.

— Καὶ πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Ἡπειρος, πάππε μου;

— Τετρακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας.

— Ποῖα εἶναι πρωτεύουσα τῆς Ἡπείρου;

— Τὰ Ἰωάννινα. Ἡ πόλις αὐτὴ εὐρίσκεται εἰς ὠραίαν θέσιν, εἶναι κτισμένη ἐπάνω εἰς μίαν λίμνην καὶ ἔχει τριάκοντα πέντε χιλιάδας κατοίκους.

— Ποῖας ἄλλας μεγάλας πόλεις ἔχει ἡ Ἡπειρος;

— Τὴν Πρέβεζαν μὲ δέκα χιλιάδας κατοίκους, τὸ Ἀργυροκάττρον, μὲ δέκα χιλιάδας κατοίκους, τὸ Μέτσοβον μὲ ὀκτὼ χιλιάδας κατοίκους κτλ.

Μάθε ὁμως Κίμων ὅτι ἐκ τῆς Ἡπείρου παρεχωρήθη ἀπὸ τοῦ 1881 εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ πόλις Ἄρτα μετὰ τῆς περιφερείας της ἐκ 32 χιλιάδ. κατ. Ἐπίσης παρεχωρήθη, Κίμων, εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ Θεσσαλίς ἐκ 300,000 περίπου κατοίκων, δὲν προσηρτήθη ὁμως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τὸ μέρος τὸ ὀνομαζόμενον Ἀλασσόνα μετὰ τῆς παραλίου Λίκατερίνης.

Ἐνθυμεῖται τώρα, Κίμων, ποῖα μέρη ἀποτελοῦν τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν;

— Μάλιστα, πάππε μου.

— Καὶ δύνασαι νὰ μὲ τὰ εἰπῆς;

— Εἶναι πρῶτον ἡ Θράκη, ἔπειτα ἡ Μακεδονία, ἡ Ἀλβανία, καὶ ἡ Ἑπείρος.

— Μένουν ἀκόμη αἱ νῆσοι. Ἀπὸ αὐτὰς σημαντικώτερα εἶναι ἡ Κρήτη τὴν ὁποίαν ἀνερέρομεν καὶ ἡ ὁποία ἔχει τριακοσίας χιλιάδας κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τὸ ἓν τρίτον εἶναι Τούρκοι, οἱ δὲ ἄλλοι εἶναι Ἕλληνες.

Ἄλλα νῆσοι εἶναι ἡ Χῖος, ἡ Σάμος, ἡ Ρόδος, ἡ Μιτυλήνη, ἡ Κύπρος κτλ.

Ἡ Σάμος, Κίμων, εἶναι χωριστὴ ἡγεμονία, καὶ ἔχει ἡγεμόνα χριστιανόν.

— Καὶ πόσους κατοίκους ἔχει ἡ Σάμος;

— Τριάκοντα ἑξ χιλιάδας.

Σοῦ εἶπον, Κίμων, ὅτι ἡ Τουρκία διαίρεται εἰς εὐρωπαϊκὴν, εἰς ἀσιατικὴν καὶ εἰς ἀφρικανικὴν.

— Μάλιστα, πάππε μου.

— Θέλεις τώρα νὰ σοῦ εἶπω καὶ πόσους κατοίκους ἔχει ἡ ἀσιατικὴ Τουρκία;

Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ τὸ εἰπῆτε.

— Ἔχει δεκατρία περίπου ἑκατομμύρια.

— Καὶ πόσαι εἶναι αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῆς ἀσιατικῆς Τουρκίας;

— Μεγαλειτέρα ἀπὸ ὅλας εἶναι ἡ Σμύρνη.

— Έχει δικιοτία, χιλιάδας κατοίκους, ἀλλ' οἱ περιττώτεροι ἀπὸ αὐτοῦ εἶναι Ἑλληνας.

— Ποία πόλις ἔρχεται ὕστερον ἀπὸ τὴν Σμύρνην;

— Ἡ Δαμασκός.

— Ποῦ εὐρίσκεται ἡ Δαμασκός;

— Εὐρίσκεται εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἔχει ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας κατοίκους.

Ἐπιπτα ἔρχεται τὸ Βαγδάτιον καὶ ἡ Βηρυτός· αὐταὶ αἱ δύο πόλεις ἔχουν ἀπὸ ἑκατὸν χιλιάδας κατοίκους.

Μικρότεραι πόλεις εἶναι τὸ Χαλέπιον, ἡ Προῦτα, τὸ Ἐρζερουμ, ἡ Μαγνησία καὶ ἡ Τραπεζοῦς. Αὐταὶ ἔχουν ἀπὸ πεντήκοντα ἕως ἑξήκοντα χιλιάδας κατοίκους. Εἰς τὴν ἀσιατικὴν Τουρκίαν εὐρίσκεται ἐπίσης καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ. Εἰς αὐτὴν ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτὴ δὲ ἔχει εἰκοσιπέντε χιλιάδας κατοίκους.

Τελευταῖον εἰς τὴν ἀφρικανικὴν Τουρκίαν ὑπάρχει ἡ ἡγεμονία τῆς Τριπόλεως ἡ ὁποία ἔχει ἐν περίπου ἑκατομμύριον κατοίκους, τὸ Τούνεζι μὲ δύο ἑκατομμύρια κατοίκους καὶ τέλος ἡ Αἴγυπτος ἡ ὁποία ἔχει δεκαεπτὰ ἑκατομμύρια κατοίκους.

— Καὶ ποία εἶναι πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, πάππε μου;

— Τὸ Κάϊρον.

— Πόσους κατοίκους ἔχει τὸ Κάϊρον;

— Τετρακοσίας χιλιάδας. Ὑστερον ἀπὸ τὸ Κάϊρον μεγαλειτέρα πόλις τῆς Αἰγύπτου εἶναι ἡ Ἀλεξάνδρεια. Αὕτῃ εἶναι πόλις ἐμπορικὴ, κατοικοῦν εἰς αὐτὴν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ ἔχει διακοσίας πενήκοντα χιλιάδας κατοίκους. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Αἰγύπτου ὑπακούει εἰς τὸν Σουλτάνον.

57.

• Η Η Ἑλλάς.

— Μοῦ εἶπες, υἱέ μου, ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης σ' ἐνδιαφέρουν περισσότερον ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία.

— Μάλιστα, πάππε μου.

— Γνωρίζεις ποία εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου;

— Βέβαια, αἱ Ἀθῆναι.

— Καὶ ἐνθυμεῖσαι πόσους κατοίκους ἔχουν αἱ Ἀθῆναι.

— Μοῦ εἶπατε ὅτι ἔχει ἐννεπήκοντα χιλιάδας ψυχάς.

= Ναι. Καὶ πῶς λέγεται ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος;

= Γεώργιος.

= Καὶ εἰςέυρεις ἀπὸ ποίαν βασιλικὴν οἰκογένειαν κατάγεται;

= Ὅχι.

— Λοιπὸν, υἱέ μου, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος ὁ Α΄. εἶναι υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ.

= Πόσων ἐτῶν εἶναι;

= Ἐγεννήθη εἰς τὰς 12 Δεκεμβρίου τοῦ 1845, ὥστε σήμερον εἶναι τριάκοντα ὀκτὼ ἐτῶν.

— Καὶ εἰς ποίαν θρησκείαν ἀνήκει ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος;

= Εἶναι διαμαρτυρούμενος. Γνωρίζεις δὲ πῶς λέγεται ἡ βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος.

= Μάλιστα. Ὅλγα.

= Καὶ εἶναι Ἑλληνίς;

= Ὅχι, ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν. Εἶναι θυγάτηρ τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Ῥωσσίας Κωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος εἶναι θεῖος ἐκ πατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας.

= Εἰςέυρεις πόσον ἐτῶν εἶναι ἡ Ὅλγα;

= Ὅχι.

= Ἐγεννήθη τὸν Αὐγούστον τοῦ 1831, ἐ-

πομένως σήμεραν είναι τριάκοντα δύο ετών.

— Καί ἔχει πολλά παιδιά ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος;

— Ἐχει πέντε, ἀπὸ αὐτὰ δὲ θὰ διαδεχθῆ εἰς τὸν θρόνον τὸν Γεώργιον, ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντῖνος, ὁ πρωτότοκος.

— Πότων ἐτῶν εἶναι ὁ Κωνσταντῖνος;

— Δέκα τεσσάρων ἐτῶν περίπου, διότι ἐγεννήθη τὴν 21 Ἰουλίου τοῦ 1869.

Ὁ δεῦτερος υἱὸς λέγεται Γεώργιος, καὶ ἐγεννήθη εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1870. Τρίτον τέκνον εἶναι ἡ Ἀλεξάνδρα, γεννηθεῖσα καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Κέρκυραν τὸν Αὐγαστον τοῦ 1871. Τέταρτος εἶναι ὁ Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1872, πέμπτον τέκνον εἶναι ἡ Μαρία αὐτὴ δ' ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1876, καὶ τὸ μικρότερον τέκνον τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων ὀνομάζεται Ἀνδρέας, ὅστις ἐγεννήθη εἰς τὰς 20 Ἰανουαρίου τοῦ 1882.

Αἱ Ἀθήναι, Κίμων, εἶναι πόλις ὠραιότατη, ἔχει πλατεῖς δρόμους, ἐκτεταμέναις πλατεῖαις, ὠραίας οἰκίας καὶ πολλὰς δημοσίας οἰκοδομὰς ὠραιότατας, καὶ διὰ τὰς ὁποίας ἐδαπανήθησαν πολλὰ χρήματα.

Πρώτη ἐλκύει τὴν προσοχὴν τοῦ περιηγητοῦ

ἡ Ἀκρόπολις, ἡ ὁποία διατηρεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους, δηλαδὴ πολὺ πρὶν γεννηθῆ ὁ Χριστός.

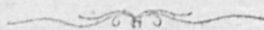
Ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως σώζονται ἀκόμη ὁ Παρθενών, ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τὸ Ἐρεχθεῖον, τὰ Προπύλαια καὶ ἐκτὸς αὐτῆς δύο ἀρχαῖα θέατρα, ἦτοι τὸ θέατρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐχώρουν ἕξ χιλιάδες θεαταί, καὶ τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου.

Ἄλλαι ἀρχαιοτάτες ἐκτὸς τῆς Ἀκροπόλεως ὑπάρχουν· ὁ ναὸς τοῦ Αἰόλου, ἡ Πύλη τῆς ἀγορᾶς, τὸ μνημεῖον τοῦ Σωκράτους, αἱ στήλαι τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τὰ λοιπά.

Τὰς Ἀθήνας στολίζουν τὸ βασιλικὸν παλάτιον μὲ τὸν ὠραῖον κήπὸν του καὶ πολλὰ δημόσια κτίρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σημαντικώτερα εἶναι·

Τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Ἀκαδημία, τὸ Πολυτεχνεῖον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Ἀμαλιεῖον Ὀφθαλμοκομεῖον, τὸ Βαρβάκειον, τὸ Ἀρσάκειον, τὸ Ὀρρανοτροφεῖον Χαντζῆ Κώστα καὶ ἄλλα πολλά.

Περὶ τῆς Ἑλλάδος θὰ σοῦ διηγηθῶ περισσότερα ἄλλοτε.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

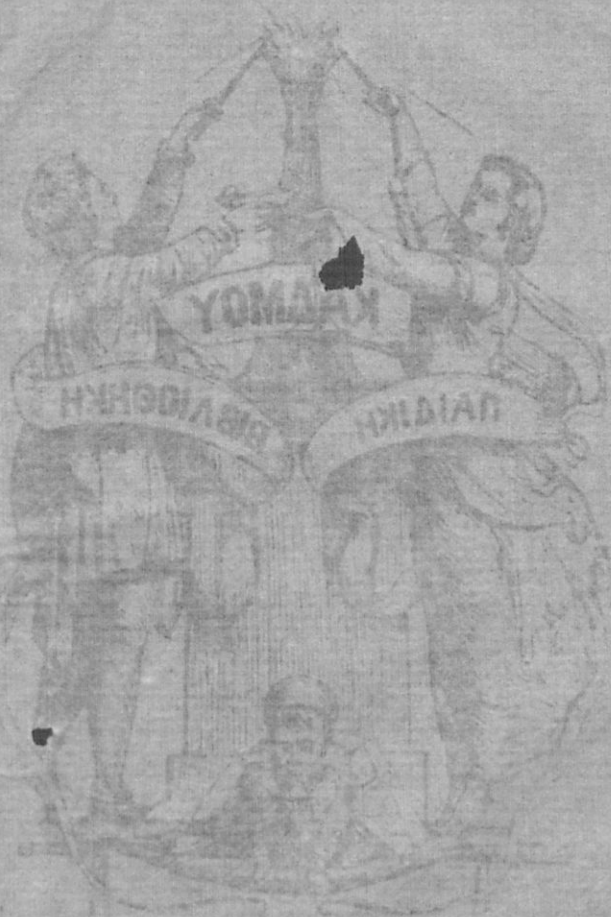
1.	Τὸ ἀτμόπλοιον	Σελ.	3.
2.	Κόσμος καὶ γῆ	»	4.
3.	Οἱ ἀστέρες	»	5.
4.	Πόσον ἀπέχει ὁ ἥλιος ἀπὸ τῆν γῆν	»	7.
5.	Σχέσεις τοῦ ἡλίου πρὸς τῆν γῆν	»	8.
6.	Ἡ πρωτὴ	»	10.
7.	Ἡ στρογγυλότης τῆς γῆς	»	12.
8.	Ὁ ὄριζων	»	15.
9.	Καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις τῆς στρογγυλότητος τῆς γῆς	»	16.
10.	Ἐκλειψὶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης	»	18.
11.	Σχῆμα τῆς γῆς	»	20.
12.	Μέγεθος τῆς γῆς	»	24.
13.	Κίνησις τῆς γῆς	»	23.
14.	Ἡμερονύκτιον	»	25.
15.	Ἡμέρα καὶ νύξ	»	26.
16.	Αἱ ὥραι τοῦ ἔτους	»	27.
17.	Ἦραι τοῦ ἔτους (συνέχεια).	»	29.
18.	Χρησιμότης τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους	»	31.
19.	Ποικιλίαι τῆς φύσεως	»	33.
20.	Ἀφρικὴ καὶ Σιθρία	»	35.
21.	Βίσεκτον ἔτος	»	36.
22.	Διαφορὰ ἡμερονυκτίων	»	38.
23.	Καύσων καὶ ψυχῶς	»	39.
24.	Καύσων καὶ ψυχῶς (συνέχεια)	»	40.
25.	Ἐξάμηνον ἡμερονύκτιον	»	41.
26.	Ἡ σελήνη	»	43.
27.	Φάσεις τῆς σελήνης	»	45.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

1.	Αἱ Ἠπειροὶ	»	47.
2.	Οἱ κάτοικοι τῆς γῆς	»	48.

3.	Αἱ διάφοροι φυλκί.	Σελ.	50.
4.	Αἱ διαφοροὶ θρησκείαι . . .	»	52.
5.	Αἱ αἰρέσεις . . .	»	55.
6.	Δευτερεύουσαι φυλκί. . .	»	56.
7.	Αἱ γλώσσαι . . .	»	57.
8.	Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης . . .	»	59.
9.	Ἐκτασις τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης . . .	»	60.
10.	Ἐκτασις τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης (συνέχεις). . .	»	62.
11.	Οἱ κήτοιχοι τῶν διαφόρων κρατῶν . . .	»	63.
12.	Τὰ μικρὰ κράτη . . .	»	65.
13.	Αἱ διάφοροι πρωτεύουσαι . . .	»	66.
14.	Ἑλλάς καὶ Τουρκία . . .	»	70.
15.	Μεγαρεῖς καὶ Ἀργεῖοι . . .	»	71.
16.	Ἡ Τυφλούπολις . . .	»	73.
17.	Τὸ Βυζάντιον . . .	»	75.
18.	Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη . . .	»	76.
19.	Ἡ εὔρεσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ . . .	»	78.
20.	Ἡ Ἁγία Σοφία . . .	»	80.
21.	Ὁ Ἀντίοχος . . .	»	82.
22.	Ἡ χάρη Ἄνω . . .	»	83.
23.	Ἡ Ἁγία Σοφία . . .	»	85.
24.	Ὁ Ἅγιος Πέτρος . . .	»	87.
25.	Τὰ ἐγκλίμα τῆς Ἁγίας Σοφίας . . .	»	89.
26.	Ἡ κερκινική ἐπιγραφή . . .	»	90.
27.	Πρώτη πολιορκία τῆς Κων)πόλεως . . .	»	92.
27.	Δευτέρη πολιορκία τῆς Κων)πόλεως . . .	»	94.
28.	Τὸ ἑλληνικὸν πῦρ . . .	»	95.
29.	Τρίτη πολιορκία τῆς Κων)πόλεως . . .	»	97.
30.	Τετάρτη πολιορκία τῆς Κων)πόλεως . . .	»	99.
31.	Ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν . . .	»	101.
32.	Οἱ Γενίταχοὶ . . .	»	102.
33.	Ὁ Σουλτάνος Μεχμέτ . . .	»	104.
34.	Τὸ Ῥούμελι Ἰσάρ . . .	»	105.

35.	Ἡ ἔλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως .	Σελ. 107.
36.	Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος .	» 109.
37-38	Ἡ πολιορκία τῆς Κων)πόλεως .	111—113.
39.	Ὁ τουρκικὸς στόλος .	» 114.
40.	Ἡ πολιορκία τῆς Κων)πόλεως .	» 117.
41.	Μεταφορά τοῦ τουρκικοῦ στόλου διὰ ξηρᾶς .	» 119.
42.	Ἡ ἔλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως .	» 121.
43.	» .	» 123.
44.	» .	» 125.
45.	» .	» 127.
4 .	Οἱ Σουλτάνοι τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας .	» 130.
47.	Ὁ Σουλτάνος Χιμίτ .	» 132.
48.	Κωνσταντινούπολις .	» 134.
49.	Τὸ Μικροδοῦνιον .	» 137.
50.	Σερβία, Ἡρζεγοβίνη καὶ Βοσνία .	» 139.
51.	Ἡ Ῥωμανία .	» 142.
52.	Ἡ Βουλγαρία .	» 146.
53.	Ἡ Θράκη .	» 148.
54.	Ἡ Μακεδονία .	» 150.
55.	Ἡ Ἀλβανία .	» 152.
56.	Ἡ Ἠπειρος .	» 153.
57.	Ἡ Ἑλλάς .	» 157.

Τυπώσασι Λογ. Πάρις Ν. 1.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

